

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

SKÝRSLA

UM

HINN LÆRDA SKÓLA Í REYKJAVÍK

SKÓLA-ÁRID 1882—83

OG

SUPPLEMENT

TIL

ISLANDSKE ORDBØGER,

TREDJE SAMLING:

ðhyggilligr—skyldingl.

REYKJAVÍK.

PRENTUÐ Í ISAFOLLIAN PRENT-MÍÐJU MDCCLXXXIII.

SKÝRSLA

UM

HINN LÆRÐA SKÓLA Í REYKJAVÍK

SKÓLA-ÁRID 1882-83.

REYKJAVÍK.

PRENTUÐ Í ÍSAFOLDAR PRENTSMÍÐJU.

1885.

I. Lærisveinar skólans.

Í byrjun skólaársins 1882—83 voru skólapiltar 115, og var þeim raðað þannig við hina fyrstu sætaskipun 4. dag desembermánaðar 1882.

Fyrsti (neðsti) bekkur.

1. Markús Kristjánsson. 2. Björgvin Vigfússon. 3. Valdemar Thórarensen. 4. Einar Þórðarson. 5. Bjarni Hjaltesteð. 6. Ólafr Finsen. 7. Runólfr Magnús Jónsson. 8. Guðmundr E. Guðmundsson. 9. Kjartan Jónasson. 10. Ludvig Knudsen. 11. Þorvarðr Brynjólfsson. 12. Hans Jónsson.

Annar bekkur.

1. Jón Þorvaldsson (frá Saurbæ). 2. Þórðr Guðjohnsen. 3. Halldór Bjarnason. 4. Jóhannes Danielsson. 5. Guðmundr Bjarnarson. 6. Þórðr Þórðarson. 7. Eggert Briem. 8. Einar Stefánsson. 9. Geir Sæmundsson. 10. Marínó Havstein. 11. Ólafr Thorberg. 12. Jón Árnason. 13. Ólafr Sæmundsson. 14. Ólafr Helgason. 15. Fritz Zeuthen. 16. Magnús Jónsson. 17. Einar Thørlacius. 18. Guðmundr Hannesson. 19. Halldór Árnason. 20. Guðmundr Jónsson. 21. Vilhelm Knudsen. 22. Jóhann Pétrsson. 23. Þorsteinn Skúlason. 24. Jón Þorvaldsson (frá Ísafirði). 25. Sigurðr Magnússon.

Þriðji bekkur.

1. Hannes Þorsteinsson. 2. Jóhannes Jóhannesson. 3. Stefán Stefánsson (frá Grundarfirði). 4. Jósef Hjörleifsson. 5.

Guðmundr Helgason. 6. Ólafr Finnsson. 7. Jón Guðmundsson. 8. Páll Einarsson. 9. Gísli Pétursson. 10. Kjartan Helgason. 11. Árni Jóhannesson. 12. Jóhannes L. Jóhannsson. 13. Sigfús Jónsson. 14. Árni Gíslason. 15. Magnús Blöndal. 16. Jón Helgason. 17. Þorvaldr Jónsson. 18. Þórarinn Þórarinsson. 19. Hannes Sveinbjarnarson. 20. Eggert Pálsson. 21. Jón Pálsson. 22. Benedikt Eyjólfsson. 23. Andreas Jacobsen. 24. Theódór Jónsson. 25. Hallgrímur Thorlacius.

Fjórði bekkur.

1. Jón Steingrímsson. 2. Ólafr Pálsson. 3. Jón Arason. 4. Adolf Nicolaisen. 5. Andrés Gíslason. 6. Hálfðán Guðjónsson. 7. Ólafr Petersen. 8. Magnús Magnússon. 9. Kristján Jónsson. 10. Einar Benediktsson. 11. Árni Þórarinsson. 12. Magnús Bjarnarson. 13. Rícharð Torfason. 14. Lárus Bjarnason. 15. Einar Friðgeirsson. 16. Árni Bjarnarson. 17. Björn Blöndal. 18. Pétur Hjaltesteð. 19. Guðlaugr Guðmundsson. 20. Þórður Jensson. 21. Bjarni Einarsson. 22. Þórður Ólafsson. 23. Gísli Einarsson. 24. Þorsteinn Bergsson. 25. Sigurður Jónsson. 26. Ólafr Stephensen.

Fimmti bekkur.

1. Sigurður Jónasson. 2. Skúli Skúlason. 3. Björn Ólafsson. 4. Bjarni Pálsson. 5. Stefán Stefánsson (frá Heiði). 6. Þorleifr Bjarnason. 7. Bjarni Thorsteinsson. 8. Arnór Árnason. 9. Sigurður Sigurðsson. 10. Ólafr Magnússon. 11. Axel Tulinius. 12. Magnús Ásgeirsson. 13. Lárus Árnason. 14. Christian Riis. 15. Tómas Helgason. 16. Ólafr M. Stephensen. 17. Sveinbjörn Egilsson. 18. Páll Stephensen.

Sétti bekkur.

1. Guðmundr Magnússon. 2. Oddr Jónsson. 3. Bjarni Þorsteinsson. 4. Sigurður Hjörleifsson. 5. Klemens Jónsson. 6. Sigurður Briem. 7. Valtýr Guðmundsson. 8. Pálmi Þóroddsson. 9. Gísli Brynjólfsson.

Af ofan nefndum 115 skólapiltum er einn, Markús Kristjánsson, dáinn ($\frac{19}{3}$ 83); þrír hafa verið sagðir úr skóla, enn 9 hafa útskrifast; 21 nýsveinar hafa við bœtt. Eru því skólapiltar nú ($\frac{7}{7}$ 83) 123.

II. Kennarar skólans.

Með bréfi landshöfðingjans til yfirstjórnar hins lærða skóla, dagsettu 12. d. febrúarm. 1883, var aðjúnkt Benedict Gröndal vikið frá embætti um stundar sakir, og hinn 13. apríl s. á. hefir hans hátígn konungurinn veitt honum lausn í náð frá embætti hans.

Kenslustundum hans skiftu þessir kennarar milli sín og gegndu kenslunni í þeim það sem eftir var af skólaárinu: yfirkennari *H. Kr. Friðriksson*; Kennararnir *Steingr. Thorsteinsson* og *Sigurðr Sigurðarson*; stundakennararnir *Páll Melsted*, *Jón Ólafsson* og *Jónas Jónasson*, og læknaskólakennari *Tómas Hallgrímsson*.

Kennararnir *Björn Magnússon Ólsen* og *Sigurðr Sigurðarson* hafa á þessu skólaári gegnt umsjóninni við skólann, eins og að undanfögnu. Yfirkennari *H. Kr. Friðriksson* hefir haft eftirlit með húsum og áhöldum skólans og annast innkaup handa honum.

III. Kvenslan.

1. Tafla, er sýnir vikustundir hversrar námsgreinar.

Námsgreindir.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	Samtals.
1. Íslenska	4	2	2	2	3 + 1	3	17
2. Danska	3	2	2	2	2	2	13
3. Enska	2	2	2	2			8
4. Frakkneska	2	2	2	2	2	3	13
5. Þýzka					5	5	10
6. Latneska	6	6	7	7	9	7	42
7. Gríska		5	5	5	5	5	25
8. Trúbrögð	2	1	2	2	2	2	11
9. Sagnfræði	2	3	3	3	4	3	18
10. Landfræði	2	2	2	2			8
11. Stærðfræði	6	5	4	4			19
12. Eðlisfræði			1	1	2	3	7
13. Náttúrusaga	3	2	2	3			10
14. Söngur	1	1	1	1			4
15. Teiknun	1	1	1				3
16. Rit	1	1					2
	36	36	36	36	36	34	210
17. Leikfimi	2		2		2		6
							216

2. Skifting kenslunnar milli kennaranna.

1. Rektor *Jón Þorkelsson*:

Latneska í 4. og 6. bekk. . . . 14 stundir.

Gríska í 6. bekk . . . . . 5 —

Íslensk bókmentasaga í 5. bekk 1 — = 20 st.

2. Yfirkennari *H. Kr. Friðriksson*:

Íslenska í 2.—6. bekk . . . . 12 —

Þýzka í 5. og 6. bekk. . . . 10 — = 22 —

3. Skólakennari *Halldór Guðmundsson*:

Stærðfræði í 1., 2. og 4. bekk 15 —

Náttúrusaga í 2. bekk . . . . 2 —

Eðlisfræði í 3.—6. bekk . . . . 7 — = 24 —

4. Skólakennari *Steingrímur Thorsteinsson*:

Latneska í 2. og 4. bekk. . . . 13 —

Gríska í 2., 4. og 5. bekk . . . 15 — = 28 —

5. Skólakennari *Benedict Gröndal*:

Náttúrusaga í 1., 3. og 4. bekk 8 —

Landfræði í 1.—4. bekk . . . . 8 —

Danska í 3.—6. bekk . . . . . 8 —

Teiknun í 1.—3. bekk . . . . . 3 —

Rit í 1. og 2. bekk. . . . . 2 — = 29 —

6. Skólakennari *Björn Mágússon Ólsen*:

Latneska í 5. bekk . . . . . 9 —

Gríska í 3. bekk . . . . . 5 —

Danska í 2. bekk . . . . . 2 — = 16 —

7. Skólakennari *Sigurður Sigurðarson*:

Frakkneska í öllum bekkjum . 13 —

Latneska í 1. bekk . . . . . 6 —

Danska í 1. bekk . . . . . 3 — = 22 —

8. Stundakennari, málaflutningsmaður

Páll Melsted:

Sagnfræði í öllum bekkjum . . . . . 18 —

9. Prestaskólakennari *Eiríkr Briem*:

Trúbrögð í öllum bekkjum . . 11 —

Stærðfræði í 3. bekk . . . . . 4 — = 15 —

Flyt 194 st.

Fluttar 194 st.

10. Alþingismaðr *Jón Ólafsson*:
 Enska í 1.—4. bekk . . . . . 8 —
11. Prestaskólastúdent *Jónas Jónasson*:
 Íslenzka í 1. bekk . . . . . 4 —
12. Söngkennari, cand. theol. *Steingrímur Johnsen*:
 Söngr í öllum bekkjum . . . . . 4 —
13. Leikfimiskennari *Ólafur Rósinkrans Ólafsson*:
 Leikfimi í öllum bekkjum . . . . . 6 —

 Samtals 216 st.

3. Yfirlit yfir það, sem lesið hefir verið eða lært skólaárið 1882—83.

Íslenzka.

- I. Lærð málmyndalýsing *H. Kr. Friðrikssonar* (Kh. 1861) aftr á 66. bls. Lesin Egils saga Skallagrímssonar (Rv. 1856) 1.—50. kap. aftr. á 102. bls. Flestum vísum slept. Tveim stundum á viku varið til stíla til miðsvetrarprófs; eftir það einni stund.
- II. Málmyndalýsingin endrlesin. Lesin Egils saga Skallagrímssonar, 46.—62. kap. Einn still á viku.
- III. Lesin Egils saga Skallagrímssonar, 74.—91. kap. Njáls saga, 1.—23. kap. Einn still á viku.
- IV. Njáls saga, 59.—115. kap. Einn still eða ritgerð á viku.
- V. Lesið í Snorra Eddu: Gylfaginning, Bragarœður og allar goðasögur í Skáldskaparmálum, og brotin af Haustlöng. Farið yfir hin helztu atriði af bókfræðissögu Íslands í fornöld eftir *G. Lund: Den oldnordiske Literatur, Kh. 1873*; svo og yfir hið merkasta í bókfræðissögu landsins á 16., 17. og 18. öld. Ein ritgerð eða still á viku.
- VI. Í Snorra Eddu: Háttatal Snorra Sturlusonar; í Sæmundar Eddu: Hávamál. Ein ritgerð á viku.

Danska.

- I. Farið yfir hin helztu atriði málmyndalýsingarinnar Lesin Dönsk lestrarbók eftir *Steingrím Thorsteinsson* (Rv. 1880), 63.—123. bls. Einn stíll á viku.
- II. Lesin *Wulffs* danska lesbók, 3. Del (Kbh. 1877), 1.—15., 23.—28., 32.—36., 46.—68. og 82.—88. bls. Einn stíll á viku.
- III. Sama bók, 71.—82. og 182.—204. bls. Auk þess nokkuð hraðlesið. Tveir stílar á mánuði.
- IV. *Holsts* danska lesbók (Kbh. 1865), 120.—170. bls. Nokkuð hraðlesið. Tveir stílar á mánuði.
- V. Lesnir ýmsir kaflar úr sömu bók. Nokkuð hraðlesið. Einn stíll á viku.
- VI. Lesnir ýmsir kaflar úr *Holsts* dönsku lesbók í ljóðum. Einn stíll á viku.

Enska.

- I. Lesin Enskunámsbók handa byrjendum eftir *Jón Ólafsson* (Rv, 1882), öll frá upphafi til enda, nema sagan „The burning forest“.
- II. *Løkke: Engelsk Læsebog for Begyndere*, 37.—45., 46.—54., 65.—81., 98.—107., 126. bls.
- III. *Løkke: Engelsk Læsebog for Mellemklasserne*, 1.—15., 23.—24., 29.—36., 40.—56., 59.—63. bls.
- IV. Sama bók, 78.—118., 120.—124. Auk þess hraðlesið meira og minna af flestum lesköflum frá 124. bls. og út bókina.

Enn fremr æft í að snúa munnlega léttum setningum af íslenzku á ensku, einkum í 4. bekk.

Frakkneska.

- I. Lærð *Garrigues'* frakkneska málmyndalýsing, sem og hefir verið við höfð í hinum bekkjunum. Lesin *Sick: Fransk Læsebog*, 8.—39. bls.
- II. *Jean Pio: Fransk Læsebog*, 1.—47. bls.
- III. Sama bók, 53.—89. bls. Nokkuð einnig hraðlesið.

- IV. Sama bók, 92.—127. bls. Auk þess mikið hraðlesið og alt það endrlesið, sem piltarnir eiga að hafa til ársprófs.
- V. *Baruël og Michelsen: Franske Prosastykker*, 121.—149. og 306.—343. bls. Auk þess talsvert hraðlesið.
- VI. *Jean Pio: Lectures françaises*, 104.—144. bls.; auk þess hraðlestr eina stund á viku og nokkurar stíloefingar.

Þýzka.

- V. Lærð málmyndalýsing H. Kr. Friðrikssonar. *Kaper og Simonsen: Tysk Læsebog for de højere Klasser*, 1.—86. bls.
- VI. Sama bók, 131.—231. og 347.—392. bls.

Latneska.

- I. *Caësar's Commentarii de bello Gallico*, 6. og 7. bók. Einn stíll á viku. Latnesk orðmyndafræði (R.v. 1868) höfð við kensluna.
- II. Ræður Ciceró's: *Pro Sexto Roscio Amerino* og tvær hinar fyrstu gegn Katilínu. Einn stíll á viku.
- III. Ciceró's *Tusculanae Disputationes*, fyrsta bók, 1.—30. kap. *Vergilii Aeneis*, 1. og 2. bók. Einn stíll á viku.
- IV. Livius, 8. bók; *Horatii Carmina*, 1. bók, og önnur bók 1.—11. kvæði. Lærð helztu atriði af orðskipunarfræðinni í hinni latnesku mállýsing Madvigs. Einn stíll á viku.
- V. A. Vandlega lesið:
Livii rerum Roman. lib. 7. og 10., 1.—9. k. Horatii Epistolae 1. og 2. bók með ars poëtica. Vergilii Aeneis, 3. bók.
- B. Hraðlesið:
Livii rer. Roman. 9. bók, 1.—15. kap. Henrichsen: Opgaver til Oversættelse fra Latin paa Dansk, 4. útg., 90.—132. bls.
- Aðalatriðin úr Tregders latnesku bókmentasögu. Madvigs latneska mállýsing höfð við kensluna. Ein þýðing á viku.

- VI. Livius, 21. bók, 1.—29. kap. *Ciceronis Officia*, 1. bók, 33. kap. til endans, önnur bók öll; þriðja bók, 1.—6. kap. *Vergilii Aeneis*, 2. bók. Farið yfir ýmsa kafla af *Thomsens romerske Stats- og Privatliv i Oldtiden*. Hraðlesið *Ovidii Metamorphoses*, 1. bók, og 1.—226. vers af annari bók.

Madvigs mállýsing höfð við ken sluna.

Gríska.

- II. *Bergs* gríska málmyndalýsing yfirfarin. Lesnir ýmsir kaflar í *Gottschicks Griechisches Lesebuch* (1881) svo sem svarar 10. blaðsíðum.
- III. *Xenophontis Anabasis*, 5. og 6. bók. *Lukianos: Charon*. *Bergs* málmyndalýsing lesin upp.
- IV. Heródót, 1. bók, 1.—120. kap. *Homeri Odyssea*, 6. bók.
- V. Heródót, 7. bók, 150.—170. kap. Platons *Phaedon*, 1.—30. kap. *Homeri Ilias*, 4. og 6. bók. Hraðlesið: *Iomeri Ilias*, 5. bók. — Farið yfir hina grísku bókfræðissögu *Tregders*.
- VI. *Iomeri Odyssea*, 19., 20. og 21. bók. Heródót, 9. bók, 10.—26. kap. *Aeschylis Prometheus* endrlesinn. Lært: *Christensens græske Statsliv i Oldtiden* og nokkuð fram-
an af *Tregders Haandbog i Mythologien*.
- Mállýsing *Bergs* hefir verið höfð við ken sluna, svo og hin gríska orðskipunarfræði *Madvigs*.

Trúbrögð.

- I. *Lisco*: Postulleg trúarjátning, 1.—70. bls. *Herslebs* bibliusögur, 1.—120. bls.
- II. *Lisco*: Post. trúarj., 70.—115. bls. *Herslebs* biblius., 110.—164. bls.
- III. *Lisco*: Post. trúarj., 89.—164. bls. *Herslebs* biblius., 158.—268. bls.
- IV. *Lisco*: Post. trúarj., 148.—216. bls. *Herslebs* biblius., 250. bls. til enda, og meiri hluti bókarinnar endrlesinn.

- V. *Lisco*: Post. trúarj., 228. bls. til enda, og mikill hluti bókarinnar endrlesinn.
- VI. Lúkasar guðspjall, fyrstu 14 kapítularnir, og Galatabréfið yfirfarið og útskýrt, og fyrirlestrar haldnir yfir sögu kirkjunnar þrjár fyrstu aldirnar.

Sagnfræði.

- I. Ágrip af sögu Íslands eftir *Jorkel Bjarnason* frá upphafi til 1111. bls.
- II. *Blochs* miðaldasaga frá upphafi til enda.
- III. *Blochs* nýja saga frá 1492 til 1789.
- IV. *Blochs* nýja saga frá 1789 til 1872.
- V. Fornaldarsaga *Páls Melsteðs* frá upphafi til enda. *Blochs* miðaldasaga til enda. Norðrlandasaga.
- VI. Fornaldarsaga *Páls Melsteðs* frá upphafi til enda. Miðaldasaga *Blochs* endrlesin. Norðrlandasaga frá upphafi til enda.

Landfræði.

- I. Norðr-, Austr- og Mið-Evropa (nema Frakkland og Sviss) eftir landfræði *B. Gröndals* og *Erslevs*.
- II. Eftir sömu bókum: Holland, Belgía, Frakkland, Sviss, Bretlandseyjar, Pýreneaskagi, Ítalía, ríkin á Balkanskaga, smárikinn (4 hin minstu) í Evrópu. — Skifting láðs og lagar.
- III. Eftir sömu bókum: Bretlandseyjar, Pýreneaskagi, Ítalía, Tyrkland, Grikkland, Asía, Afríka, Ameríka, Ástralía.
- IV. Landfræðin öll eftir sömu bókum.

Stærðfræði.

- I. Fjórar reikningstegundir í heilum tölum og brotnum. þríliða og tugabrot. Við höfð kenslubók *Eiríks Briems* og fjöldi af dæmum tekinn úr *Regnebog for Seminarier og Realskoler af V. Bertelsen*, frá byrjun aftr að 6. gr. (rétt og öfug hlutföll, félagsreikningr, blöndunarreikn-

ingr). *Lærebog i den elementære Plangeometri af Julius Petersen* frá byrjun aftr að 18. bls.

- II. *Elementær Arithmetik ved Adolph Steen* með tilheyrandi *Opgaver i det elementære Coursus* frá byrjun aftr að hlutfallatölum. *J. Petersens Plangeometri* frá 18. aftr að 39. bls.
- III. Hlutföll, veldi, rætr og líkingar eftir kenslubókum *Steens*, *Geometri* eftir *Julius Petersen* 39.—63. gr.
- IV. *Strens elementære Algebra*: I. ogarithmar og til enda. *Geometri* eftir *Julius Petersens* kenslubók endrlesin.

Eðlisfræði.

- III. 59 fyrstu blaðsíðurnar af *Karl Schmidts mindre Lærebog i Physik*.
- IV. Eftir sömu kenslubók frá 60. til 149. bls.
- V. Eftir sömu kenslubók frá 150. til 236. bls. 52 fyrstu blaðsíðurnar af *G. S. Jørgensen: Kortfattet Lærebog i Astronomien*.
- VI. Eftir *Karl Schmidts* kenslubók frá 236. bls. til enda. *G. S. Jørgensen: Kortfattet Lærebog i Astronomien* frá 53. bls. til enda.

Náttúrusaga.

- I. Dýrfræði *B. Gröndals* (Rv. 1878), 1.—144. bls.; enn þó mörgu slept frá 98. bls.
- II. Plantfræði eftir *Vaupells* kenslubók frá byrjun aftr á 88. bls.
- III. Steinfræði *B. Gröndals* (Rv. 1878), 1.—41. bls.; svo og yfirfarin jarðfræðin í sömu bók, 95.—121. bls.
- IV. Farið yfir alla steinfræðina og af dýrfræðinni: innganginn, um manninn, um fugla, skriðdýr; fröskdýr, höfuðskifting fiska og liðfætinga. — Plantfræðin endrlesin í apríl og maí.

Söngur.

- I.—II. Stutt ágríp af hinum helztu söngreglum eftir *Jónas*

Helgason (Rv. 1874) og söngiðkanir eftir „Söngvum og kvæðum með þremr og fjórum röddum“, 1., 2. og 3. hefti, eftir *Jónas Helgason*.

III.—IV. Söngiðkanir eftir *Berggreens Samlinger til Skolebrug* og „Söngvum og kvæðum með þremr og fjórum röddum“, 3. og 4. hefti, eftir *Jónas Helgason*.

IV. Vísindaleg söfn.

A. Bóksafn skólans.

Viðauki frá $\frac{1}{7}$ 82 til $\frac{30}{6}$ 83.

a. Gefnar bœkr.¹

Kenslustjórnin og ráðaneyti Íslands.

1. **SKÓLASKÝRSLUR FRÁ DANMÖRKU 1882.** Aarhus. Fredericia. Jonstrup Skolelærer-Seminarium. Lyceum. Ribe. Skaarup Seminarium. Thisted Realskole.
2. **SKÓLASKÝRSLUR FRÁ NORVEGI 1882.** 1. *Aalesund* (**Bugge**. Indberetning om en i Sommeren 1881 foretagen Rejse til Tyskland, fornemmelig for at studere det tyske Sprog). — 2. *Aars og Voss's* latin- og realskole (**Aars, J., Voss, P., Hofgaard, S. W.** I anledning af den paa-tænkte revision af de høiere skolers undervisningsplan). — 3. *Anderssens* Latin- og Realskole (**Anderssen, O.** Tale ved Skolefesten 1881). 4. Arendal. 5. Bergens Kathedralskole. 6. Christiania Kathedralskole. 7. Drammen. 8. Gjertsens skole (Gjertsens skoles besvarelse af en række spørgsmaal vedrørende de højere skolers undervisningsplan, fremsatte i en fra det kgl. kirkedepartement modtagen rundskrivelse). 9. Fredrikshald. 10. Hamar (**Horn**. I. Nogle bemærkninger

¹) Nafn gefandans stendr fyrir ofan hverja gjöf.

om geografiundervisningen og geografiske lærebøger for middelskolens vedkommende. II. Forhandlinger i anledning (af) forberedelsesklassernes overflyttelse til den kommunale pigeskole. 11. Kongsberg. 12. Kristianssand. 13. Lillehammer (Skoleraadets Erklæring af 28de Oktober 1881 angaaende den paatænkte Revision af de offentlige Almenskolors Undervisningsplan). 14. Molde. 15. Skien. 16. Tanks skole. 17. Tromsø. 18. Trondhjem.

3. **SKÓLASKÝRSLUR FRÁ SVÍARÍKI 1882.** 1. Allm. läroverken i *Blekinge*: Carlskrona, Carlshamn, Sölvesborg, Ronneby (Wadstein, E. Martensens kristligt-etiska system, i pedagogiskt syfte bearbetadt. I.). — 2. *Christianstads* h. allm. läroverk (Ahlén, A. Förteckning öfver Christianstads högre allmänna läroverks Samling af Mynt och Minnespenningar m. m. Christianstad 1882). — 3. Högre allm. Lärov. i *Falun* och Pedagogien i Hedemora. — 4. Allm. Läroverken i *Gefle* och Söderhamn (Pettersson, E. W. Om de franska Hjelpverben under belysande jemförelse med Språkbruket i Latinet, Tyskan och Engelskan). — 5. Allm. Lärov. i *Göteborgs* och Bohuslän (Lindeberg, C. J. Hieraciologiska Bidrag I.). — 6. Realgymnasium i *Göteborg*. — 7. Allm. Läroverken och Pedagogierna i *Hallandslän*: Halmstads h. lärov., Warbergs l. Lärov., Laholms Pedagogi (Sagan om *Hrafnel Freysgode*, Öfversättning med Inledning och Anmärkningar af Nore Ambrosius). — 8. *Helsingborgs* h. allm. Lärov. — 9. Allm. Läroverken i *Hernösand* och Örnköldsvik. — 10. *Hudiksvalls* h. a. Lärov. — 11. *Jönköpings* h. allm. Lärov. och Grenna Pedagogi. — 12. *Kalmar Stift*: H. allm. Läroverket i Kalmar, l. allm. Läroverket i Oscarshamn samt Pedagogierna i Borgholm och Mönsterås. — 13. *Karlstads Stift*: Karlstads, Kristinehamns, Åmåls, Filipstads og Arvika Lärov. — 14. Allm. Läroverken i *Malmö*, Ystad och Treleborg. — 15. Allm. Läroverken i *Linköping*, Eksjö och Vadstena. — 16. H. allm. Läroverket i *Luleå*. —

17. Karolinska Katedral-Skolan i *Lund*. Landskrona allm. Läroverk. — 18. *Lunds* Privata Elementarskola. — 19. Allm. Läroverken i *Norrköping*, *Söderköping* och *Wimmerby* (**Runnqvist, E.** Euphrosyne. En litteraturhistorisk Studie I). — 20. Högre Latinläroverket å *Norrmalm* (i *Stockholm*) samt *Jacobs* och *Ladugårdslands* l. allm. Lärov. (**Hernlund, H.** Bidrag til den svenska Skollagstiftningens Historia under Partitidehvarvet 1718—1809). — 21. *Nyköpings* h. allm. Lärov. — 22. *Skara* h. allm. Lärov. Lägre allm. Läroverken i *Lidköping*, *Sköfde*, *Mariestad*, *Falköping*. Pedagogien i *Hjo*. — 23. *Stockholms* Ateneum. — 24. *Beskovska* Skolan i *Stockholm*. — 25. *Stockholms* h. allm. å Latinlinien fullständiga Lärov. å *Södermalm* och *Katarinavägen* l. allm. Lärov. — 26. Nya Elementarskolan i *Stockholm* (**Sjöberg, G.** Striden mellan det gamla och nya Skolsystemet under förra hälften af detta århundrade. Ett bidrag till de svenska läroverkens historia). — 27. Högre Realläroverket i *Stockholm* (**Hildebrand, E.** Den svenska tidräkningen 1700—1712). — 28. *Wallinska* Skolan (i *Stockholm*), fullständigt Elementarläroverk för flickor. — 29. De allm. Läroverken i *Strengnäs* och *Eskilstuna* samt Pedagogierna i *Södertelge* och *Mariefred*. — 30. *Sundvalls* h. allm. Lärov. (**Söderbaum, P. H.** Reseberättelse). — 31. *Fjellstedtska* Skolan (i *Uppsala*) — 32. Allm. Läroverken i *Uppsala* *Norrtelje* og *Enköping* samt Pedagogien i *Öregrund*. — 33. Allm. Läroverken i *Umeå*, *Piteå*, *Haparanda* och *Skellefteå* (**Melander, C. A.** Senecas *Medea*, metrisk öfversättning). — **Lövgren, N.** Tankesammanhanget i *Ebreerbrevet*). — 34. Allm. Läroverken i *Venersborg*, *Borås* och *Alingsås* samt Pedagogien i *Ulricehamn* (**Ling, A. J.** Studier angående bruket och betydelsen i ny-engelskan af hjälpverbet *shall* i bisatser). — 35. Allm. Läroverken i *Westerås*, *Sala* och *Arboga* samt Stadspedagogierna i *Köping*, *Nora* och *Linde* (**Molér, W.** Förteckning på handskrifter i *Westerås* allm. Läroverks bibliotek). —

36. *Westerviks* h. allm. Läroverk. — 37. Allm. Läroverken i *Vexjö* och *Wernamo* (*Cederschiöld, H. S.* Om Carl Linnæi afgangsbetyg från *Vexjö* Gymnasium). — 38. *Visby* allm. Läroverk. — 39. De allm. Läroverken i *Örebro* och *Askersund*. — 40. Högre allm. Läroverket i *Östersund* (Real-katalog öfver *Östersunds* högre allm. lärovärks bibliotek. Upprättad af *S. J. Kardell, I.*).
4. Skýrsla frá Borgerdydskolen paa *Kristianshavn* 1883.
  5. Skýrsla um *Stockholms* Högskola 1881.
  6. Fortegnelse over de 305 Studerende, der i 1882 have tilendebragt Afgangsexamen ved de lærde Skoler. Kh. 1882.
  7. Indbydelsesskrift til *Kjøbenhavns* Universitets Aarsfest til Erindring om Kirkereformationen (*Johnstrup, F.* Om de geologiske Forhold i den nordlige Del af *Vendssyssel*). Kh. 1882.
  8. Indbydelsesskrift til *Kjøbenhavns* Universitets Aarsfest til Erindring om Kirkens Reformation (*With, C.* *Mave- saarets* kliniske Former, dets Diagonose og Behandling). Kh. 1881.
  9. Indbydelsesskrift til *Kjøbenhavns* Universitetsfest i Anledning af *Hans Majestæt Kongens* Fødselsdag (*Johnstrup, F.* Nogle Iagttagelser over *Glacialphænomenerne* og *Cyprina-Leret* i *Danmark*). Kh. 1882.
  10. Oversigt over det kongelige danske Videnskabernes Selskabs Forhandlinger 1881 Nr. 2 og 3. 1882 Nr. 1.
  11. Erklæringer angaaende en Revision af Undervisningsplanen for *Middelskolen* og *Gymnasierne*. Chr. 1882.
  12. Meddelelser fra Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet om en foretagen Undersøgelse af *Kalkmalerierne* i *Ringsted Kirke*. S. 1. et a.
  13. *Bruun, Chr.* Aarsberetninger og Meddelelser fra det Store Kongelige Bibliothek. III. 8. Kh. 1883.
  14. *Dreyer, J. L. E.* Bidrag til Bestemmelse af *Præcessionsconstanten*, Kh. 1882.
  15. *Goos, C.* Aar bog for *Kjøbenhavns* Universitet. Med-

- delelser for de akademiske Aar 1864—71. 5. H. Kh. 1882.
16. **Goos, C.** Aarbog for Kjøbenhavns Universitet, indeholdende Meddelelser for det akademiske Aar 1880—81. Sidsta hefti. Kh. 1882.
  17. **Heiberg, V.** Om Ovariesvulsten som Complication ved Svangerskab. Kh. 1881.
  18. **Israel, E.** Studier over Pleuritis hos Børn. Kh. 1882.
  19. **Jónassen, J.** Ekinokoksygdommen belyst ved islandske Lægers Erfaring. Kh. 1882.
  20. **Linde, A. C. P.** Meddelelser angaaende de lærde Skoler for Aarene 1857—78. 2. H. (Fortsættelse). Kh. 1882.
  21. **Løfler, J. B.** Udsigt over Danmarks Kirkebygninger fra den tidligere Middelalder (den romanske Periode). Kh. 1883.
  22. **Mygind, H.** Jodoformens Anvendelse til Sårbehandling. Kh. 1883.
  23. **Rønning, F.** Beovulfs-Kvadet. En litterær-historisk Undersøgelse. Kh. 1883.
  24. **Schmiegelow, E.** Studier over Testis og Epidymis Udviklingshistorie. Kh. 1882.
  25. **Smith, S. Birket.** Om Kjøbenhavns Universitets Bibliothek för 1728, især dets Haandskriftsamlinger. Kh. 1882.
  26. **Steenstrup, J. C. H. R.** Danelag. Kh. 1881.
  27. **Valentiner, H.** Bidrag til Rumcurvernes Theori. Kh. 1881.
  28. **Wegener, C. F.** Aarsberetninger fra det kongelige Geheimearchiv, indeholdende Bidrag til dansk Historie af utrykte Kilder. VI. 7. Kh. 1882.

Hið konunglega danska Vísindafélag.

1. **Hannover, A.** Den menneskelige Hjernes kals Bygning ved *Anencephalia* og Misdannelsens Forhold til Hjerne-skallens Primordialbrusk. Kh. 1882.

2. **Warming, E.** Familien Podostemaceæ. II. Afhandling. Kh. 1882.
3. *Regesta diplomatica historiæ Danicæ.* 2. R. 1. B. II. Fra Aar 1349 til Aar 1419. Kh. 1882.
4. Oversigt over det kongelige danske Videnskabernes Selskabs Forhandlinger 1882 No. 2—3. 1883 No. 1.

Det danske meteorologiske Institut.

1. Meteorologisk Aarvog for 1881. Kh. 1882.
2. Mittheilungen der internationalen Polarcommission. 3. —4. H. St. Petersburg 1882. 83.

Nefnd Árna Magnússonar.

Kálund, P. E. K. Bidrag til en historisk-topografisk Beskrivelse af Island. II. 2. Kh. 1882.

Adjunct Chr. Grönlund í Kaupmannahöfn.

Modkritik i Anledning af Hr. Cand. med. Halldórson Friðrikssons Kritiske Bemærkninger om min „Islands Flora“.

H. P. Rothe, Director for Søkaart-Archivet í Kaupmannahöfn.

1. Kaart over indre Reydar Fjord, opmaalt 1881 og 82; med Eske Fjord. Efter franske Maalinger 1854.
2. — — Dyrefjord. Thingeyre. Opmaalt 1882.

Academibestyrelse, T. Weber.

1. **T. Weber.** En Samling af almindelige engelske Ord til Udenadslæren. Kh. 1883.
2. — — En Samling af almindelige tyske Ord til Udenadslæren. Kh. 1883.
3. — — Literary Historical Notes. A supplement to the Illustrated London Reading Book and T. Weber's Glossary to this book. Kh. 1883.

Háskólinn í Kristiania.

1. **Hjorddal, Th.** Krystallographisk-chemiske Undersøgelser. Chr. 1881.
2. **Stenersen, L. B.** Myntfundet fra Græslid i Thydalen. Chr. 1881.
3. **Torp, Alf.** Die Flexion des Pali in ihrem Verhältniss zum Sanskrit. Universitetsprogramm für das erste Halbjahr 1881. Herausg. von *Sophus Bugge*. Chr. 1881.
4. Jahrbuch des Norwegischen Meteorologischen Instituts für 1880. Herausg. von Dr. H. Mohn. Chr. 1881.
5. Det Kongelige Norske Frederiks Universitets Aarsberetning for Aaret 1880. Chr. 1881.

Professor F. W. Bergmann í Strassburg.

1. **Bergmann, F. W.** Le Message de Skirnir et les Dits de Grimnir. Strassbourg et Paris 1871.
2. ——— Vielgewandts Sprüche und Groa's Zaubersang. Strassb. 1874.
3. ——— Des Hehren Sprüche (Hâvamâl) und altnordiske Sprüche, Priameln und Rûnenlehren. Strassb. 1877.
4. ——— Alweises Sprüche, Thryms-Sagelied, Hymis-Sagelied und Lokis Wortstreit. Strassb. 1878.

Prof. Dr. Konrad Maurer í München.

1. **Lehmann, K.** Verlobung und Hochzeit nach den germanischen Rechten des früheren Mittelalters. München 1882.
2. **Lehmann, K. u. Carolsfeld, H. S. von.** Die Njálssage insbesondere in ihren juristischen Bestandtheilen. Berlin 1883.
3. **Maurer, K.** Ueberblick über die Geschichte der nordgermanischen Rechtsquellen. Leipzig 1882.

4. **Maurer, K.** Die unächte Geburt nach altnordischem Rechte. Aus den Sitzungsberichten der philos.-philol.-histor. Classe der k. bayer. Akad. der Wiss. 1883. Heft I.
5. **Meyer, W. von.** 1. Gesang an Heinrich IV. a. 1084.
2. Ueber Labyrinthdarstellungen. München 1883.

Jos. Cal. Poestion, fræðimaðr í Wien.

1. **Bernhard, J.** Aus Nordfriesland. Skizzen. Hagen i. W. und Leipzig 1881.
2. **Firdusi.** Trauerspiel in fünf Akten von Josef Bendel. Prag 1881.
3. **Fürst, J.** Lessing's Nathan der Weise. Historisch u. philosophisch erläutert. Leipzig 1881.
4. **Langenscheidt, G.** Conjugations-Muster für alle Verba der französischen Sprache. Berlin 1881.
5. **Minor, J.** (útgefandi). Die Leiche und Lieder des Schenken *Ulrich von Winterstellen*. Wien 1882.
6. Klassische Dichterwerke aus allen Litteraturen, erläutert von *H. Normann*. 1. B. Stuttg. 1880.
7. **Močnik, Fr. R. von.** Geometrische Anschauungslehre für Unter-Gymnasien. II. Abtheilung. Wien 1873.
8. **Stempel, M.** (útgefandi). Die Literatur. Monatshefte für Dichtkunst und Kritik. I. Jahrg. — 1. Heft. Januar 1880. Berlin 1880.
9. **Titus, A.** Der König von Corsika. Hamburg 1881.
10. **Wodizcka, V.** Stürme im Frühling. Novelle. Wien 1882.

Dr. Whistling í Leipzig.

1. **Thiele.** Uebersetzungen aus Ovid in achtzeiligen jambischen Strophen mit Anmerkungen. Sondershausen 1882.
2. Rectoratswechsel an der Universität Leipzig am 31. October 1878.

- I. Rede des abtretenden Rectors Dr. *R. Leuckart*.
 II. Rede des antretenden Rectors Dr. *O. Stobbe*.

Edward Arber í Birmingham.

The Mason science College. Birmingham.
 Syllabus of Day Classes for the session 1882—83.

Eiríkr Magnússon, M. A., bókvörður í Cambridge.

1. **Eiríkr Magnússon.** The distress in Iceland. London 1882.
2. ——— Mr. Vigfusson and the distress in Iceland. Cambridge 1882.

The American Philological Association.

Transactions of the American Philological Association 1882.
 Vol. XIII. Cambridge. Mass. 1882.

Harvard University. Cambridge. Mass.

1. Proceeding of the fourteenth annual session of the American Philological Association held in Cambridge, Mass., July 1882. Cambridge 1882.
2. October 1882. Harvard University Bulletin Nr. 23; or Voll. II. No. 10. — January 1883. Bulletin No. 24; or Vol. II. No. 11.

Dr. Knoth í New York.

Drittes Heft der aufgeklärten mosaïschen Archi-Geschichte.
 New York 1882.

Smithsonian Institution.

Annual Report of the Board of Regents of the Smithsonian Institution for the year 1880. Washington 1881. (2. e.).

**Rev. de Witt Clinton Durgin, President of
Hillisdale College. Michigan.**

Hillisdale College Catalogue 1882. Hillisdale 1882.

Bogi Melsteð, stúdent.

1. **Bramsen, P. og Drejer S.** Kortfattet Lærebog i Zoologi og Botanik. Kh. 1855.
2. **Meyer, L.** Haandbog i den tyske poetiske Literatur. Kh. 1823.
3. **Páll Melsteð,** Ágrip af merkisatburðum mannkynssögunnar. Viðeyjar klaustri 1844.

Einar Thorlacius, skólapiltr.

Skrifaðir fyrirlestrar yfir dýrfræði, 4 hefti, eftir Benedict Gröndal.

Dr. Grímr Thomsen.

Plutarchi vitae parallelae. Ed. Koraís. 6 voll. Parisiis 1809—1814.

Jón Helgason, skólapiltr.

1. Handrit: „Extract af árbókum Íslendinga safnað af Jóni Espólfn sýslumanni“, 1263—1784, með hendi Espólfn's.
2. Skrifaðir fyrirlestrar yfir kirkjurétt, sem Halldór sýslumaðr Einarsson hefir átt.

Jón Hjaltalín, rektor Möðruvallaskóla.

Skýrsla um gagnfræðaskólann á Möðruvöllum fyrir skólaárið 1881—82. Akreyri 1882.

E. Th. Jónassen, bœjarfógeti í Reykjavík.

1. Det skandinaviske Literaturselskabs Skrifter, 15 b. Kh. 1805—1819.
2. Skandinavisk Museum, 7 b. Kh. 1798—1803.
3. Den danske Tilskuer. 10 b. Kh. 1791—1795.
4. **Blom, H. J.** Krigstildragelserne i Sjælland 1807. Kh. 1845.
5. **E-e.** Har Indførelsen af den nyere Undervisningsplan for de lærde Skoler været en Fremgang eller en Tilbagegang? Kh. 1860.
6. **Forchhammer, G.** Grundtrækkene af den rene Krysallographi. Kh. (årtalslaust).
7. **Hagerup, M.** Den norske Bondes juridiske Pligter og Rettigheder. Kh. 1806.
8. **Hennings, A.** Sammlung von Staatsschriften, die während des Seekrieges von 1776 bis 1783 sowol von den kriegführenden als auch von den neutralen Mächten öffentlich bekannt gemacht worden sind, in so weit solche die Freiheit des Handels und der Schiffart betreffen. 1. Band. Altona 1784.
9. **Herodotus**, ed. F. Palm. Tomus tertius. Lipsiae 1839.
10. **Moltke, L.** Det engelske Parlaments Forhandling i Sessionen 1864 om det dansk-tyske Spørgsmaal. Kh. 1864.
11. *Rasmus Nyerups* og *Søren Abildgaards* antiquariske Rejser i Aarhus Stift. Kh. 1808.
12. Regler for Uhres Behandling og Regulering. Kh. 1837.
13. Résumé international pour 1874.
14. **Schmidt-Phiseldek, C. F. von.** Europa und Amerika oder die künftigen Verhältnisse der civilisierten Welt. Kopenhagen 1820.
15. **Wegener, C. F.** Actmæssige Bidrag til Danmarks Historie i det 19de Aarhundrede. 1. Del. Kh. 1851.
16. **Weylle, C. O.** Glossarium juridicum Dano-Norvegicum. Kh. 1652.

Jónas Jónasson, prestaskólastúdent.

1. Geijer, E. G. Litteraturbladet. 2 b. Stockholm 1839. 1840.
2. Gerstäcker, Fr. Reisen um die Welt. 6 b. Leipzig 1876.

Ólafur Guðmundsson, læknaskólastúdent.

1. Jablonski, J. Th. Lexicon der Künste und Wissenschaften. Königsberg und Leipzig 1784.
2. Corneli Taciti Historia Augusta. Basileae. Anno MDXIX.

Þorleifr Bjarnason, skólapiltr.

1. Hammerich, Fr. Danmark i Valdemarernes Tid. I. Kh. 1847.
2. Edda Sæmundar hins fróða Sigfússonar (pappírshandrit, nokkur kvæði úr Sæmundar Eddu).

Þorleifr Jónsson, prestur á Skinnastöðum.

Fornt pappírshandrit af Sæmundar Eddu. Á handriti þessu eru og nokkur önnur kvæði, t. d. Gullkársljóð, Hyndlu-
ljóð en nýju, Valagaldr Kráku.

b. Keyptar bækur.

- Aarbøger for nordisk Oldkyndighed 1882. 1.—4. h. 1883.
1. h. Kh. 1882—83.
- Annales des sciences naturelles. Sixième série. Zoologie
et paléontologie. Publiées sous la direction de MM.
H. et Alph. Milne Edwards. XI.—XIV. Paris 1881
—82.
- Berghaus, H. Sprachschatz der Sassen. Wörterbuch der
plattdeutschen Sprache in den hauptsächlichsten ihrer

- Mundarten. 1.—19. h. Brandenburg u. Berlin 1878—83.
- Bronn, H. G.** Klassen und Ordnungen des Thierreichs, 10—19. Lieferung. Leipzig u. Heidelberg 1882—83.
- Fick, A.** Vergleichendes Wörterbuch der indogermanischen Sprachen. I.—IV. Göttingen 1874—76.
- Geiger, L.** Ursprung und Entwicklung der menschlichen Sprache und Vernunft. 2 b. Stuttg. 1868. 72
— Der Ursprung der Sprache. 2. Aufl. Stuttg. 1878.
- Godefroy, F.** Dictionnaire de l'ancienne langue française Fasc. 15.—20. Paris 1882—83.
- Grimm, J. u. W.** Deutsches Wörterbuch IV. 1. Abth., 2 Hälfte, 4. Lief. VI. 8. 9. 10. Lief. VII. 2. Lief.
- Høfding, H.** Den engelske Philosophi i vor Tid. Kh. 1874
Literarisches Centralblatt für Deutschland. 1882 Nr. 25—52. 1883 Nr. 1—24.
- Nicolai, R.** Griechische Literaturgeschichte in neuer Bearbeitung. 3 b. Magdeburg 1873—78.
Nordisk Tidskrift for Filologi. N. R. V. 4. Kh. 1882.
Nordisk Tidskrift, utg. af Letterstedtska Föreningen. 1882 4.—8. h. 1883, 1.—3. h.
- Nyerup, R. og Kraft, J. E.** Almindeligt Litteraturlæxicon for Danmark, Norge og Island. Kh. 1820.
- Oncken's** Allgemeine Geschichte in Einzeldarstellungen 51.—65. Abtheil. Berlin 1882—83.
- Paul u. Braune.** Beiträge zur Geschichte der deutschen Sprache und Literatur. IX. 1. Halle 1883.
Revue des deux mondes 1880, ág.—desember. 1881, janúa.—júni. Paris 1880—81.
- Scherer, W.** Geschichte der deutschen Literatur. 6.—7. h. Berlin 1882.
- Schive, C. J.** Norges Mynter i Middelalderen. Chr. 1865.
- Stielers** Hand-Atlas. 31.—32. Lieferung.
Sveriges Historia. IV. 6. 10. VI. 3.—6.
Udvalgte Skrifter af **Lukianos** fra Samosata i Oversættelse ved *C. Gertz*. Kh. 1881.

- Vaniček, A.** Etymologisches Wörterbuch der lateinischen Sprache. Leipzig 1881.
- Venantii Fortunati opera poetica.** Rec. et emend. Fridericus Leo. Berolini 1881.
- Winter, N.** Færøernes Oldtidshistorie. 4. h. Kh. 1875.
- Wisén, Th.** Carmina Norroena. Lund.
- Zoologia Danica.** 2. h. Kh.

B. Bókasafn lestrarfélags skólans, Íþóku.

Þessar bækur hafa við bætt frá $15/3$ 82 til $15/3$ 83.

1. **Andersen, C.** Over Skjær og Brænding. Kh. 1882. 8.
2. **Bauditz, S.** Under aaben Himmel. Kh. 1882. 8.
3. **Bergsøe, V.** Fra Piazza del popolo. Kh. 1882. 8.
4. **Besant, W., & Rice, J.** Thelema-Munkene. Kh. 1882. 8.
5. **Björling, C. F. E.** Um vinda. Kh. 1882. 8.
6. **Blicher, St. St.** Saml. Noveller og Skitser, 1.—4. d. Kh. 1882. 8.
7. **Brandes, E.** Fremmed Skuespilkunst. Kh. 1881. 8.
8. **Carit Etlar.** Salomon Baadsmænd. Kh. 1881. 8.
9. **Ebers, G.** Fru Borgmesterinden. Kh. 1882. 8.
10. **Ewald, H. F.** Georg Reinfeldt. Kh. 1881. 8.
11. **Fabricius, A.** Zulamiths Breve om Messias. Kh. 1882. 12.
12. **Halévy, L.** Pariserfortællinger. Kh. 1882. 8.
13. **Hamerling, R.** Aspasia. Kh. 1880. 8.
14. **Holm, Torfh.** Brynjólfur Sveinsson. Rvík. 1882. 8.
15. **Ibsen, H.** Gengangere. Kh. 1881. 8.
16. **Kälund, K.** Hist.-Topogr. Beskr. af Island. II. 2. Kh. 1882. 8.
17. **Kielland, Al.** Else. Kh. 1881. 8.
18. ——— Skipper Worse. Kh. 1882. 8.
19. **Lange, Th.** En Kjærlighedshistorie. Kh. 1882. 8.
20. **Lie, J.** Den Fremsynte. Kh. 1882. 8.
21. **Mariager, P.** Fra Hellas. Kh. 1881. 8.
22. **Nielsen, Z.** Nye Tider. S. 1. & a. 8.

23. **Nyblom, H.** Nye Noveller. Kh. 1882. 8.
24. **Paulsen, J.** Familien Pehrson. Kh. 1882. 8.
25. ——— På Vandring. Kh. 1882. 8.
26. **Reuter, F.** Landmandsliv. Kh. 1882. 8.
27. **Schandorph, S.** Noveller. Kh. 1882. 8.
28. **Schmidt, R.** Paa fremmed Grund. Kh. 1882. 8.
29. **Spielhagen, Fr.** Angela. Kh. 1881. 8.
30. **Twain, Mark.** Skildringer, 1.—2. del. Kh. 1881—2. 8.

Blöð.

1. Nordisk Musiktidende 1882.
2. Ny illustrerad Tidning 1882.
3. Søndagsnissen 1882.
4. Ude og Hjemme 1881—82.
5. Punch 1882.

Gefnar bœkr.

Frá prófessor **W. Fiske.**

1. A Reverend Idol. Boston 1882. 8.
2. **Barili, A. G.** A Whimsical Wooing. New York 1882. 8.
3. **Bulwer, Lord Lytton.** The Parisians. Chicago 1881. 8.
4. **Glümer, C. von.** A noble Name. Philadelphia 1883. 8.
5. **Higginson, Th. W.** Young Folks' History of the United States. Boston 1882. 8.
6. **Howells, W. D.** A modern Instance. Boston 1882. 8.
7. **Knox, Th. W.** Adventures of two Youths in a journey to Japan and China. New-York 1880. 8.
8. **Mitford, A. B.** Tales of old Japan. London 1874. 8.
9. New-York illustrated. New-York s. a. 8.
10. Summer Driftings among the Lakes. Philadelphia s. a. 8.
11. Three wise old Couples, s. 1. & a. 4.
12. Young Mrs Jardine, 1.—2. Leipzig 1879. 8.

Timarit og blöð.

1. Brentano's Chess Monthly, vol. I. No. 5.

2. Cornell dayly Sun. vol. III., No. 3.
3. — University Library, No. 1.—3. 1882.
4. Harpers Weekly, No. 1268, 1291, 1306, 1324, 1327,
1331—33, 1344, 1354—56.
5. — new monthly magazine, No. 380—82 og 389.
6. Le monde illustré, Nr. 1337.
7. Longman's magazine, des. 1882.
8. Punch, 1882, 5 númer.
9. Scribners monthly magazine, vol. XXIII., No. 2.
10. The Academy, No. 550.
11. — Atlantic monthly, vol. XLVIII., No. 290.
12. — Century, vol. XXIII., No. 3 & 5; vol. XXVI., No.
3 & 6.
13. — fortnightly Review, nóvbr. 1882.
14. — Graphic, 18. nov. og Christmas No. 1882.
15. — illustr. London-News, 18. nov. & do. 1882.
16. — Judge, No. 6.
17. — New-York Herald, No. 16,831.
18. — — Times, No. 9865, 9867—68.
19. — — Tribune, No. 13,095—96.
20. — Nation, No. 910.
21. — Philadelphia Inquirer, 23. sept. 1882.
22. — Princeton Review, nóv. 1882.
23. — Saturday Review, No. 1416.
24. — Times, No. 2563—64 (1882).
25. Tinsley's magazine, nóvbr. 1882.
26. Hillisdale college catalogue, 1881—82.

Gefið af höfundinum.

1. Jónassen. Um eðli og heilbrigði mannl. líkama. Rvkf
1878. 8.

Gefið af bóksala Kr. Ó. Þorgrímssyni.

1. Stgr. Thorsteinsson. Ljóðmæli, Rvkf 1882. 8.
2. Jón Ólafsson. Stafrófskver.
3. Þjóðólfr. 1881 og 1882.

V. Fjárstyrkr skólans.

Samkvæmt hinum síðustu fjárlögum úthlutaði yfirstjórn skólans 8000 krónum fyrir skólaárið 1881—82, þannig :

200 krónur fékk hver af þessum piltum :

1. Guðmundr Magnússon.   2. Oddr Jónsson.
3. Bjarni Þorsteinsson.   4. Sigurðr Hjörleifsson.   5. Klemens Jónsson.
6. Pálmi Þóroddsson.   7. Sigurðr Jónasson.
8. Bjarni Pálsson.   9. Ólafr Pálsson.   10. Jón Steingrímsson . . . . . 2000 kr.

150 kr. hver :

1. Sigurðr Briem.   2. Valtýr Guðmundsson.   3. Stefán Stefánsson frá Heiði.
4. Sigurðr Sigurðsson.   5. Jón Arason.   6. Adolf Nicolaisen.   7. Andrés Gíslason.
8. Hálf dán Guðjónsson.   9. Einar Friðgeirsson.   10. Hannes Þorsteinsson.   11. Stefán Stefánsson frá Grundarfirði . . . . . 1650 —

125 kr. fékk

- Björn Blöndal . . . . . 125 —

100 kr. hver :

1. Gísli Brynjólfsson.   2. Björn Ólafsson.   3. Skúli Skúlason.
4. Lárus Árnason.   5. Tómas Helgason.   6. Magnús Ásgeirsson.   7. Sveinbjörn Egilsson.
8. Ólafr Magnússon.   9. Rícharð Torfason.   10. Árni Þórarinsson.   11. Magnús Bjarnarson.
12. Árni Bjarnarson.   13. Bjarni Einarsson.   14. Gísli Einarsson.
15. Guðlaugr Guðmundsson.   16. Sigurðr Jónsson.   17. Jósef Hjörleifsson.   18. Ólafr Finnsson.
19. Kjartan Helgason.   20. Jóhannes Jóhannesson.   21. Guðmundr Helgason.   22. Jóhannes L. Jóhannsson.
23. Jón Guðmundsson.   24. Árni Jóhannesson.   25. Benedikt Eyjólfsson.

26. Hallgrímr Thorlacius. 27. Jón Þorvaldsson frá Saurbœ. 28. Halldór Bjarnason. 29. Þórðr Þórðarson. 30. Einar Thorlacius. 31. Árni Gíslason. 32. Magnús Blöndal Jónsson . . . . . 3200 kr.

75 kr. fékk

Guðmundr Jónsson . . . . . 75 —

50 kr. hver:

1. Ólafr Petersen. 2. Kristján Jónsson. 3. Pétur Hjaltesteð. 4. Þorsteinn Bergsson. 5. Þórðr Ólafsson. 6. Páll Einarsson. 7. Sigfús Jónsson. 8. Þorvaldr Jónsson. 9. Gísli Pétsson. 10. Jón Pálsson. 11. Þórarinn Þórarinsson. 12. Hannes Sveinbjarnarson. 13. Geir Sæmundsson. 14. Eggert Briem. 15. Einar Stefánsson. 16. Marínó Havstein. 17. Jón Árnason. 18. Jóhann Pétsson. 19. Guðmundr Bjarnarson. . . . . 950 —

8000 kr.

Allir lærisveinar nutu kauplausrar kenslu. Heima-sveinar voru upphaflega 50, enn nokkurir afsöluðu sér heimavist sinni, svo að tala heimasveinanna varð 45. Nokkurir af bæjarsveinum fengu leyfi til að lesa í skólanum síðara hlut dags.

Brœðrasjóðrinn.

Leigu af þessum sjóði frá 11. desember 1881 til 11. desember 1882 var við lok ársins 1882 úthlutað þannig:

1. Hallgrímr Thorlacius	fékk 30 kr.	„ a.
2. Halldór Bjarnason	— 30 —	„ —
3. Þórðr Þórðarson	— 30 —	„ —
4. Guðlaugr Guðmundsson	— 27 —	„ —
5. Árni Jóhannesson	— 26 —	93 —

flyt 143 kr. 93 a.

	fluttar	143	kr. 93	a.
6. Ólafr Pálsson	fékk	15	—	—
7. Jón Arason	—	15	—	—
8. Einar Friðgeirsson	—	15	—	—
9. Árni Þórarinsson	—	15	—	—
10. Magnús Bjarnarson	—	15	—	—
11. Guðmundr Helgason	—	15	—	—
12. Jósef Hjörleifsson	—	15	—	—
13. Þórarinn Þórarinsson	—	15	—	—
14. Magnús Blöndal Jónsson	—	15	—	—
15. Hannes Sveinbjarnarson	—	15	—	—
16. Guðmundr Jónsson	—	15	—	—
17. Guðmundr Bjarnarson	—	15	—	—
18. Þórðr Ólafsson	—	15	—	—
19. Stefán Stefánsson frá Grundarfirði	—	15	—	—
20. Markús Kristjánsson	—	15	—	—

---

368 kr. 93 a.

Launaböekr.

1. *Bjarni Pálsson*, umsjónarmaðr við bænrir og kirkjugöngu fékk: **Cantu, C.** Verdensthorie. 11.—25. h.
2. *Bjarni Þorsteinsson*, umsjónarmaðr uti við: 1. **Mozart, W. A.** Kvartette für Klavier, Violine, Viola, Violoncello. Leipzig. 2. **G. Gariboldi.** Die ersten Uebungen für Flöte. Leipzig. 3. Klassisches Chor-Album. Herausg. von *R. Müller* u. *R. Schaab*. Leipzig. 4. Abt-Album. Ausgewählte Lieder für eine Singstimme mit Klavierbegleitung. Von *Franz Abt*. Leipzig. 5. **Mendelssohn.** Sämmtl. 79 Lieder für h. St. Leipzig.
3. *Gísli Brynjólfsson*, umsjónarmaðr í 1. svefnlofti: 1. **Sachs, K.** Französisch-deutsches Wörterbuch. Berlin 1882. 2. **Kaper, J.** Tysk-dansk-norsk Haandordbog. Kh. 1878.
4. *Guðlaugr Guðmundsson*, umsjómaðr í 2. svefnlofti: 1. **Kaper, J.** Tysk-dansk-norsk Haandordbog. 2. **Borring.** Fransk-dansk Haandordbog. Kh. 1859.

5. *Arni Jóhannesson*, umsjónarmaður í 3. svefnlofti: 1. **Borring**. Fransk-dansk Haandordbog. 2. **Berggreen, A. P.** Melodier til den fra Roskilde Præsteconvent udgaaede Salmebog til Kirke- og Husandagt. Kh. 1883.
6. *Sigurður Hjörleifsson*, umsjónarmaður í 6. bekk: 1. **Møyer, M.** Fremmedordbog. Kh. 1882. 2. **Kaper, J.** Tysk-dansk-norsk Haandordbog. 3. *Nuovo Dizionario delle lingue Italiana e Danese.* Lipsia 1875.
7. *Hannes Þorsteinsson*, umsjónarmaður í 5. bekk. 1. **Borring**. Fransk-dansk Haandordbog. 2. **Grundtvig, Sv.** Dansk Haandordbog. Kh. 1882.
8. *Einar Benediktsson*, umsjónarmaður í 4. bekk: 1. **Holbergs** Comedier, udg. ved Liebenberg. Kh. 1876. 2. **Kaper, J.** Tysk-dansk Haandordbog. 3. **Sommer, E.** Cours complet de grammaire française. Paris 1879. 4. **Webster, W. G.** Illustrated pocket pronouncing dictionary (*Collins. Series of illustrated dictionaries*).
9. *Ólafur Finnsson*, umsjónarmaður í 3. bekk: 1. **Eibe, N. J.** Hundrede Timer i Fransk. Kh. 1879. 2. *Nøgle til Øvelserne i 100 Timer i Fransk.* Kh. 1875. 3. **Eibe.** 100 Timer i Engelsk. Kh. 1881. 4. *Nøgle til 100 Timer i Engelsk.* Kh. 1880.
10. *Einar Thorlacius*, umsjónarmaður í 2. bekk: 1. **Borring**. Fransk-dansk Haandordbog. 2. **Schmidt, K.** Mindre Lærebog i Physik. Odense 1881.
11. *Björgvin Vigfússon*, umsjónarmaður í 1. bekk. 1. **Borring**. Fransk-dansk Haandordbog. 2. **Eibe.** Engelsk-dansk Ordbog. Kh. 1874.

Auk þess hafa þessir piltar, er fengu ágætiseinkunn í náttúrusögu við 4. bekkjar próf, fengið hver eitt eintak af **Grönlund**: Islands Flora. Kh. 1881.

a) við próf í október 1882:

1. **Björn Ólafsson.** 2. **Sigurður Jónasson.** 3. **Skúli Skúlason.** 4. **Stefán Stefánsson.** 5. **Arnór Arnason.**

b) við próf í júní 1883:

1. Jón Steingrímsson. 2. Jón Arason. 3. Hálf dán Guðjónsson. 4. Einar Friðgeirsson. 5. Pétur Hjaltesteð. 6. Björn Jónsson.

VI. Arspróf og inntökupróf.

Þess er getið í síðustu skólaskýrslu, að sökum dýlasýkinnar tóku að eins sex piltar arspróf í júnímánaði 1882.

Á kennarafundi 31. maí 1882 var ákveðið að sleppa prófinu í 5. bekk og flytja alla pilta úr þeim bekk próflaust upp í 6. bekk; enn að öðru leyti var svo ráð fyrir gert, að allir þeir piltar í 1.—4. bekk, sem eigi yrði reyndir í júnímánaði, skyldi verða prófaðir í öllum námsgreinum í fyrra hluta októbermánaðar. Vonuðu menn þá, að strandsiglingaskipið, sem margir piltar ætluðu að koma með, myndi eftir ferðaáætluninni koma til Reykjavíkr 16. september. Ef svo hefði farið, hefði þeir piltar, er með því kómu, haft nógan tíma til að búa sig undir prófið; enn skip þetta kom átta dögum síðar til Reykjavíkr, enn á var ætlað, nefnilega 24. september, og nokkurir piltar að norðan, er fóru landveg, kómu eigi hingað fyrr enn 26. september. Það var því auðsætt, að miklum hluta skólapilta var ómögulegt að búa sig undir prófið til nokkurrar hlítar. Var því eftir ályktun, sem tekin var á kennarafundi 28. september, leitað samþykkis yfirstjórnar skólans til þess, að sleppa mætti almennu prófi í það sinn, og að einungis piltar í 4. bekk yrði prófaðir í þeim námsgreinum, er þeir áttu að ljúka, enn piltar yrði fluttir bekk úr bekk eftir álit kennaranna og með tilliti til meðaleinkunna þeirra við miðsvetrarpróf og eftirfylgjandi sætaskipanir; enn að þeim, er eigi þætti hæfir til uppflutnings, yrði gefinn kostur á að ganga undir próf. Þetta samþykktu yfirstjórnendr skólans með bréfi dagsettu sama dag,

og þessa ráðstöfun yfirstjórnarinnar samþykkti ráðgjafi Íslands í bréfi til landshöfðingjans dagsettu 18. desember 1882.

Samkvæmt þessu voru piltar í 4. bekk prófaðir í stærðfræði, ensku, landfræði og náttúrusögu, í fyrra hlut októbermánaðar og þar að auk fáeinir aðrir piltar, er eigi þótti ráðlegt að flytja upp próflaust, reyndir í öllum námsgreinum.

Í síðustu skólaskýrslu hefir gleymzt að geta þeirra nýsveina, er teknir voru í skóla í októberm. 1881. Þeir voru þessir:

a. til annars bekkjar:

Páll Einarsson, bónda Guðmundssonar, f. að Hraunum í Skagafjarðarsýslu 25. maí 1868.

b. til fyrsta bekkjar:

1. *Þórðr Sveinbjörnsson Guðjohansen*, sonr Þórðar S. Guðjohansens verzlunarfulltrúa í Húsavík, f. í Reykjavík 5. febrúar 1867.
2. *Valdemar Thorarensen*, s. kaupmanns Jakobs J. Thorarensens, f. á Reykjarfjarðarverzlunarstað 16. nóv. 1867.
3. *Eyjólfur Kolbeins Eyjólfsson*, prests Jónssonar, f. á Melgraseyri í Ísafjarðarsýslu 20. febr. 1865.
4. *Halldór Árnason*, bónda Sigurðssonar, f. í Höfnum í Húnavatnssýslu 26. júní 1865.
5. *Jón Árnason*, hreppstjóra Jónssonar, f. að Þverá í Hallárdal í Húnavatnssýslu 4. júní 1864.
6. *Þórðr Þórðarson*, bónda Árnasonar, f. á Stað í Hrútafirði 3. jan. 1865.
7. *Carl Fritz Zeuthen*, s. héraðslæknis F. W. Zeuthens, f. í Reykjavík 7. marz 1865.

29. september og 2. október 1882 voru reyndir til annars bekkjar :

1. *Jóhannes Danielsson*, prófasts Halldórssonar, prests að Hólum, fæddur að Hrafnagili 17. apríl 1862.
2. *Guðmundr Bjarnarson*, bónda Guðmundssonar, fæddur í Gröf í Þingeyrasókn í Húnavatnssýslu 12. október 1864.
3. *Guðmundr Hannesson*, bónda Guðmundssonar. fæddur á Eidsstöðum í Húnavatnssýslu 9. september 1865.

29. september 1882 voru reyndir til 1. bekkjar :

1. *Markús Kristján Kristjánsson*, bónda Franzsonar, fæddur í Tungu í Dalamynni í Kirkjubólssókn í Ísafjarðarsýslu 23. febrúar 1865.
2. *Björgvin Vigfússon*, prests Guttormssonar, f. að Ási í Fellum 21. október 1866.
3. *Einar Þórðarson*, f. á Kollsstöðum í Vallanessókn 7. ágúst 1867.
4. *Bjarni Bjarnarson Hjaltesteð*, sonr Bjarnar járnsmiðs Hjaltesteðs, f. í Reykjavík 10. júní 1868.
5. *Didrik Knud Ludvig Knudsen*, f. á Hólanesi í Húnavatnssýslu 9. febrúar 1867.
6. *Runólfr Magnús Jónsson*, prests Jónssonar, f. á Höfða á Höfðaströnd í Skagafjarðarsýslu 18. ágúst 1864.
7. *Emíl Guðmundr Guðmundsson*, bónda Stefánssonar, f. á Torfastöðum í Norðrmúlasýslu 26. júní 1865.
8. *Hans Hallgrímur Jónsson*, f. á Staðastað á Snæfellsnesi 24. nóvember 1866.
9. *Þórvarðr Brynjólfsson*, bókbindara Oddssonar, f. í Ísafjarðarkaupstað 15. maí 1863.

Með fyrsta bekkjar piltum voru reyndir í júnim. 1883 til annars bekkjar :

1. *Guðmundr Guðmundsson*, Eirikssonar, f. að Litlu Giljá í Húnavatnssýslu 7. júlí 1859.

2. *Bjarni Símonarson*, vinnumanns Jónssonar, f. á Bjarteyjarsandi í Saurbæjarsókn í Borgarfjarðarsýslu 9. maí 1867.
3. *Gisli Ísleifsson*, prests Gíslasonar, f. að Stokkalæk 22. apríl 1868.
4. *Guðmundr Áshjarnarson*, f. 17. febrúar 1866.
5. *Eyjólfur Kolbeins Eyjólfsson*, prests Jónssonar. (Kom í skóla haustið 1881; fór þaðan 1882 og dvaldist síðastliðið skólaár hjá föður sínum.)

29. og 30. júní 1883 var prófaðr til annars bekkjar:

6. *Steingrímur Jónsson*, dannebrogsmanns Sigurðssonar, f. á Gautlöndum 27. desember 1867.

29. júní 1883 voru reyndir til 1. bekkjar:

1. *Sigurður Pétursson*, borgara Sigurðssonar, f. á Sjóarborg 25. nóvember 1867.
2. *Ólafr Bjarni Jóhannesson*, bónda Þorgrímssonar, f. á Sveinseyri í Barðastrandarsýslu 8. nóvember 1867.
3. *Helgi Skúlason*, prests Gíslasonar, f. á Breiðabólstað í Fljótshlíð 17. júní 1867.
4. *Vilhjalmur Jónsson*, löggæzlumanns Borgfirðings, f. í Reykjavík 30. ágúst 1870.
5. *Sigurður Pétursson Sívertsen*, bónda Sívertsens, f. í Höfn í Melaprestakalli 2. október 1868.
6. *Helgi Sveinsson*, prests Skúlasonar, f. á Staðarbakka 25. október 1868.
7. *Óli Steinbach Stefánsson*, bónda Danielssonar, f. í Grundarfirði 12. desember 1868.
8. *Skúli Árnason*, sýslumanns Gíslasonar, f. í Kirkjubæjar-klaustri 16. ágúst 1865.
9. *Jón Jónsson*, bónda Sigurðssonar, f. í Mýrarhúsum 25. apríl 1869.

10. *Jóhannes Baldvin Sigrjónsson*, bónda Jóhannessonar, f. á Laxamýri 28. ágúst 1862.
11. *Ingvar Gestmundr Nikulásson*, bónda Sigvaldasonar, f. í Múlaseli í Staðarhraunssókn 16. október 1866.
12. *Kjartan Kjartansson*, prests Jónssonar, f. í Skógum 27. marz 1868.
13. *Friðjón Jenson*, bónda Jónssonar, f. á Hóli í Dalasýslu 7. janúar 1868.
14. *Sigurðr Magnússon*, vinnumanns Stefánssonar, f. í Nesjum í Hvalsnessókn 7. febrúar 1866.
15. *Vilhelm Georg Theodor Bernhöft*, sonr bakara V. G. Th. Bernhöfts, f. í Reykjavík 5. janúar 1869.

VII. Burtfararpróf.

Tveir af þeim skólapiltum, er ætluðu að taka burtfararpróf í júlímánaði 1882, hindruðust frá því af sjúkdómi. Annar þeirra, Bogi Melsted, byrjaði að taka hið skriflega próf, enn sýktist, þá er hann hafði gert tvær af hinum skriflegu ritgerðum. Hinn, Friðrik Jónsson, utanskólasveinn, var svo sjúkr í júlímánaði, að hann gat þá eigi gengið undir prófið. Þessir tveir skólapiltar voru því reyndir til burtfararprófs 30. dag septembermánaðar og í byrjun októbermánaðar 1882. Prófdómendr voru hinir sömu sem við burtfararprófið í júlímánaði, nefnilega yfirdómari *Magnús Stephensen* og lector theologiae *Sigurðr Melsted*.

Einkunnir við burtfararpróf í octóber 1882.

Nöfn.	Fæðingardagar.	Ísl. ritg. I.	Ísl. ritg. II.	Danska.	Þýzka.	Frakkneska.	Lat. munnl. lesin.	Lat. munnl. ólesin.	Þýðing úr latínu.	Griška.	Sagnfræði.	Trubróð.	Eðlisfr. og stjarnfr.	Aðaleinkunn.
Bogi Th. J. Melsteð .	$\frac{1}{5}$ 60	vel +	vel +	vel ÷	vel +	vel	vel	vel	vel +	vel	dv. +	vel ÷	vel ÷	2. euk. 73
Friðrik Jónsson . . .	$\frac{22}{5}$ 60	vel +	vel ÷	vel	vel +	vel	dv. ÷	dv. ÷	vel +	vel ÷	vel ÷	vel ÷	vel	2. — 67

Verkefni til burtfararprófs haustið 1883.

1. Efni í íslenska ritgerð I.

Hverja þýðing hefir heimilislífð fyrir þjóðlífð?

2. Efni í íslenska ritgerð II.

Rakinn í loftinu, orsakir hans og áhrif hans á jörðina.

3. Efni í danskan stíl.

Kolin myndast af viði og jurtum yfir höfuð, sem að nokkuru leyti eru uppleyst. Slík uppleysing orsakast að eins af því, þegar loftið ekki nær að verka á viðinn eða jurtirnar, sem eru að uppleysast, t. a. m. þegar þær standa niðri í vatni eða eru grafnar í jörð. Öll þau kol, sem nú á dögum eru grafin upp úr iðrum jarðarinnar, og það á stundum úr fjarska dýpi, hafa fyrr á tímum, fyrir þúsundum og millíónum ára, staðið á yfirborði jarðarinnar sem blómgand tré og jurtir. Það tímabil, er hin helztu kolalög hafa myndast á, er einkennilegt af því, að þá hefir jurtaríkið verið auðugra enn nokkuru sinni fyrr eða síðar. Jurtaríkið á því tímabili var í mörgu tilliti ólíkt því jurtaríki, sem vér þekkjum og sjáum nú á dögum; þær jurtategundir, er þá kómu oftast fyrir, voru burkni, mosategundir og mýrajurtir; en þá var hitinn og loftslagið svo hentugt jurtaríkinu, að hinar áðrnefndu jurtategundir voru þá ekki að eins litlar, heldu voru sumar þeirra líka eins stórar og jafnvel stærri enn hin stærstu tré, sem vér nu þekkjum til á jörðunni. Á þessari jurtaauðlegð mynduðust stór og mikil lög af mó, á sama hátt og mór myndast í mýrum á vorum dögum, og kolalögumum finnast stundum stofnar af trjám, sem standa beinir á rótum sínum, alveg eins og þeir stóðu, þegar hið upphaflega mólág var að myndast.

4. Efni til að þýða úr latnesku á íslenzku.

Cum igitur inter se Romulus et Remus de condenda urbe tractarent, in qua ipsi pariter regnarent, Romulusque locum, qui sibi idoneus videretur, in monte Palatino designaret

Romamque appellari vellet; contraque item Remus in alio colle, qui aberat a Palatio millibus quinque, eundemque locum ex suo nomine Remuriam appellaret, neque ea inter eos finiretur contentio: avo Numitore arbitro ascito, placuit disceptatores ejus controversiae immortales deos sumere, ita ut utri eorum priori secunda auspicia obvenissent, urbem conderet, eamque ex suo nomine nuncuparet, atque ita in ea regni summam teneret. Cumque auspicaretur Romulus in Palatio, Remus in Aventino, sex vultures pariter volantes a sinistra Remo prius visos, tumque ab eo missos, qui Romulo nuntiarent, sibi jam data auspicia, quibus condere urbem juberetur; itaque maturaret ad se venire. (Sextus Aurelius Victor, Origo gent. Rom. c. 23).

13., 14. og 30. d. júnim. og 2.—5. d. júlmanaðar 1883 fór fram burtfararpróf. Géngu undir það allir lærisveinar sétta bekkjar, níu að tölu, og þar að auk fjórir utanskóla-sveinar, sem aðr höfðu verið í skólanum. Alls útskrifuðust því þrettán stúdentar.

Samkvæmt bréfi frá yfirstjórn skólans, dagsettu 1. d. júnim. 1883, voru þeir prestaskólakennari *Helgi Hálfðánar-son* og landshöfðingjaritari *Jón Jenson* prófdómendr.

Burtfararvottorðin voru afhend stúdentunum 6. d. júlmanaðar.

Þær einkunnir, er lærisveinarnir fengu í prófinu, má sjá af eftirfylgjandi töflu.

Einkunnir við burtfararpróf í júlí 1883.

Nöfn.	Fœðingar- dagar.	Ísl. ritg. I.	Ísl. ritg. II.	Danska.	Þýzka.	Frakk- neska.	Lat. munnl. lesin.	Lat. munnl. ólesin.	Þýðing úr latnesku.	Gríska.	Sagn- fræði.	Trúbrögð.	Eðlisfr. og stjarnfr.	Aðal- kun
1. Guðm. Magnússon . .	²⁵ / ₉ 63	dv.	dv.	dv.	ág. ÷	dv. +	ág. ÷	ág. ÷	dv.	ág. ÷	ág.	dv. +	ág. ÷	ág.eink. 10
2. Oddr Jónsson	¹⁷ / ₁ 59	dv. ÷	dv. ÷	vel +	dv. +	dv.	ág.	ág.	dv. ÷	ág. ÷	ág.	ág. ÷	ág.	1. eink. 10
3. Bjarni Þorsteinsson .	¹⁴ / ₁₀ 61	dv.	dv. ÷	vel +	dv.	vel +	dv. +	dv. +	dv.	dv. +	ág. ÷	dv. +	dv. +	1. — 9
4. Sigurðr Hjörleifsson.	¹³ / ₆ 62	vel +	dv. ÷	vel +	dv. +	dv. ÷	dv.	ág.	dv. ÷	dv. +	ág.	ág. ÷	vel	1. — 9
5. Klemens Jónsson . . .	²⁷ / ₈ 62	vel ÷	dv. ÷	vel +	dv. +	dv.	dv. +	dv. +	dv. ÷	ág. ÷	ág.	dv. ÷	dv. +	1. — 9
6. Sigurðr Briem	¹² / ₉ 60	vel	vel +	vel	dv. +	dv. ÷	dv. ÷	dv. ÷	dv. ÷	dv. ÷	ág. ÷	dv. +	ág. ÷	1. — 9
7. Pálmi Þóroddsson . .	⁹ / ₁₁ 62	vel	vel	vel	dv.	dv. ÷	dv. ÷	dv. ÷	dv. ÷	dv.	dv. +	dv.	vel +	1. — 8
8. Valtýr Guðmundsson.	¹¹ / ₃ 60	vel +	dv. ÷	dv. ÷	vel +	vel	dv.	dv. ÷	vel +	dv.	dv. +	dv. ÷	dv. ÷	1. — 8
9. Gísli Brynjólfsson . .	³ / ₃ 61	vel	vel	vel ÷	dv. ÷	dv. +	dv. ÷	dv. ÷	dv. ÷	vel +	dv.	dv. ÷	ág. ÷	1. — 8
Utanskólasveinar.														
0. Brynjólfur Kúld	¹¹ / ₃ 64	vel	dv. ÷	dv. +	vel +	dv. ÷	dv. ÷	vel +	vel +	dv. ÷	ág.	vel +	vel ÷	1. — 8
1. Ólafr Ólafsson	²³ / ₈ 60	vel	vel	vel +	vel	vel +	vel ÷	vel	dv. ÷	dv. +	dv. ÷	dv. ÷	ág.	2. — 8
2. Guðm. Scheving	²⁷ / ₇ 61	vel	vel	vel	illa +	vel ÷	vel	vel	vel +	vel ÷	ág.	dv. ÷	vel	2. — 6
3. Matthías Eggertsson .	¹⁵ / ₆ 65	vel ÷	lkl. +	vel ÷	vel +	dv.	vel ÷	vel	lkl. +	lkl. ÷	dv. ÷	vel	vel	3. — 5

Verkefni til burtfararprófs í júní og júlí 1883.

Tveir af utanskólasveinunum (*Brynjólfur Káld* og *Guðmundur Scheving*) kómu eigi, fyrr enn hinir höfðu gert þrjár af ritgerðunum. Þeir fengu því í þeim ritgerðum önnur verkefni enn hinir. Þau eru hér einkend með bókstafnum b.

1. Efni í íslenzka ritgerð I.

a. Að lýsa eðli sannrar vináttu, og þeirri heill, sem af því leiðir, að eiga góðan vin.

b. Hvers vegna er það torvelt, og þó nauðsynlegt, að þekkja rétt sjálfan sig?

2. Efni í íslenzka ritgerð II.

Að skýra frá helztu tildrögum og afleiðingum stjórn-
arbyltingarinnar miklu á Frakklandi.

3. Efni í danskan stíl.

a. Öll framför mannkynsins er byggð á því að halda við því sem einu sinni er numið, og láta það ganga frá einum knérinni til annars; með því að ein kynslóð býr þannig undir fyrir aðra, verður því komið til leiðar, að mannkyninu fer alt af fram þegar á alt er litið, þó oft hafi verið farið afvega, og stundum sýnist heldr reka enn ganga. Aðalmeðalið til að halda því við, sem numið er, er að kenna það sem flestum, og meðalið til að kenna það

er málið, síðan ritið, og seinast prentið. Með þessum með-öllum getr maðrinn komizt svo langt, að han getr eigi að eins, að heita má, heyrnt mál þeirra, sem eru langt frá honum, heldr og numið fróðleik að útlendum mönnum og alls ókunnugum eða löngu dauðum, og aukið og endrbœtt það, sem þeir hafa frœtt hann um. Eftir því sem þjóðirnar nota sér þetta betr, með meira fjöri og meiri ráðdeild, eftir því fer þeim meira fram, og eftir því sem þær eru daufari og afskiftaminni um að læra sem allramest það, sem nytsamt og fróðlegt er bæði innan og utan lands, eftir því standa þær neðar í röð hinna mentuðu þjóða, þangað til þær koma neðstar, sem ekki læra annað enn að ganga sér að mat með sama hætti og feðr þeirra, læra ýmsar handatiltektir til afla og veiða, sem að eins nægir til að halda lífinu í þeim og hyski þeirra, meðan ekkert bjátar á.

b. Það eru nú meira enn sjötíu ár, síðan ungr járnsemi í Fálúnum kysti unnustu sína, unga og fríða stúlku, og sagði við hana um leið: „Á Lúsiumessu skal prestrinn lýsa yfir okkr blessuninni; svo verðum við hjón og komum upp kofa yfir höfuðin á okkr.“ „Og ást og eindrœgni skulu búa undir því þaki“, svaraði stúlkan brosandí; „því þú ert mér fyrir öllu; og heldr vildi eg liggja í gröfinni. enn eiga að lifa þar sem þú ert ekki.“ Enn þegar prestrinn kallaði í annað sinn af stólnum og sagði: „Viti nokkur meinbugi á þessari giftingu, segi hann til í tíma eða þegi síðan“, — þá kom dauðinn og sagði til; því morguninn eftir, þegar ungmennið gékk um hlaðið hjá unnustu sinni, klappaði hann að vísu á gluggann og bauð henni góðan dag; enn hann kom aldrei síðan og heilsaði henni að kveldi dags. Hann kom aldrei framar upp úr námunum; og það var til lítils, þó hún væri um morguninn að falda svartan klút með rauðum teinum handa unnusta sínum á brúðkaupsdaginn; því þegar hann kom aldrei aftr, lagði hún klúttinn afsíðis og grét unnusta sinn og gleymdi honum aldrei.

Verkefni til að þýða latnesku á íslensku.

a. Peregrinatione Achaica inter comites Neronis, quum cantante eo aut discederet saepius, aut praesens obdormisceret, gravissimam contraxit offensam; prohibitusque non contubernio modo, sed etiam publica salutatione, secessit in parvam ac deviam civitatem, quoad latenti etiamque extrema metuenti provincia cum exercitu oblata est. Percrebuerat Oriente toto vetus et constans opinio, esse in fatis, ut eo tempore Judaea profecti rerum potirentur. Id, de imperatore Romano, quantum eventu postea patuit, praedictum, Judaei ad se trahentes rebellaverunt; caesoque praeposito, legatum insuper Syriae consularem suppetias ferentem rapta aquila fugaverunt. Ad hunc motum comprimendum quum exercitu ampliore et non instrenuo duce, cui tamen tuto tanta res committeretur, opus esset, ipse potissimum delectus est, ut et industriae expertae, nec metuendus ullo modo ob humilitatem generis et nominis.

(Suetonii Vespanianus, c 4).

suppetiae = hjálp.

b. Marcus Aurelius Antoninus imperavit annos decem et octo. Iste virtutum omnium caelestisque ingenii exstitit, aerumnisque publicis quasi defensor objectus est. Etenim nisi ad illa tempora natus esset, profecto quasi uno lapsu ruissent omnia status Romani. Quippe ab armis nusquam quies erat; perque omnem Orientem, Illyricum, Italiam Galliamque bella fervebant; terrae motus non sine interitu civitatum, inundationes fluminum, lues crebrae, locustarum species agris infestae, prorsus ut prope nihil, quo summis angoribus atteri mortales solent, dici seu cogitari queat, quod non illo imperante saevierit. Credo divinitus attributum, ut dum mundi lex seu natura, aliudve quid hominibus incognitum, gignit, rectorum consiliis, tanquam medicinae remediis, leniantur. Is propinquum suum, Lucium Annum Verum, ad imperii partem novo benevolentiae genere

ascivit. Qui Verus, inter Altinum atque Concordiam iter
faciens, ictu sanguinis, quem morbum Graeci ἀπόπληξις
vocant, undecimo imperii anno exstinctus est.

(Aur. Victoris epitome c. 16).

Reykjavíkr lærða skóla, 7. dag júlímánaðar 1883.

Jón Þorhelsson.

óhyggiligr, a., *uforstandig, uklog*: Ef sú kona være sett í myrkvastofu, es kvipog være, enda æle hon son ok fœdde hon þar upp, ok segþe hon honom í þessom heime vera menn ok kykvendi, sól ok stjörnor, en hann trýþi eige sögo hennar, fyr því at hann visse ekki annat nema myrkvastofu ok myrkr hennar, þá mynde hans þat óhyggelekt kallat. Svá es ok vár þat í þessom heime óhyggelekt, ef vér trúm eige vera ósýnelega hlute himneska, þót vér hafem eige séna (H. 209_{13·14}).

óhæfð, f., = óhæfa, *Ugjer-ning, Udaad*: Þat byrjar honum, at hann sé andskota seldr í tjón líkamans, at eigi þori neinn slíka 'uhæft' upp at taka síðan (Hms. 1, 48₁₉).

óhæfiliga, adv., *utilbærilig*: Einn hans þenari gaf Jesú næsta harðan kinnhest, so honum réð við, líka sem hann hefði ó. svarað byskupinum (Eint. 108₁₂).

óhæfufullr, a., *ugudelig, afskyilig*: fyrir heitandi ýmisligar virðingar með gnóguum metordum til þess, sem afskapligt er at heyra ok óhæfufult fram at bera,

þat er, minn herra, at drepa yðr (Hms. 2, 103₁₈).

óhæverskr, a., *uhævisk*: Þú hefir mér neitað ok synjast sem einn ó. kotkarl (Fs. Suðrl. 220₁₄).

óhöndlandi, a., *ugribelig*: Þú ert í öllum stöðum og áttum, enn ert þó óhöndlandi, og hvergi inni luktr (Msp. Eób₁₂).

óifasamliga, adv., *utvivilsamt, sikkert*: Hann trúir þó ó., at guð dróttinn í himinríki ok hans virktavin Nicholas mega eigi sviknir verða (Hms. 2, 136₂₂).

óítarligr, a., *uanselig*: Óítarligir bollar eru fullir hins bezta víns (Ps. 78₃₂₂).

ójafnaðarfullr, a., *anmassende, uretfærdig*: Allir frændr Þorgríms vóro miklir hávaðamenn ok ójafnaðarfullir (Fbr.83₁₁).

ókalinn, p., *ikke forfrossen*: Hun fanst á mánadaginn eftir heil ok ókalin (Bs. 2, 28₂₉).

ókendr, p., *ukjendt*: hinn ókendi guð (Post. Gj.17₂₈).

ókenniligr, a., *ukjendelig, besynderlig*: Björn andaðist af ókenniligri veikni, er margir héldu af illræðum meingaða (Bs. 2, 70₁₃₀).

ókennimannliga, adv., *upræstelig, paa en for en Præst* u-

sömmelig Maade: Þótti mér þetta ó. gert (Bs. 2, 148₂₆).

ókennimannligr, a., *upræstelig, uppassende for en Præst eller Gejstlig*: Ókennimannligr orð hefir þú (Bs. 2, 36₂₈).

okkar, *gen. dual. af pron. pers. ek, brugt som ubøjeligt possessivt pronomen*: Seint þykir mér faðir o. koma heim (Ísl. 2, 467₁). Kemr þó ekki mikit fyrir þær dætr o., Geit ok Gnipu (467₆). ef þú vill, at fleiri sé hjá o. einvígi (Rs. 68₃₆). Áðr vörum við dauð i o. syndum (Gerh. Gvij₄).

óklókr, a., *uklog*: at þú sjáir, þat synir þessarar veraldar sé ekki með öllu óklókir í sinni kynslóð (Corv. 2, 152b₂₃).

óklökkvandi, p., *urørt, ubevæget, uden at klynke, uden at græde*: Má ek hansaldri ó. minnast (Hms. 1, 640₁₄).

ókrafinn, p., = ókraför, *uopfordret*: hann sem óbeðinn ok ókrafinn veitti nú þvílíka náð (Corv. 2, 126₁₀).

okrligr, a., *hørende til Aager, Aager-*; okrligar leigur, *Aagerrenter* (Hms. 2, 573₃).

okrmaðr, m., *Aagerkarl*: Þar eiga heima allir harðhartaðir, miskunnarlausir, ágjarnir, okrmenn (ÓS. 265₂).

ókröfiugr, a., *kraftløs*: Lát ekki þitt hið allrahelgasta

úthelta blóð verða so ókröftugt, að (Gerh. Cvj₂₁₁).

ókunnandi, f., *Uvidenhed*: Riddarar Sabaiz røddu sín i millum ok sögðu hann vera ónýtan dreng, ok allra mest dóttir hans hin ellri sakir sinnar ó. (Rs. 45₆). *For sinnar har Udgiven*: systur . . .

ókvangaðr, p., *ugift*: Þá baup Abiathar byskop, at alla af húsi Daviðs karla, þá er ókvangaðer væri, at þeir skyldi fœra vöndo sína til altera (H. 133₂₅).

ókveði, a., *maalles, stum*: Pilatus verðr nú ó. við þessu (Ps. 156₉). Enn þeir urðu ókveða við, er þeir sá dúkinn blóðgan (197₂₁). Verða þeir ókveða við, er þeir séa hann lifanda (706₃₆). Hirtacus konungr gékk á braut ó. (804₂₃. 820₃₆. 832₃₃). Hann varð ó. við ok svaraði øngu (Hms. 2, 412₁₅). Enn þá er byskup heyrði þetta, varð hann ó. við (Mar. 15₁₁). Við þetta urðu menn mjök ókveða (AR. 2, 300b₁. *urigtig úkvæða* Grett. 194₂₉). *Da dette Ord er dannet af Roden kvað, bør det skrives ókveði (ikke ókvæði)*; *jf. framberi, gullberi, rögberi af Roden bar; aftreki, lestreki, ørendreki*

af Roden rak; atseti, forseti af Roden sat; arfþegi, farþegi af Roden þag.

ókvenliga, adv., *ukvindelig*, þaa en for en Kvinde usømmelig Maade: Þær skeldu á lærin ok fóru mjök ó. (Ísl. 2, 464₆).

ókvæendr, p., = ókvangaðr, *ugift*: sá hans frændi, sem skyldastr var ó. skyldi leysa skóþvengi af fœti hans (Ps. 89₀₁). Hann var ó. (Fs. Suðrl. 8₂₇).

ókyrra (i), *forurdelig, forvirre*: Hann ókyrði alla menn með sínu forsi (Bs. 2, 58₁). Þessi villumaðr ókyrði eigi at eins hina yngri bræðr í eyðimörkinni, heldr dirfðist hann ok jafnvel at sanna sína villufulla aftrú fyrir hinum helga feðr með margháttuðu munnskálpi (Hms. 2, 468₁₀).

ókyrrleikr, m., *Urolighed; Larm, Støj*: Festið athuga yðvarn í sönnu hófi, þótt hugr reiki stundom í ókyrrleik þessa heims (L. 28₁₆). Nú gerði allr lýðr mikinn ókyrrleik með háreysti (Mar. 1120₆).

ókænn, a., *ukyndig, uøvet*: Hann hafði lið ókænt (Fas. 2, 35₂₄ = Norr. Skr. 1, 14₇).

ókænska, f., *Ukyndighed, U-slebenhed*: Fyrirlt eigi þú,

dróttinn, einfeldi ok ókænsku míns málsháttar (Hms. 2, 489₁₃).

ólamiðr, p., *uknust*: Brytr hann niðr alla kálstokkana, þá er í garðinum vóru, svá gersamliga, at engi var eftir ó. (Hms. 2, 521₁₀).

óleigis, adv., *uden Betaling*: Þar skal flytja alla menn ó. (DI. 1, 319₂₈). Þeir sem at ferju búa, eru skyldir at bjarga skipi með ferjumanni, ef þarf, ok fara ó. (320₂₇).

óleitaðr, p., *usøgt*: Því hvat oss tillegst, þá legst oss þat til óleitað ok óforséð (Corv. 2, 122b₂₃).

óleyfis, adv., *uden Tilladelse*: Kærði þá fyrnefndr Björn til Ámundar, at Ámundr hefði gildrat í hans skógi ó. (DN. 10, 169₃, ²⁰/₁₃ 1457).

óleyniliga, adv., *uløntig, aabenbart, aabenlyst*: Hann gaf stórar gjafir leyniliga fátækum mönnum ok lærðum mönnum, ... enn jörlum eða öðrum ágætum mönnum valði hann gripi eða gersimar ó. (Hms. 2, 316₁₃).

óleysiligr, a., *uopløselig, ubrodelig, ukrænkelig*: Öll orð Johannis eru óleysiligt lög-mál almáttigs guðs (Ps. 876₂₈. 929₁₃). Upptendr-

aðr at nýjo til ástríkis ok óleysiligrar vinátto blezaðr- ar frú sancte Marie (Mar. 485₆). Þigg at mér þenna grip til marks óleysiligrar okkrar vináttu í millum (630₇).

óleystr, p., 1) *uløst, uløstnet*: Járnin lágu eftir óbrotin, enn bönd óleyst (Fas. 2, 400₅). — 2) *uløst, ubesvaret*: Nú stendr ein grein óleyst, *endnu er der ét Spørgsmaal ubesvaret, ét Punkt uforklaret* (Bs. 2, 98₂).

óliðandi, a., *uophørlig, uforgængelig*: herbergi þetta, . . . er jafnan stendr án flekk ok fölnan ok með sama ríkdómi ok ó. gleði (Bs. 2, 103₉).

óliðinn, p., *ikke forbigangen, tilkommende*: Þat er þín plága fyrir óliðit ok óvorðit (Bs. 2, 39₄).

ólifuber, n., *Oliebær, Oliven*: Hinn heilagi Peor neytti eigi meira enn eitt kökukorn ok fimm o. (Hms. 2, 537₁).

óliknunarsamr, a., =óliknsamr, ómiskunnsamr, *ubarmhjærtig*: Við því skaltu vara þik, þat þú þenkir hann ólíknunarsaman eða harð- úðugan (Corv. 2, 97b₂₃).

ólikr, a., *ulig, forskjellig*: Auðsýnt er þat á yðrum

fararblóma, at veröldin er ólík suðr þangat ok hegat (Cl. 123₄).

óliober, n., = olífuber (Hms. 2, 537₂₀).

ólivukvistr, m., *Oliegren*: Þá fór allr lýðr út í móti honum berandi olívukvistu sér í höndum (Ps. 361₃).

ólmleikr, m., *Glubskhed, Vildhed; Voldsomhed, Grusomhed*: Þá mundi eigi Daniel spámaðr hafa forðazt ólmleik enna óörgu dýra í gröfinni (Hms. 1, 649₄). Vinni þörf ólmleiknum at þenja eigi meir út mörk grimðarinnar (Ps. 114₃₀). Limirnir tóku at vaxa af aukningum ólmleiksins (916₃₄).

ólofaðr, p., *utilladt, utilladelig*: Helgir menn kvipja sér opt lofaþa hluti, at þeir verþi langt skilþir frá ólofoþom (L. 134₁₉). Ef ólofuð girnð tekr vöxt með mannum, getr hun af sér synd (Hms. 1, 65₂₇).

ólokinn, p., *uforrettet, ufuldbragt*: Þeir hurfo aptr sem skyndiligast með hræzlo ok ólokinni sýslo sinni (Hms. 1, 257₃₄). Svo sem verkmaðr tekr verkkaup af bónda, ef hann ferr eigi á brott frá óloknu verki, svo munu þér ok taka ei-

lífa dýrð af Kristi fyrir þíslir, ef þér eruð staðfastir í hans játningu (26.130).

ólúinn, a., usvækket: Þó ungir og ólúnir séu, þá þreytast þeir (Eint. 1.4623).

ólyginn, a., ikke løgnagtig, sanddru; paalidelig: Þá er enn fjórði flótti, sá er raun er mörgum ólygnust hvíllir er, ok heitir sá hræzluflótti (Mar. 4.111).

ólýstilligr, a., ubehagelig, frastedende: ó. at líta (S. þög. 7818).

ólæknanligr, a., ulægelig, uhelbredelig: Þá eru þær (mínar syndir) ólæknanligrar (Gerh. Dii220). Á líkamanum kann maðr að hafa so stór sár, að þau sé ólæknanlig (Msp. Hh719).

ólærðr, p., ulærd, uvidende: En hann fór óviss vísliga, ok ólærþr spakliga (J..1064). Hann var ó. ok hafði engar bœkr lesit (Hms. 1, 10117). Þeir ok sjálfir, er yfir vóru stignir, undruðust mjök, er finnast mátti svá mikil spekð með einum ólærðum manni (10211).

ómaka (a), umage, ulejlige, genre: Þín dóttir er látin, ómaka hann eigi (Lúk. 8,19). svo að alt fólkið ómaki sig eigi þangað (Jós. b. 7,3). Ekki skulum vér ó. vora

ástvini, þar þeir hvilast og liggja (ÓS. 34617).

ómaklauss, a., usforstyrret, rolig: Þeir leita alleina eftir að hafa vellystingar og góða, ómaklausa daga (ÓS. 11210).

ómakligr, a., uværdig, som ikke fortjener, ikke har forskyldt,
1) *med gen.:* Þeir eru með öllu saklausir ok dauðans ómakligrir (Hms. 2, 10520).
— 2) *med dat.:* Hverr er sá hinn mikli glœpr, er oss gœrir ómakliga öllu lagaþrófi? (10420). Ok þó at nökkurir menn meir í lítillætinu grundvallaðir dœmði sik ómakliga svá hári þjónostu, gerist svá sem guðs maðr hefir skipat (12039).

ómannan, n., Drog, Usling: Rekum af höndum oss ó. þessi (Bret. c. 42, AnO. 1849. 11824).

ómátans, adv., umaandelig: einn burgeis ó. ríkr ok kynferðugr (Hms. 2, 12938).

ómáttugr, a., = ómáttuligr, umulig: Hvat ómáttugt er fyri mönnum, þat er mögulligt fyri guði (Lúk. 18,27).

ómáttuligleikr, m., Umulighed, Uudforlighed: Reiknaði hann í þessu harðla litt ómáttuligleik boðskaparins (Hms. 2, 62323).

ómegn (el. ómeginn), a., af-

mægtig, kraftlæs: Hvít-dróttinsdag liggja öll eitrkykvendi í dái ok ero ómegnost (Fs. Suðrl. 70₁₃).

ómeingaðr, a., *ufordærvet; uhyklet, uskrömtet*: Uppfylling boðorðsins er kærleikrinn af hreinu hjarta ok af góðri samvizku ok af ómeingaðri trú (1. Tím. 1,5).

ómenskufullr, a., *umandig, udulig*: Því (= hví) eru þér so lengi ómenskufullir, að þér farið ei að eignast landið, það sem dróttinn yðar feðra gaf yðr? (Jós.b. 18,3).

ómetanligr, a., 1) *uvurderlig*: ómetanligt tignarveldi (Marg. Riiij2₁₆). — 2) *ubegribelig, ufattelig*: Faðirinn er ó., sonrinn er ó., heilagrandi er ó. (Marg. Rij2₂₁).

ómetnoðr (-aðar), m., *Foragt*: En sjá ó. (haec despectio), ok hatr mon þeim á hendr verða (in ipsos retorquebitur), þá er snýsk bæði auðr þeira í øregð ok metnoðr í hneyksl (L. 9₁₀).

ómildi, f., *'Umildhed', Ugudelighed* (impietas): at ómildr auðigr féngi hefndardóm af ó. sinni (L. 42₅). Þú dróttinn, er miskunnar þeim, er óverðir eru fyrir sína ó. þinnar miskunnar . . . ., miskunna nú mínu lítillæti (Hms. 2, 645₁₂).

ómildiliga, adv., = ómildliga *'umildt', ugudelig*: Dróttinn kemr dóm at gøra at öllum gørdum, sem þeir ó drýgðu (Jud. 15).

ómildleikr, m., *'Umildhed', Ugudelighed*: einkannliga þat harmandi, at í staðnum birtist svá mikít ástleysi ok ó. við sjálfa miskunnarmóðurina (Hms. 2, 58₇).

ómildliga, adv., *umildt, grusomt*: Lát ór myrkvastofu leiða þá þrjá höfðingja, er þú hefir ó. leikit (Hms. 2, 105₃₂).

ómildligr, a., *ugudelig*: Hann sagði ok vera harðla ómildligt at hugsa, at (Hms. 1, 99₃₁).

ómiskunnsamliga, adv., *ubarmhjærtig*: Var nú Bevers höndum tekinn ok leiddr ó. (Fs. Suðrl. 245₁₇). Hvað ó. fóru þeir með hann? (Eint. 106₁₄).

ómiskunnsamr, a., *ubarmhjærtig*: Mun ó. dómr yfir þann ganga, sem øngva miskunnsemi hefir gørða (Jak. 2,13).

ómissandi, ger., *wundværlig*: að hann kendi oss, hvað ó. hlutr að bœnin væri (Gerh. Qvj2₂₁).

omla (a), *knarke*: Þá hørþo þær gny mikinn ok þat at hurþ omlar (L. 46₂₃).

ómótaðr, p., *ubearbeidet, raa*: Þá sýndi guð sjau hluti, þat er efni ómótað (Fb. 3, 475₀).

ómótælanliga, adv., *uimod-sigelig*: Ó. mikil er mildi heimogleiksins (1. Tfm. 3, 11₆).

ómr, m., *Klang, Gjenlyd*: Vekist hann upp af dróttins orða ómi |, svo vakna þurfi hann eigi fyrst í dómi (Bs. 2, 535₁₅).

ómuguligr, a., *vannægtig, uskikket til*: Þí at annarr mannsins aldr er ó. afspring at geta (Stj. 253₆).

ómundangligr, a., *umaadelig, tøjlesløs*: Þá er þessi písl eigi síðr allra þeira, er með óhreinligum ok ómundangligum hætti saurlífis spilla sér (Hms. 1, 345₃₅).

ómyldr, p., *ujordet, ubegravet*: Lá líkamr hans þar dag ok nótt fyr dýrom ó., sem Gyþingar buðu (H. 201₁₀). Liggr hann svá ó. undir berum hifni um þrjá togu daga (Ps. 468₃₁). Lágo líkamir þeira ómyldir (Hms. 2, 236₁₃). Lá þar líkami hans bæði dag ok nótt ó. fyrir borgarhlíði (298₃₃). Hans líkam trað Antigonus ómyldan undir fótum (Gyð. 75₂₈).

ómælanliga, adv., *umaalelig*,

overordentlig: Þú ert ó. góðr (Msp. E6₁₆).

ómælanligr, a., = ómælligr, *umaalelig*: Þó fæ eg ei upp talið til fulls þína gæzku; so er hun ómælanlig (Eint. 63₁₉). Plágur og píslir þeira fordæmðu eru margvíslicar og þar með ómælanlicar (ÓS. 253₁₁).

ómældr, p. (immensus), *umaall, umaalelig, umaadelig*: Ómælt víðerni hans guðdómlicrar návistu (Hms. 1, 695₃).

ómælligr, a., *umaalelig, u-udgrundelig, uudsigelig*: Hverr um aldr skal þora dauðlicra manna dispútanargreinir fram setja yfir þinum almættisverkum, ó. guð? (Hms. 2, 64₇). Þú dróttinn guð, almáttugr, ósýniligr ok ó. (67₁₆).

ómælligr, a., = ómætr, *værdiløs, ugylidig*: at órskurðrinn metist annathvært ó. eða ella formannligr (Hms. 2, 572₉).

ómæddr, p., *utræt*: Þá beiddisk hann frest, alt til þess er Balarð hestr hans væri hvíldr, ok (hann) sjálfr ó. (Str. 52₁₉).

ómöguligr, a., *umulig*: Yðvart mál stendr alt ómöguligt (Bs. 1, 93₂₆).

ónáð, f., *Uro, Urolighed*: Nú er þat mitt ráð, at þér léttíð

þessari ó. ok takið nú hvíld ok frelsi (Er. 41₁₀).

ónáða (a), *foruroilige*: Oft ónáðaði minn kranki líkami mik (Ps. 399₃₉). Aldri leggr hann af at freista, ef hann megí í nökkuru guðs þjónostumenn skelfa eða ó. (Hms. 2, 95₂₄). Út af annarra manna bygð váru þeir settir ok ónáðaðir (Stj. 113₃₀).

ónáðadagr, m., *urolig, stormfuld Dag*: Hinn þriði dagr vikunnar verðr erkibyskupi ok fullr ó. (Thóm. 97₁₂).

ónáðan, f., *Foruroiligelse*: Heimrinn og djöfullinn er sálarinnar stærsta sturlan og ó. (Gerh. Fv₂₁).

ónenning, f., *Dovenskab, Dorskhed*: Þegar í stað fellr til hans lítil sú ó. (Hms. 2, 365₁₇). hafa svefn hvárki til gnættar né ónenningar (490₁₉).

óneyddr. p., *unødt, utvungen*: Þann es ó. gerer gott (H. 115₂).

óneytr, a., *udulig, udygtig*: Fyrir því má engi úneytr ridderi á honom sitja (El. 93₃).

ónytjar, f.pl., *Forføngelighed, Forgængelighed*: Allir hlutir liggja undir ónytjom (L. 129₅ = Hms. 1, 236₆. Cuncta

subjacent vanitati. Greg. Dial. 4, 3).

ónytjugørð, f., *unyttig, forðærvelig Gjerning*: Vili nú hinn góði Guðmundr, at ek vinni aftr þat sem ek hefir látið, þá skal ek minnr leggjast í þessa ó. heðan af en hingat til (Bs. 2, 177₈).

ónyttsamliga, adv., *uden Nytte*: Þeir kveljask af þislom hinna, er þeir elskoþo ó. (L. 44₁₃).

ónækviðr, a., *unøgen, ublattet*: Þeir máttu vel klæða enn válaða, svá at þeir væri ónæktir eftir (Hms. 1, 576₁₀).

óp barn, n. (óp, *Skrig*; barn), *skrigende Barn, spædt Barn*: Skemmist allur skjöldungs heiðr |, ef skal ek við ó. stríða (Fil. r. 1, 28₄).

opinbera (a), *aabenbare, bekyndtgjøre*: Þat er háttir egipzkra manna, at o. ok prédika löstu, þá er þeir hafa eigi (Hms. 2, 592₁₀).

opinberan, f., *Aabenbaring*: nema eg talaði til yðar annaðhvort fyrir o. eða skynsemi (1. Kor. 14₆).

opinbering, (*et urigtig dannet Ord, da Verbet ikke er ek opinberi, men ek opinbera*), f., *Aabenbaring*: Þá vil eg þó koma við sjónirnar ok opinberingar dróttins (2.

Kor. 12₁₁). svo at ek stæri mig ekki af mikilleik þessara opinberinga (2. Kor. 12₇).

ópíndr, p., *upint, umartret*: at vér séem ópínder (H. 148₃₄).

ópiniligr, a., (*impassibilis*), *umodlagelig for Lidelser*: Þá færóm vér honom mirro, ef vér trúum þann dauplegan í óro holpe, er ópínelegr es í sínóm gupdóme (H. 59₁₁).

opinskárr, a., *aabenbar, bekjendt, afsløret*: nema o. verði maðr syndarinnar (2. Thess. 2₈). Þess framar meir auðsýnir hun ok opinskára gørir sína sjálfeheimsku (Corv. 2, 29₁₇). Krístr bauð fólkinu at gøra þetta jarteíkn eígi opínskárt (109b₁₄). opínskára at gøra íllgírni síns hjarta (132b₂). *Nu bruges opínskár, -ská, -skátt, uden tematiskt r.*

opnan, f., *Aabnen*: at mér gefist þat orð með drístugrí o. míns munns (Efes. 6₁₉).

óráðandi, ger., *utilraadelig; som ikke maa gives eller meddeles (som Raad)*: Ek tel (honum) ó. öll bjargráð. *jeg erklærer det for utiladeligt at give ham noget frelsende Raad* (Gg. Sb. 198₁₉. 359₉).

óráðvandliga, adv., *uredelig, uretfærdig*: Þat þér burtakið yðr í frá sérhverjum þeim bróður sem ó. gengr (2. Thess. 3₆).

óráðþæginn, a., *uvillig til at følge andres gode Raad el. Formaninger; egensindig, selvraadig*: so eg sé ekki ó., þá mér verðr heilt ráðið (Msp. D6b₁₁).

órannsakanligr, a., *urandsagelig*: Þvíat drambsemi er einn djúpr og ó. sjúkdómr (Summ. 1, Diiij₂₀).

órar, f. og m. pl., *Vanvid, Vildelse*: Þá fann hann þann enn sama mælandi (=mælanda) margar ó. ok guðlastan (Hms. 2, 28₂). Þat eru miklir ó. at trúa því, at gríðungr sjá megi upp rísa (272₂₀). órar þessir (ÍÆ. 28₃₆).

óraskanligr, a., *urokkelig, uforanderlig; paalidelig, sikker*: Þín kveldmáltíð er mér einnín óraskanlegt ínníglí, með hverju þú mér reíknar ok eígnar þitt réttlæti (Eínt. 34b₄). að réttlæti guðs stæði óraskanligt (Gerh. Fiiij₂₁₂).

órða, f., *Orden, Ordensregel*: Bræðr risu upp á miðrí nóttu, sem þeirra o. var til, *saaledes som der var fore-*

skrevet i deres Ordensregel
(ÍÆ. 40₁₀).

orðabang, n., *Ordstrid*: Hvat gott gerir o. þetta, nema háðung þeim er á heyra? (Hms. 2, 468₁₇).

orðaframburðr (-ar), m., *Ud-talelse af Ord*: Eigi at eins gærir hann snjallar ungbarna tungur, þá er honum líkar, heldr leysir hann jafnvel skynlausra kvikenda munn til greiðligrs orðaframburðar (Hms. 2, 52₁₁).

orðagjálfr (-rs), n., *Ordbram*: Þat hann vildi virðast mis-kunnsamliga at geyma oss fyrir orðagjálfri þvilíkra falsspámanna (Corv. 2, 89₆).

orðagnótt, f., = orðgnótt, f., *Ordrigdom, Veltalenhed*: Kristur mun oss styrkja ok gefa oss o., þolinmæði ok styrk at svara þessum keisara ok sigra hann (Hms. 1, 371₆).

orðahagr, a., = orðhagr, *veltalende*: einkar bliðr ok o. (Völs. r. 116₃).

orðasemi, f., *Ordbram*: Svá reyndist þú, fagnaðarlaus, berandi með þér o. ok hörundsfeigrð sem sú vanda kona, er þúta kallast (ÍÆ. 87₂₀₇).

orðasípan, f., *Ordstilling; Foredrag, Stil*: Ok gærði

hann þá marga mansongva með fögrum skáldskap ok snjallri o. (Trist. 145₂₈).

orðastríð, n., *Ordstrid*: Ek hafða við hann langt o. (Hms. 2, 422₅).

orðatiltæki, n. pl., *Udtryk*: Minna mark þikki mér at of vitsmuni hennar eða o., er sá sat á aðra hönd, er hvert orð boetti, þegar er nökkut varð miskveðit (Fs. Suðrl. 53₅₄).

orðatiltök, n. pl., *Udtryk, Udtryksmaade*: Þóttu þannig o. hans í fyrstunni nocqvar breytilig (Mork. 100₁₉).

orðapóf, n., *Ordstrid, Trætte*: Nenni ek ekki at standa í orðapófi við konur (Hms. 1, 370₂₂).

orðapræta, f., = orðapóf: Undrumst ek þat, er spakir menn ok dómendr vilja trúa því, at í orðaprætum megi reynast mátt guðs (Hms. 2, 270₆).

orðferli, n., *Udtryksmaade, Stil*: meir fylgjandi efni enn o. (Hms. 2, 52₁). at þeir styggist eigi við minn stírdan framburð ok ómjúkt o. (Ps. 354₁₀).

orðämi, f., *Ordsnildhed, Veltalenhed*: Goðdómsens hæð gengr umb fram of o. óra (L. 143₀). Enn mjök undrumst ek o. þína ok vitrleik

- (Norr. Skr. 1, 240₁₁). Allir undruðust fegrð hennar ok o. (Hms. 1, 532₈₂).
- orðfímliga**, adv., *med Ordkonst, med Elegance i Stilen*: Þó at ér finneþ á því sanna málstapi, at eigi sé öllu máleno orþfímliga faret eþa skörolega (H. 4₁₃).
- orðfleyta** (i), *bringe þaa Tale*: Nú þótt félagar mínir, enskir menn, orðfleyti þat, at ek hafi fyrir lausung eina lypzt ór mínu ættlandi, þá er þat eigi fagr flutningr (Thóm. 372₁). er eigi at eins fyrirbauð mönnunum, heldr jafnvel djöflunum at o. hans frægð með lýðnum (Hms. 2, 74₂₅). at prédikan hins krossfesta dirfðist hann engum manni framar at o. (Ps. 475₃₀). Bølvadir Júðar ógna postolum guðs undir hörðum afarkostum, ef þeir orðfleyta nökkurum manni nafn Jesú (561₃₀).
- orðfýla**, f., *Ordgyder*: Enn þessar orðfýlur þvætta, þat hann hljóti nökkut annat æðra ok forkostuligra at kenna (Corv. 2, 39₂₄).
- orðfærð**, f., = orðfæri (Cl. 16. v. l. 8).
- orðfæri**, f., *Ordklogt, Talefærdighed*: Ok þá lætr hon ekki sein at sínu erendi með mikilli snild ok o. (Cl. 16₁₅). Konungi virðist hann vel af o. sinni (Fs. Suðrl. 49₁₂).
- orðgjálfr** (-rs), n., = orðagjálfr: alt hvat helzt þeir hafa nökkurn tíma út af því luku sínu ónýtu orðgjálfri kent ok prédikat (Corv. 2, 89₂₀).
- orðgjálfrsmaðr**, m., *Ordgyder, Snakker*: Á eg at trúa þessum ónýtu orðgjálfrsmönnunum? (Corv. 2, 39₂₀).
- orðhagr**, a., *kunsthærdig i sin Tale, ordklogtig, ordsnild*: Hann er svá o., at hann mun yrkja saman rárendana (Fbr. 82₆).
- orðkvæði**, n., *Ordsprog, Mundheld*: Þvíat þat er opinberliga o., at ferligt kann verða lunderni kvenna (Trist. 115₂₂).
- orðlofsblær**, m., *Berømmelsens behagelige Vindpust*: Orðlofsblærinn rýmir nökkut frá hjartanu til betri hugsanar (ÍÆ. 95₁₈).
- orðreiða**, f., *Rygte*: Öldungar kvöðust ekki kunna at henda orðreiðu alþýðu til slikra stórmæla (Hms. 2, 291₃₂).
- orðríkr**, a., *ordrig, veltalende*: Hann var ekki alleinasta vel lærðr, heldr og líka vel málsnjall og o. (Bs. 697₂₅).

orðræmðr, p., *beryggtet*: eigi orðræmðir, þat þeir sé ofeyðslumenn (Tit. 1,6).

orðsaga, f., *Udsagn*: svo at uppfylldist o. Esaía spámanns (Jóh. 12,38).

orðsigr (-rs), m., *Ordsejr, Sejr i Ordstrid*: Svo sýnist mér, sem þú ætlir at vega o. á oss með dæmum spekinga, eða með nökkurri slægð kristinna manna (Hms. 1, 404₃₂).

orðskviðr (-ar), m., *Lignelse*: Þetta hefi eg talað í orðskviðum til yðar (Jóh. 16,25). Nú talar þú berliga ok mælir ængva orðskviðu (16,29).

orðslátta, f.(?) *Ord, Tale*: Vóru ok þeir þrír feðr aðrir, er fyrir bræðrum höfðu þess háttar orðsláttu allan sinn lífstíma: At liðnum vetri munu vér lúka nösum (Hms. 2, 650₁₀).

orðslægr, a., *ordslu, ordklegtig, spidsfindig*: Í þann tíma var maðr í villumannaliði o. ok málsnjallr (Hms. 1, 33₂₄). Ek fékk hann eigi með einum samt orðum sigrat ok saman rekit, því at hann var harðla o. (2, 422₆).

orðsnápr, m., *Ordgyder*: Hvað vill þessi o. til segja? (Post. Gj. 17,18).

orðstef, n., *Mundheld*: Hafði bróðirinn jafnan þetta heilræði í orðstefi (Hms. 2, 569₁₈).

orðsterkr, a., *ordstærk, ordkraftig*: Epa hverr var sá enn orðsterki, er Lazarus kallaþe heþan? (Hms. 2, 45).

orðstórr, a., = stórorðr, *stortalende*: Ek hugða, at þú værir nökkoru nýtr, er þú vart svá orðstórr (Fs. Suðrl. 132₃₉).

orðugr, a., *sladdervorn*: enn þær eru eigi alleinasta gagnlausar, heldr einnin orðugar ok ávitunarsamar (1. Tím. 5,13).

órefstr, p., *ustraffet*: Í þessum heimi blífa margar syndir órefstar (ÓS. 227₂₂).

órétlendi, n. pl., *Uretfærdighed*: Enn ofríki er ó. ok opinberlig skömm ok rangendi (Trist. 53₁₆). Þat er sem engin afsakan, þó at vér klögum með mörgum orðum, at sá hafi gørt oss mikil ó. (Corv. 2, 69b₂).

óréttlæti, n., *Uretfærdighed*: at hylja ok fegra vort ó. (Corv. 2, 52₂₃).

óréttr (-ar), m., *Uret*: ef hun dregr það undir sig með órétti (3. Mós. 5,21).

óréttr, a., *urigtig*: at ekki þat efni, sem hann hafði hrært, heyrnt eða frammi

- haft í kirkjunnar stjórn, mætti eftir hans dag óréttan veg fram ganga (Hms. 2, 124₅). ó. skilningr ritninganna (LÆ. 76₇).
- óreyndr, p., *uerfaren*: sá er ó. í orði réttlætisins (Hebr. 5₁₃).
- órfæri, n., *Udvej*: Réð hann því til, at hann sá eigi ó. sitt annat (ÍF. 1, 100₂₆).
- organ, n., *Orgel*: Klerka sveit í kirkju fór | kunnu að þjóta o. stór (Herb. r. 3, 7₂).
- organsleikr, m., *Orgelspil*: Hann hóf fyrstr manna hörpuslátt og organsleik (1. Mós. 4₃₁).
- órkynja, *se* úrkynja.
- órkynjast (a), *vanslægte*: Órkynjast hefir þú (LÆ. 54₇).
- órleysingr, m., *en Mand, som kan løse den ham forelagte Opgave, som kan skille sig ved sit Arbejde*: Þú ert ó. til skáldskapar (Fb. 3, 417₃₆).
- ormshöfuð, n., *Slangehoved*: Enn halar þessarra dýra vóru þríkvíslaðir, allir með ormshöfðum (Hms. 1, 345₁).
- ormslykkja, f., *Slangebugtning*: Gengr byskup fram í lokit með bæn ok vigt vatn ok dreifir fram yfir ormslykkjuna (Bs. 2, 129₂₁).
- óroatími, m., *urolog Tid*: Þeir vilja eigi né þora á þeima óroatíma at standa meðr
- snum andliga feðr dyggiliga (Thóm. 86₉).
- órósemi, f., *Stridbarhed*: Þeir brigzluðu honum um nýjungar, styrjöld og órósemi (Bs. 2, 696₂).
- orrostulaust, adv., *uden Kamp*: Þeir gerðu þar frið o. (Hms. 2, 32₄).
- orrostuligr, a., = orrostligr, *krigersk, Krigs-*: Eru þessi vár orrostulig vöpn ok hvöss skeyti ins máttuga guðs (Hms. 2, 641₁₅).
- orrostutið, f., *Kamplid, Kampens Time*: Enn er o. kemr, þá á Priamus konungþing (Trój. c. 21, AnO. 1848, 52₁₂). Enn er o. kom, þá tókst þar harðr bardagi (c. 27, 74₁₂).
- orrostutími, m., = orrostutið: Enn er tveir vetr vóru liðnir, kom þeira o. (Trój. c. 20, AnO. 1848, 48₂₃). Ok er þrír vetr vóru liðnir, kom o. (c. 21, 52₁).
- órskemmiliga, adv., *skamløst*: at þessi góði maðr man henni eigi um aldr ok ævi trúa, sem hon hefir tvá tíma ó. svikit (Cl. 15₁₇).
- órskurðan, *se* úrskurðan.
- orsök, f., (*mnt. orsake, holl. oorzaak, t. Ursache*), *Aarsag; Grund*: Hver hann er o. og tilefni til ósamykkis, hann skal fyrst leita

fyrirgefningar (Summ. 1, Ciiij₅). Herrann Kristr setr og eina aðra o. þar til, að vér séum þess heldr vakandi og varir um oss (ÓS. 129₁₃).

órýrliga, adv., *paa en ikke uheldvarslende Maade*: Hefir mik einkar ó. dreymt um mik (Fbr. 16₁₄ = Fb. 2, 100₁₁).

óræsin, n., *Udskud, Afskum*: Hon kvað hann vera it mesta ó. ok ættarskömm sinna frænda (Bret. c. 13, AnO. 1848, 163₃₂).

órættis, adv., *se úrættis*.

órækinn, a., *forsømmelig, efterladen, skjedesløs*: Sér þú eige, hversu mikit hallæres of allan heim, ok ertu þó óreókenn (H. 202₂₈). Konungr illgjarn, byskup ó., þjóð kenningarlaus, lýðr lagalauss (Hms. 1, 301₃₀). Ver hvárki löt né órækin (465₁₈).

ósamjafnligr, a., *uforlignelig*: Jafnan eru hinir beztu hlutir sjaldfengnir ok fágætir, enn þeir eru ótalligir at tölunni ok ósamjafnligir at verðleikum (Hms. 2, 339₁).

ósamlyndi, n., *Uenighed*: heimrinn, hver að af stað kemr stórri tvídrægni og ó. manna á milli (Summ. 1, Fiiij₂₁₄).

ósamvirðiligr, a., 1) *som ikke kan sammenlignes med*. Þeira ungi son Nicholaus var öðrum börnum ó. (Hms. 2, 65₆).— 2) *uforlignelig, høj Grad fortrinlig, udmærket*: Í þessum háleita stað sér Nicholaus byskup hallir skínandi ok ósamvirðilig herbergi gør með skæru gulli (68₁₀). Enn þó at hann hafi oss veitt margt ok mikit, þá er þat ósamvirðilegra, fleira ok meira, en hann sjálfr heitr oss fyrir (L. 173₂).

ósamþykkiligr, a., *uforlignelig, uforsonlig*: ósamþykkiligr hatr og stríð (Corv. 1, 61b₁₄).

ósannendi, n. pl., *Usandhed*: at allir viti, at þat, hva þeir hafa heyrt um þig, sé ó. (Post. Gj. 21₂₄).

ósannsögull, a., *usanddru*: Þá hlyti guð annars ó. at vera (Corv. 2, 122b₂).

ósaurgaðr, a. (*immaculatus*) *ubesmített*: at svá sem vér dýrkoðom Krist borenn frá ósaurgaðre meyjö, svá göfgem vér hann nú þveg enn í hreinne bóro (H. 79₂₄).

óseðjanligr, a., *umættelig*: Hennar hjarta fyllir a tveim hlutum: þat var ann at, sem fyrr, óseðjanlig á girni, enn annat skemð ó fremðar (Cl. 15₁₀).

ósegjanliga, adv., *usigelig*, *uudsigelig*: Þessi guðdómrinn þinn . . . gærði þinuna þína, ó herra Jesú, ó. kröftuga og dýrmæta (Gerh. Gv₁₆).

ósegjanligr, a., *usigelig*, *uudsigelig*: Þá er þat vissiliga eitt teikn síns ósegjanligs guðligs kærleika til vor, sérdeilis ef at vér hyggjum vandliga at því, þat ekki alleinasta Gyðingar, heldr einnir líka allir heiðingjar, . . . verða til hennar (3 : kveldmáltíðarinnar) kallaðir (Corv. 2, 53b₆). af ósegjanlegri elsku (Eint. 39₁₂). ósegjanligum þíslum (182₂₄).

óséligr, a., *uanselig*: Þú varst sá frídasti og gærðist sá óséligasti (Eint. 15₈).

ósiðat, a.n., *ikke overensstemmende med ens Sædvane*: Hann sagði honum ó. at sjá konur (Hms. 2, 346₂. 20).

ósiðblendinn, a., *uselskabelig*: Án var fálátr ok ó. (Fas. 2, 331₁₀).

ósiðlátr, a., *usædelig*: Enn þáfinn setti þá báða byskupana í bann ok svá son konungs ok enn nekkverja kennimenn ósiðláta (Hms. 2, 319₃₁).

ósiðliga, adv., *usædelig*; *u-høflig*, *uslebent*: Leigumaðr má svá ó. lifa, at

hann missi verðkaups (AnO. 1858, 157₁₁). Hverr ertu, riddari, er svá ó. lætr ok svá ákafliga riðr (Þiðr. 284₂₃).

ósiðsamligr, a., *usædelig*: vegna vorrar ósiðsamligrar umgengni (Corv. 1, 105₂₀).

ósiðsemð, f., *Usædelighed, usædelig Opførsel*: teygja mann til ósiðsemða (Corv. 1, 46b₃₈). Guð straffar opinberligar ósiðsemðir með ófriði, hallæri, sóttum, krankleik, fátækt, fjártjóni, mannskaða og allra handa mótgangi (Summ. 1, C₃₀).

ósiðsemi, f., = ósiðsemð: Ek ávítaða hann um ó. sína, er hann át ok drakk, þar til er hann spjó, ok svaf þá er aðrir voru á bænum (Hms. 2, 233₈).

ósigndr, p., *ukorsel, uden at korse sig*: Hann drekk þegar ó. sem eitt kvikvendi (Bs. 2, 87₁₂).

ósigraðr, p., (invictus), *uovervunden, uovervindelig*: at þú vitir mik eilíflega þjóna ósigraðum konungi (Ps. 115₂₀). eilífan ok ósigraðan konung (121₁). ó. guðs kappi (Hms. 1, 57₈₂).

ósigranligr, a., *uovervindelig*: ó. staðfestomaðr Thómas erkibyskup (Thóm. 69₇). Þungar ok ósigranligar

píslir (Ps. 377₁₆). Fylgir hann fram sínu fyrirheiti með ósigranligri hugarins staðfesti (Mar. 1159₈). ó. kappi (Hms. 2, 225₁₄). Honum man ósigranlig gift fylgja (Fs. Suðrl. 62₃₆).

ósigrsamr, a., *som mangler Held til at sejre*: Berja vildu oss várir óvinir, ósigrsamir ero þeir ok falla sjálfir (Hms. 2, 213₁₅).

ósigrsæli, f., *Mangel paa Krigsheld*: Honum féll þá svá nær manna missir með sinni ósigrsæli, at hann át ekki né drakk sex dægr (Bret. c. 48, AnO. 1849, 132₁₁).

óska (a), = *æskja, ønske*: Þú óskaðir og baðst, að þinn himneski faðir vildi með öðru móti mannkynið endrleysa (Eint. 73b₁₁).

óskaðaðr, p., = *óskaddr, uskadat*: Komst hann heill ok ó. aftr til sinna fylkinga (Km. 148₂₂).

óskapligr, a., *utidig, for tidlig født*: Enn síðast allra svo sem af öðrum óskapligum burði er hann séðr af mér (1. Kor. 15₈).

óskautaðr, p., *uden Hovedbedækning; barhovedet*: hvort þat hæfir konunni at biðja fyrir guði óskautuð (1. Kor. 11₁₃).

óskbarn, n., *Adoptivbarn, ætkaaret Barn*: Aller góper menn ero óskbörn gops (H. 196₁₈). ef vér lifom svá, at svá sé honom ok vegr at óskbörnom sínom (197₅). Hun gerði okkr sér at óskbörnum (Ps. 63₇). Húsfreyja gerði sveinana sér at óskbörnom (128₂₆).

óskiftiliga, adv., *uforanderlig*: Tristram unni Ísöndu ó. ok hon honum jafntryggiliga (Trist. 109₂).

óskiftiligr, a., *uforanderlig*: María skryddi í sér orð guðs óskiftiligo ok óbrigðiligo holdi (L. 157₁₇).

óskil, n. pl., *Uskjel, Uret*: Enn þriðja dag setti konungr þau lög, at sá maðr skyldi týna helmingi allra eigu sinnar, er kristnum manni gerði ó. (Hms. 2 253₂₂).

óskilamaðr, m., *uredeligt Men neske*: Vorar hendr eru búnar víkinga at drepa ok óskilamenn (Hms. 1, 650₁).

óskilamál, n., *uskjellig, utilberlig Sag*: Þat er ó., e maðr lýgr (Hms. 1, 291₂₅).

óskilinn, p., *uomtalt, uforkla ret*: En þat skolom vé eigi láta eptir liggja óskil it, fyr því sjá kona, e speki merkir, átti níó king or (L. 60₂₀).

óskiljanligleiki, m., *Uforstaaelighed*: So tókst nú í burtu allr ó. tungumálanna (Gerh. Ovii₁₁).

óskiljanligr, a., *ubegribelig*. *uforstaaelig*: undarligr hlutr ok mönnum mjök ó. (Hms. 2, 56₁₀). Þat er óskiljanligt, hverr hans er faðir (Mar. 186₂₀). sá er mikit vald hafi ok óskiljanligt til heilsugjafa (Ps. 566₃₁). með óskiljanligri list (Cl. 10₁₅).

óskilligr, a., *uadskillelig*, *u-delelig*: Guð er ósundrleitr ok ó. í þrenningo (AnO. 1858, 100₃).

óskilmerkiligr, a., *utydelig*: ef lúðrinn hefir óskilmerkiligt hljóð (1. Kor. 14₈).

óskjalfandi, p., *ikke skjælvende*, *uforsfærdet*: Hann var einn eftir í þeim sama stað óhræddr ok með öllu ó. (Hms. 1, 60₂₅). Krists húsfrú gékk at honum ó. (534₂₅).

óskjalliga, adv., *uden Ret og Skjel*, *uden Grund*: Þar fyre segir ok Kristr ekki ó. enn í öðrum stað (Corv. 1, 75₂₀).

óskriftaðr, p., *som ikke har skriftet sine Synder*: af konu einni óskriftaðri (LÆ. 30₁).

óskyldr, a., *utilbørlig*: meðr óskyldu, *paa en utilbørlig Maade*: Meistari Secundus ásakar sik ákaflega fyrir þá

freistni ok undirhyggju, er hann veitt hafði meðr óskyldu sinni móður (LÆ. 107).

óskyldugr, a., *utilbørlig*: Hvat óskyldugt áfang geri þér? (Ps. 487₂₆).

óskynsamligr, a., *ufornuftig*, *uforstandig*: Þar es óskynsamlig skepna hlýddi boþorpi heilagra manna (L. 94₁₇). óskynsamlig kykvendi (128₂₁). fyrirflta óskynsamligar þrætur (Hms. 2, 259₂₁). Riddari nökkurr eyddi öllu sínu góðsi með óskynsamligum frjálsleika (Mar. 1185₂₀).

óskýranligr, a., *uforklarlig*, *uudsigelig*, *overordentlig*: Í helvti er óskýranlig mergð og nægð af öllu illu (Gerh. II. Vij₂₁).

ósléttur, f.pl., *ujævnt Terræn*: Hann á einn svá góðan hest, at hann hleypr skjótara um fjöll ok hamra ok ó., enn hinir skjótastu vápnhestar várra manna á sléttum velli (El. 92₃).

óslitanligr, a., *uadskillelig*, *u-delelig*: sannr guð í einni óslitanligri persónu (Eint. 26b₁₄).

óslitinn, p., *ikke sønderreven*: Þá leitaði Dacianus ráðs, hversu hann mætti fara öndu hans, þá er hann sá

ekki óslitit á líkam hans (Hms. 2, 323₁₆).

Óslökkvandi, ger., = óslökkviligr, *uudslukkelig*: einn ofn óslökkvanda elds (ÓS.242₁₀).

Óslökkviligr, a., *uudslukkelig*: Frels mig frá óslökkviligum eldi (L. 182₃₃). Hann man brenna agnir í óslökkviligum eldi (Ps. 885₃₅).

Ósnjallr, a., *uveltalende, uøvet, ukyndig*: at guð veiti mér ósnjöllum þá miskunn, at ek skrifi tilheyriliga (Hms. 2, 52₈).

Óspaklátr, a., *uroilig, ustyrlig*: hit óspakláta ilt, fult dauðligs eitrs (Jak. 3,8).

Óspakligr, a., *uforstandig*: Er enn ok ógóðgjarnligt, at vilja heyra illa kvitto, enn óspakligt at trúa, allra helst ef þeygi er skylt at vita, þót satt væri (L. 7₉).

Ósparlīga, adv., *ikke sparsommelig, rigelig*: Var konungligr drykkur ó. veittr öllum mönnum, þeim er inni sátu (Fs. Suðrl. 90₁₉).

Ósparligr, a., *usparet, uden Maade, umaadelig*: Var drykkjan ó. (Ísl. 2, 470 v. l. 4).

Óspeki, f., *Uspagthed, Uro, Urolighed*: Hann ætlar að ömbuna graðunginum einferðir sínar ok ó. (Hms. 1, 694₄).

Óspellaðr, p., *ukrænket, ube skaaren*: meðr þeim hætti at Thómas erkibyskup ok hans kirkja hafi sinn forn an rétt allan óspellaðar (Thóm. 168₁₇).

Óspilliligr, a., *ufordærvelig*: Sú hin fyrsta dygð, at ce drus skrifast ó., merkir á gæt verk, hrein ok heilög þess guðs vinar (Hms. 2, 155₃₀).

Óspiltr, p., *ufordærvet, ube smittet*: fyrir böen sinnar móður, hveffarr óspiltrævinligr meydómr var verndaðr og sýndr í fyrr sögðum söng (Mar. 698₁₀).

Óspjallaðr, p., *ufordærvet*: heldr þann hulda mann hjartans óspjallaðan með hógværum og kyrrlátum anda (I. Pét. 3₄).

Óstaðfesta, f., *Ustadighed, Ubestandighed*: ríkum höfðingja ok máttogum manna er hverflynt hefir lunderni ok geðlaust af óstaðfestu þessara jarðneskra hluta (Gerh. F₁₂).

Óstilliliga, adv., (immoderate), *umaadelig*: Eige skolo ó. mikil tillög vera í krósom eða í drykkjo (H. 218₁₀).

Óstjörn, f., *Uorden, Anarki*: Mikil ó. gerist í veldi þínu, konungur, þviat þeir her-

tugar, er þú sendir á Frigjaland, bera fé undir ríkismenn, ok heita miklum friðendum ok ráða þik ór landi (Hms. 2, 32₁₂).

stjórnligr, a., *ustyrilig, u-maadelig*: Var drykkjan ó. (Ísl. 2, 470₁₇).

stórr, a., *ikke storagtig, ydmyg, beskeden*: að eg sé hófsamr og ó., þá mér vel gengr (Msp. D7b₃).

styrkð, f., *Kraftløshed, Svag-hed*: Andinn ræpr fyr andar ok holds ó. sinni (H. 117₄). Heldr skulom vér ok neyta stilliliga þeira luta sjálfra, er þó verðum vér at hafa fyrir nauðsynjum líkamligrar ústyrkðar (Hóm. 109₂₇). Guð sér ó. óra (L. 133₂₈). Þá skampisk hinn óstyrkþar sinnar (147₂₆). Fyr hví drambar mannlig ó. í nekkverjom hlut? (180₆). Ps. 454₃₃. Hms. 2, 220₃₁. 230₁₀. Mar. 106₉).

styrkleikr, m., = óstyrkð: Várr dróttinn Jesús Kristr sýndi á sér ó. manndómsins (Stj. 377₈₆). Hann bar byrði óstyrkleiks várs (L. 58₂₅). Mér var minn ó. kunnigr (Thóm. 109₁₀). Skapari vorr veit óstyrkleik vorn (Hms. 1, 394₃₀). svá at eigi dækkvist þegar ó. mannligrar sýnar (2, 277₃).

óstöðugleiki, m., *Ustadighed*: í því mikla flóði veraldarinnar óstöðugleika (Gerh. H₁₃).

óstöðugleikr, m., *Ustadighed, Ubesindighed*: at andskotinn freisti yðar ekki fyrir yðvars óstöðugleiks sakir (1. Kor. 7₁₅).

óstöðugligr, a., = óstöðugr, *ustadig, vaklende*: Frú höfðingjans Jairi var enn eigi fullkomlig, heldr veyk ok óstöðuglig (Corv. 2, 158₁₈).

óstöðvanligr, a., *ustandselig, uimodstaelig*: alla þá forðæmir hann með sínu óstöðvanliga réttlæti (Gerh. Pvi2₂₀).

ósundrskiftligr, a., *udelelig*: einn guð, ó. í guðdómsveldi (Hms. 1, 113₈). Í Christo ok föðurnum er senniliga ein ok ósundrskiftligr staðfesta (Corv. 2, 14b₁₂).

ósundrskiljanligr, a., *uadskillelig, udelelig*: bæði sannr, náttúrligr maðr ok sannr náttúrligr guð, í einni ósundrskiljanligri persónu (Eint. 84b₁₈).

ósundrskilligr, a., *uadskillelig*: Þeiri ósundrskilligri þrenningo færrom vér lof (Hms. 2, 237₂₂).

ósundrslitanligr, a., *uønder-lidelig, uopløselig*: með einu

og ósundrsltanligu sameiningarbandi (Gerh. Kij₂₈).

ósunginn, p., *endnu ekki sungen*: Var einn kapituli eftir ó., þá er þér vöktuð mik (Hms. 1, 638₁₉).

ósvifr (*el. ósvifr*), a., *ubehagelig, som gjør et ubehageligt Indtryk*: Þeim varð ósvift við, enn herklæddust þó þegar ok stigu á hesta sína (Fs. Suðrl. 107₂).

ósýnlig, a., *uanselig, styg*: Til hægri handar í sænginni sér hon liggja einn dólgr eigi lítinn ok heldr ósýnligan (Cl. 17₅₃).

ósýrðr, p., *usyret*: Fyrir því hreinsið burt hið gamla súrdeigit, svo at þér séuð nýtt súrdeig, svo sem þér eruð ósýrðir (1. Kor. 5₁₇). ósýrðar kökur (1. Mós. 19₁₃). ósýrðra brauða hátíð (3. Mós. 23₁₆).

ósælligr, a., 1) *som ser ulykkelig ud*: Var hann hryggr ok ó. af því, sem verit hafði, fyrir margra hluta sakir (Trist. 187₁₀). — 2) *usalig, ulykkelig*: Ekki er ósæligra en sæla synþogra manna (L. 11₃).

ósækiligr, a., *uangribelig*: Sá þeir þar hinn sterkasta kastala, mikinn ok fríðan, alla vega ósækiligan (Trist. 44₃).

óscæma (i), *vanære, skjænde*: Mik vilja þeir ó. (Þiðr. 250₂₅). Óscæmir hann in göfgo goþ ór (Ps. 146₃₀). Hann sá upp á, er þorpkarl óscæmði húsfnú hans (Hms. 2, 479₇).

óta (a), *holde frem, gjøre Brug af, anvende*: Annarr otar öllum grimmeik ok fjandskap ok óvingan (Hms. 1, 447₃).

ótalandi, ger., *som ikke tør siges el. ytres*: Slíkt er ótalanda, at ek reyni slíkt gera (S. þög. 58₃).

ótamiðr, p., *utemmet*: Hann lét binda fœtr Ypoliti við háls ótömðum hestum (Hms. 1, 431₂₁).

óteljanliga, adv., *utallig*: Þessir verða ó. margir (ÓS. 265₈). ó. margir (Msp. C4b₇).

óteljanligr, a., = ótalligr, *utallig*: Þér þjónar allr ó. skari englanna (Msp. F5b₃).

ótiginborinn, p., *uadelig, af lav Herkomst*: Þó at þær væri vel bornar ok fagrliga skapaðar, vilja eigi ótiginbornir (tiginbornir?) menn í þenna punkt eiga þær, sakir þess at þær vóru gersamliga fá-tœkar (Hms. 2, 69₂₈).

ótign, f., *Vanære, Skjændsel*: Þú ert nú oltinn í þá ó., at

- pú ert píslar verðr ok dauða (Hms. 2, 233₁₉).
- óttugligr, a., uanselig:** Þat hvat helzt í mannanna aug-sýn er fávísligt ok óttugu-ligt, þá kann þat fyri guði at vera bæði heilagt ok merkilig (Corv. 1, 24₇).
- óttirligr, a., uanselig:** Þá kom at gangandi ó. maþr. sá hafpi kross á herþom (Hms. 2, 13₂₉).
- óttómr, a., ikke forretningsslos: sysselsat, beskæftiget (occupatus):** nema maðrinn ó. ok áhyggjufullr í mörgum hugskotum er sjálfum sér með nökkurum hætti ó-kunnigr (L. 193₁₉).
- ótrúa, f., Vantro:** Ó. heið-inna manna skammaðist (Hms. 1, 13₁₄). Þú lýstir myrkr ótrú minnar (268₅). Sannleikr upprisunnar sýnd-ist, enn ó. Júða hneyktist (525₁). Aristodímus helzt enn í ótrú sinni (Ps. 43₂₁).
- ótrúaðr, a., vantro, vantro-ende:** Sundrþykki ótrúaðra manna tekr af því eigi við skynsamligu ráði, at hun veltist í villupoku ok sér eigi hið sanna ljós (Hms. 2, 254₂₆).
- ótrúandi, p., = ótrúaðr:** Kom á móti honum óflýjandi herr af ótrúundum þjóðum (Ósv. 76₃).

- ótrúanligr, a., utrolig:** Þat sem ek kann yðr segja, mun stórum ótrúanligt þikkja í orði (Mar. 162₃₄). Mun ek segja yðr undar-liga hluti, ok þá sem yðr munu ótrúanligr þikkia (1129₂₆). Játaði bróðirinn sjálfan sik oftliga sét hafa ótrúanliga digrð drekans (Hms. 2, 408₁). ótrúanlig bindendi (464₉). með ótrú-anligum hagleik (Mött. 224₁₃).
- ótrúfastr, a. (infidelis), vantro:** Allt líf ótrúfastra manna er sýnd (L. 18₁).
- ótrúleikr, m., Vantro:** Frem eigi makliga hefnd á mín-um ótrúleik (Hms. 2, 118₁₃).
- ótrúligr, a., = ótrúanligr, utro- lig:** Slíkt þykkir nú ótrú-ligt (ÓS. 193₁₇).
- ótrúmaðr, m., Vantro (unbeliever):** ofrapesk grimleikr ótrúmanna (H. 183₂₂).
- ótrúmyrkr (-rs), n., Vantroens Mærke:** Guð vildi lýsa ó. vestrmanna (Hms. 1, 313₆).
- ótrúr, a., vantro:** Allt þat es gerþesk í písl domini várs merker áfallzdóm ótrúra Gyþinga (H. 69₂₀). Guþ sýnir til þess hér í heimi píslarstaþi, at ótrúir menn hræþisk þær kvalar, es þeir mego of sjá (L. 126₃). Sá es ifar of ósýniliga hluti,

- mjök svá es hann heipinn ok ó. (128₈).
- ótrúsár**, n.pl., *Vantros Saar*: Hann skar öll ótrúsór af brjósti óro (L. 22₂₃).
- óttablandinn**, p., *bange, ængstelig*: Hverr skyldi nú eigi ó. um sig vera? (Corv. 2, 118b₄).
- óttablendni**, f., *Angst, Frygt*: hið ytra í baráttu, hið innra í ó. (2. Kor. 7₁₅). svo lengi sem þér hér gangið með ó. (1. Pét. 1₁₇).
- óttaboð**, n., *bange Anelse; Frygt*: ok meðal annarra talar hann svá með sárliku óttaboði síns líkama (Ps. 55₄₂). Heyrast þaðan um langan veg rámar raddir ok djöfullig öskran með óþekt ok óttaboði (Hms. 2, 115₃). allir með einu hugarangri ok óttaboði, at hinn góðgjarnasti þeira faðir muni í brott takast af þessu stundliga ljósi (123₁₄).
- óttaleysi**, n., *Sorgløshed, Tryghed*: fyrst það stóra ó., að Gyðingar þóttust þar fyrir heilagir, að þeir vóru Abrahams sæði (Summ 1, Piiij₂₂).
- óttandi**, ger. (timendus), 1) *som man maa være bange for*: Hæðandi eru þeir, enn eigi ó. (Hms. 1, 69₂₃).— 2) *frygtelig*: Mjök er þat óttanda at heyra eða frá at segja (86₄).
- óttasemi**, f., *Frygt, Respekt, Ærbødighed*: Verið herrunum undirgefnir með allri ó. (1. Pét. 2₁₈). nær þeir sjá yðart hreinlift siðferði í ó. (3₂).
- ótti**, m., *Frygt*: settr milli vonar ok ótta, *svævende mellem Haab og Frygt* (Mar. 96₁₆).
- óumbreytanligr**, = óumbreytiligr, *uforanderlig*: So sem þú ert ó. í þinni veru, so ertu ó. og altið hinn sami í þinni miskunnsemi (Gerh. Ciiij₁₀).
- óumbreytiligr**, a., *uforanderlig*: Þá er alt þetta eilifr, ó. guðs vilie (Summ. 1, Diiij₂₁₈).
- óumskiftanligr**, a., *uforanderlig*: sérhverr í einni óumskiftanligri samveru (Marg. Sij₈). ó. og eilifr (Msp. N₄₁).
- óumskiftiligr**, a., *uforanderlig*: óumskiftilig dómsályktun (Corv. 2, 5₂₂).
- óumskorinn**, p., *uomskaaren*: Þeir óumskornu í hjörtum ok eyrum (Post. Gj. 7₅₁). með óumskornum vörum (2. Mós. 6₁₂).
- óunaðsamr**, a., *misfornøjet*: Óunaðsöm reikon mælir: Ef þú trúir guð vera hvarvetna, fyr því varðveitir

þú einn stað svá rækiliga, þann er þó er þar margt ilt gørt, enn ferr eigi heldr í annan stað, þann er betri er (L. 181₃).

óunaðsemð, f., *Misfornøjelse*: Guðs þræli varð hermt við ó. hans (Hms. 1, 173₆).

óvaldr, p., *ikke udvalgt, som ikke udmærker sig videre, sædvanlig, almindelig*: Hann tók svo stóran stein, at tveir óvaldir hafa nóg nú hann at bera (Safn 1, 70₆).

óvaltr, a., *urokkelig*: Vér höfum þessa óvalta huggan (ÓS. 236₈).

óvandadr, a., *uredelig*: Þér dragið fjölmenni eftir yðr ok margt óvandat (Bs. 2, 98₃).

óvarfærr, a., *uforsigtig*: Tvær systur voru þær í einu klaustri, er héldu hreinleika líkamans, ok þóttust eigi óvarfærar um aðra löstuna nema margmælgí (Hms. 2, 631₈₁).

óvarhugð, f., *Uforsigtighed, Uvarsomhed*: Enn vér fyrirlátum litillætisstýrit ok fyrirförmst svá af várri vangeymni ok ó., þótt vér hafim þar til blið sæviðri siglt (Hms. 2, 599₈).

óvarla, adv. = óvarliga, *uforsigtig, af Uforsigtighed*: Hon setti trogít yfir borþ

ó. en þat fell af borþino ok brotnaði í tvá hluti (L. 106₈ = Hms. 1, 200₃₈).

óverðugleiki, m., *Uværdighed*: mín vantrúa ok ó. (Marg. Gg. iij₂₁₈). Þín miskunn er stærri enn minn ó. (Eint. 33b₂₅).

óverðugliga, adv., *uværdig, usortjent, uforskyldt*: Þeir eð hin heilögu sacramenta ó. til sín meðtaka (ÓS. 230₂₅).

óverit, p.n., *ikke været*: at hun mundi skamma stund ó. hafa í þessum heimi, at *hun havde en kort Tid tilbage at leve i denne Verden* (Hms. 1, 378₁₇). at hann ætti lítinn tíma hér ó., áðr enn ótalligir mundu gørast eftirlíkjarar hans lofsamliga lífs (2, 389₁₈).

óviða, adv., *paa faa Steder; óviðara, paa færre Steder, mindre vidt omkring*: Þeir fóru óviðara ok forvitnuðust færa, enn þeir mundu, ef nökkurum væri inni vært (Ísl. 2, 414₁).

óviðlendr, a., *som ikke er i Besiddelse af et vidtstrakt Land el. Rige*: Þviat þú ert nú eigi minni maðr enn hann né óviðlendari (Bret. c. 16, AnO. 1848, 176₂₃).

óvild, f., 1) *Uvilje*: Þá mun ei vera reiði, hatr, ó. öf-

und eða nökkurr fjandskapr frammar meir (ÓS. 316₈). Jón Loftsson hafði mikla ó. á Þorláki byskupi (Safn 1, 30₂₃). — 2) *Unaade*: Hér frétti hann það, að kongrinn hafði ó. á honum fyrir sína menn, sem á Stað voru særðir (62₁₉). er ó. kongs kom honum til eyrna (62₂₇).

Óvildarmaðr, m., *Avindsmand, Hader*: Herra Guðbrandr hafði áðr, nærri í 30 ár, átt að berjast við öfund sinna óvina og óvildarmanna (Bs. 2, 696₁₈). Þar verðr eigi nökkurs konar ástríða af nökkrum fjandmanni til eðr óvildarmanni (Msp. V5b₁₇).

Óvili, m., *Uvilje, Mishag, Misfornøjelse*: Þar út af kemr nú þat, nær at eg gøri út af kærleika hvat náunganum er þægilegt, ok forðast þat, hvat honum til mispykkis ok óvilja er, at uppfyllingin lögmálsins verðr kærleikanum tilreiknuð (Corv. 2, 134b₂₇).

Óviljandi, p., *willig, nedig*: Dróttinn sýndi dæmi, hvat liðir hans skulu vilja, eða hvat þeim mun verða óviljendum (Hms. 1, 193₁₇). mér þat, sem guð veit, óviljanda, og det, som Gud ved, imod min Vilje (Thóm. 109₉).

Óvinastormr, m., *Storm af Fjender (Angreb)*: at hann mundi til þeirra koma at lægja þann óvinastorm, sem hverr átti að kæra (ÍÆ. 2₈).

Óvinátta, f., *Uvenskab, Fjendskab*: Mikil ó. er skipuð milli mustelam ok basiliskum (Hms. 2, 61₆).

Óvindligr, a., *som ikke ser ud til at ville blive stormfuld*: Nú er gott veðr, þunt ok óvindligt (Fbr. 14₃₂).

Óvinligr, a., *uvenlig, fjendtlig*: Nökkurn tíma fæðast draumar bæði samt af hugrenning ok óvinligri sjónhverfing (Hms. 2, 86₃₆).

Óvinnandi, ger., *som ikke bør gjøres*: Peccatum er at vinna ó. hluti (Hms. 1, 518₂).

Óvinnanligr, a., *uovervindelig, vindtagelig*: Þitt nafn er sem óvinnanligt slot (Eint. 89₂₆).

Óvinr (g. -ar og -s), m., *Uven, Fjende*: Heðan af verði hann svá hörmuliga tældi ok svikinn af óvinsins fortölum (Mar. 258₇). Eftir svá gert, sem nú er greint hverfr sagðr óvinsins limi brott af greindu vétffang með þungan gløep (627₂₄).

Óvinskapr (-ar), m., = óvinátta: Veraldarinnar vin

fengi er guðs ó. (Jak. 4.,₁).
Eg vil setja óvinskap á milli þín og kvinnunnar (1. Mós. 3.,₁₅).

óvirðanliga, adv., *unwunderlig, i høj Grad*: Allir sýta með sárum andvörpum innan rifja, einkannliga þeir mest ok óvirðanligast, sem dagliga höfðu næst verit þessum háleitasta huggara (Hms. 2, 124₁₈).

óvirðanligr, a., *unwunderlig, uskatterlig*: fann hun svá mikla ok óvirðanliga ástúð sjálfs himnakonungsins (Hms. 2, 57₂). Þó at þessi maðr sé óvirðanligs verðleiks fyrir guði (64₁₇). til óvirðanligrar hugganar (67₂₄). Þann blezaða munn, sem óvirðanliga huggan hafði tært (125₁₈).

óvisast (a), *gjøre Fortrød*: ef veraldar höfðingjar óvisast mót kirkju guðs (LÆ. 16₃₄).

óvisleikr, m., *Uvisshed, Tve tydighed* (ambiguitas): Enn er hann hafði sagt frú sinni, þá mæddist hon mjök líkum hætti af óvisleik málsendans (Hms. 2, 343₉).

óvislliga, adv., *uforstandig*: Þá stígum vér yfir oss sjálfa, er vér byrgjum úti allan vilja ok rækjum þat ráð vislliga, ef vér fýsumst ó. (Hms. 2, 250₂₃).

óviss, a., *uvidende, ukyndig*
Hann fór ó. víslliga ok ólærðr spaklliga (L. 106₃). Jöfnom saman vér nú ok þá óvísse vitro várri ok spakri óvitro hans (122₀—Hms. 1, 233₁₈).

óvitandi, p., *uafvidende*: En hiner leiþréttosk af kenningom postola, es óvitendr þíndo dominum várn (H. 68₁₁).

óvitanligr, a., *som ikke kan vides eller kjendes, ukjendelig, ukjendt*: Af mínum heimuglligum og óvitanlligum syndum frelsa þú mig, dróttinn (Gerh. Alij₉).

óvitast (a), *besvime*: Hon óvitast oftlliga niðrfallandi, lá sem dauð (Trist. 22₈).

óviti, a., *bevidstløs*: En þetta, es ér kallit gop, er óvita ero ok ómála, daufl ok sjónlaus (Ps. 202₁₅).

óvitmannlliga, adv., *uforstandig*: Nicodemus, sem svo ó. forsvaraði holdsins réttlæti (Corv. 2, 47₉).

óvitmenska, f., *Uforstand*: hvar eð þeir þessar ok aðrar þvllkar ritningarinnar greinir lesa eða heyra út af skilningsleysi eða óvitmensku postulanna (Corv. 2, 19₈).

óvitra, f., *Uforstand, Uvidenhed*: Rækjum vér þann

vanða, er ó. bar, enn heimska fœddi (Hms. 2, 254₃₈). Ek em eigi af illsku ótrúr, heldr blekkjumst ek af óvitru (669₃₃).

óvitringr, m., *uforstandigt Menneske*, *Daare*: verði hann at þessa heims óvitringi (1. Kor. 3₁₈).

óvitrlleikr, m., = óvitra: Niðrþaggið óvitrlleik heimskra manna (1. Pét. 2₁₅).

óværast (a), *upers.*; manni óværast, *en bliver urolig*: óværast henni annat sinni (ÍÆ. 85 B₁₃₆).

óværdarmaðr, m., *uroligt, ar-rikt Menneske*: Hon var ó. mikill ok þar með full af óvizku (ÍÆ. 87₉₄).

óyfirbótarsamr, a., *ubodferdig*: eftir þinni harðuð og óyfirbótarsömu hjarta (Róm. 2₅).

óyfirvinnanligr, a., *uovervindelig*: Veyk trúa, hverja postularnir meðkenna sig að hafa, hun er þó óyfirvinnanlig (Summ. 1, Sij₁₅). Lyktar þat svo, þat andskotinn sé ó. (Corv. 1, 95b₂₁).

óymislíga, adv., *uomskiftelig*: se óhverfráðlīga.

óyndi, n., *Glædeløshed, Misfornøjelse, Sorg*: úyndi nýlegs lífs, praesentis vitae nulla delectatio (Hóm. 54₁). Ok er af henni hóf øngvit,

þá hafði hon fengit mikla vanheilsu ok ó. (BH. 68₂₅). Sem unnasta hans fréttir þetta, þá vóx henni harmr ok ó. (Trist. 19₂₂). Ó. reik-
anar dregr nekkverja menn frá andlego verke (L. 181₁₈).

ópakklæti, n., *Utaknemmelighed*: Nú skaltu ok einninn merkja, hvílíkt at vort ó. er (Corv. 2, 52₁₉). yfir ó. þeira, sem eigi sneru aftr honum þakkir at gæra, fær Krístr eigi þagat (116₄).

ópefan, n., *Stank*: Kendi hann einn samt ó. mikit (Hms. 1, 94₃₃).

ópefjan, = ópefan; 1) n: Hví lætr þú eigi skifta vatninu ok hefir í herbergi þínu þetta ó.? (Hms. 2, 550₅).— 2) f.: Hann átti annat ker með línkyns oleo, þat er til engis var hæft, nema brenna í lampa þeira, sakir ópefjanar (555₁₅).

ópefjanarfullr, a., *stinkende*: Bróðirinn tók it ópefjanarfulla oleum ok bar í matinn heilags föður (Hms. 2, 555₁₆).

ópekt, f., *Modbydelighed, Væmmelighed*: Þeir óguðligu munu ei annat lykta, þefa eða smakka, nema brælu og brennisteins ýldu og ó. (Eint. 82₆).

ópökkast (a), *mishage*: Ópökk-
aðist englinum mjök, er
bróðirinn vildi hvárki upp
rísa né fram falla til heil-
ags bœnahalds (Hms. 2,
504₂).

ópökki, m., *væmmeligt Men-
neske; Gnier*: Enn um tímu-
lausan ópökka eru misjafn-
ar ræður, og er rétt gørt,
því hvað skal auðrinn ein-
um körgum hundi? (Eint.
21₁).

ópökknun, f., *Mishag, Ugunst,
Unaade*: Þessi hvíldin er
ekki stöðugri enn so, að
hun blaktir í hverjum gusti
veraldarmanna þökkunar
og ópökkunar (Gerh.
Yv₉).

ópol, n., *Utaal, Utaalmodig-
hed*: Heil ást hefir eigi ó.
(Hms. 2, 647₂₃).

ópolanligr, a., *utaalelig*: at
hann reisi upp í móti þér
ópolanligan bardaga (Hms.
2, 105₂₂). Ómildum sýnist
ópolanlig mildi (Ps. 903₁₀).

ópoli, m., *Utaal, Mangel paa
Udholdenhed*: æði ok ó. í
þeim stöðum líkams þeira,
sem sköp þeira höfðu verit
(Hms. 1, 342₂₄).

ópolit, a. n.: Því (= Hví) er
þér svo ó., *hvorför er du
saa utaalmodig?* (Eint. 24₁₃).

óþreytanligr, a., *utrættelig*:
hafandi aðskiljanligar vig-

vélar og verandi ó. þeim
fram at fylgja (Gerh. Siiij₁₂).

óþrifinn, a., 1) *udulig, dansk
(jf. Ivar Aasen 888b under
utriven)*: at eigi rísi þeir
fórliga upp í mót mér með
opinberu háreysti, dæm-
andi mik þegar í fyrstu
mjök djarfan ok óþrifinn
(Hms. 2, 51₉). Fylgir sæll
Nicholaus sínum kumpán-
um meir sakir elsku ok
sannrar ástar, enn nökkurs
kyns hégóma eða óþrifins
lausleika (65₃₅).

óþrifliga, adv., *med Dovenskab*:
Reis upp, ábóti, þenna, er
sefr svá ó. (Hms. 2, 598₃).

óþrifnaðr (-ar), m., *Uvirkso-
hed, Danskhed*: Eigi gaf
hann sitt hold til óþrifnað-
ar eða gjálafis (Mar. 180₂₉).
Þar sem oss þrængvir svá
mjök ó. ok leti (Hms. 2,
350₁). Ek sé með þér eig-
inligan ákærara óþrifnaðar,
sjálfs þíns samvizku (417₂₀).

óþrjótandi, p., *uophørlig; u-
udtømmelig*: Það munum
vér þá fyrir utan allan brest
fá og hafa, óþverranda, ó-
þrjótanda (ÓS. 302₂₃). Eg
vilda óþrjótanda vatn væri
í mínu höfði (Eint. 7b₃).
Þinn brunnr er ó. með lífs-
ins vatn (172b₂₈).

óþrjótanligleiki, m., *Uophørlig-
hed*: af tilhugsun óþrjótan-

- ligleika kvalanna (Gerh. L12₄).
- óþrjótanligr**, a., *uophørlig*: um stærð og óþrjótanliga eilífð hinna helvizku kvalanna (Gerh. 3.c iij2₂). óþrjótanligr sæla (Msp. V6₆).
- óþrotinn**, p., *utræt, utrættelig*: Gó elrishundr alla þá nótt óþrotnum kjöftum (Fbr. 141₉).
- óþróttigr**, a., *svag*: Hann var ósterkari ok óþróttkari í leiknum enn Álfr son Yngvars konungs (Hkr. 30₃₀).
- óþrætinn**, a., *ikke trættekjær*: friðsamr ó., eigi mjök ágjarn (Hms. 2, 78₂₁). Ó. maðr var þræll Jesú Krists sæll faðir Nicholas erki-byskup (82₃₃).
- ópverrandi**, p., *som aldrig af-tager, uafsladelig, uophørlig*: se óþrjótandi.
- ópverranligr**, a., *uudtømmelig*: Hér sjáum vér þá ópverranligu miskunnsemðanna uppsprettu (Gerh. Niiij₁₂).
- ópvingaðr**, p., *utvungen*: Þess konar kærleika, sem óneyddr ok ó. þjónar guði (Corv. 2, 43₁₁).
- ópýðanligr**, a., *ubøjelig, haard-nakket*: Þeir hafa so harðráðir verið og ópýðanligr (Summ. 1, Iiiij₂₃₃).
- ópæggr**, a., *ubehagelig*: Sú gjöf es hver ópæggr gupe, es aftrmund es á löggþ (H. 115₉).

P.

- páfabróf**, n., *Pavebrev*: Prestr selr páfabréfit í hönd byskupinum (Bs. 2, 124₂₄).
- páfadómr**, m., *Pavedømme, en Paves Embedstid*: á setta ok hinu síðasta ári páfadóms virðuligs herra Bonifacii (Hms. 2, 54₆).
- páfastóll**, m., *Pavestol, Pavesæde*: ok á hans dögum fór hann til Rúmaborgar ok setti þar sinn páfastól (Bret. c. 21, AnO. 1848, 200₁₆).
- pálma**, f., *Palmetræ (?)*: Ek hefi pálmur nökkurar at vinna, ok er þar yfrit til viðrlifnaðar (Hms. 2, 648₁₇).
- pálmari**, m., *Pilegrim*: Gékk hann inn í hallina svo búinn sem einn p. (Fs. Suðrl. 230₄₃). Hann sagðist vera p. af ókunnu landi (252₁₉).
- pálm lauf**, n., *Palmeløv*: Hann tekr til sín kyrttil hans, er hann hafði sjálfr sínum höndum gert af pálm lauf-

inu (Hms. 2, 191₃₇). Sá var háttr hans, þótt hann væfi vandlaupa af pálmлаufl, at hann holti vatni í mundlaug at vökva pálmviðinn (549₁₉). Ábóti Macharius hvarf heim til kofa síns með pálmлаufs byrði (599₁₁). Tak þér .xl. daga vinnu pálmлаufs (639₁₉). Hann gerði gyrðla eða gjarðir af pálmлаufl (439₁₇).

pálmtré, n., *Palmetræ*: Á þeim velli voru harðla mörg p., ófáguð ok vanrækt (Hms. 1, 85₁). Hann sýndi oss mörg p. ok önnur aldintré (2, 433₁₁).

pálmviðarskógr (-ar *el.* -s), m., *Palmeskov*: og hun bjó undir einum pálmviðarskógi (Dóm.b. 4₁₄).

panna, f., *Pande*: Setr hon eina stóra pönnu á eld mátuliga fulla með vatni (Hms. 2, 79₂₃). Grípr hon pönnu skaftit (80₆).

pant, m., *Pant*: Hann hafði ekki at leggja í pant fyrir sik (Mar. 66₃₁₆). Júðinn kveðst eigi vilja fá honum féit, utan hann féngi honum pant (106₄₁₈). leggja í pant tvær jarðir (Thóm. 353₂₂). Eigi hefir ek góðs til, í pant at setja við þik (Hms. 2, 134₁₁).

pantsetja (-setta), *tage som*

Pant: Þá skalt þú ekki fara inn í hans hús til að p. af honum neitt (5. Mós. 24₁₁₀).

par, n., 1) *Par*: Meyjarnar géngu allar með þörum, *parvis* (Mar. 101₃₂₈). Af þessu öllu skal eitt p. fara inn til þín í örkina (1. Mós. 6, 20). — 2) *Puds*: Einn dag vildek inna þér | öll þau pörin, þú leikur mér (Hróm. 1. Gripss., Kölb. Beitr. 171₁₀). — 3) *det mindste*: Enginn lagði þá p. til herra Guðbrands (Bs. 2, 691₁). Ekki par, *ikke det allermindste*: Út af þessu efni vita þeir Scipio og Nicodemus ekki p. (Summ. 1, Cb₃₄). Latna er list mæt | lögsnar Bøðvar, | í henni eg kann | ekki p., Bøðvar (Bs. 2, 569₁₃).

para, f., *en tynd Skive af Kjød eller andre Spisevarer*: Ekki véttu gefr hann kongsdóttur, utan fleygjandi til til hennar þörum ok beinum (Cl. 191₅).

pára (a), *skrive uskjönt, kradse*: Hann páraði með fingrinum á jörðina (Jóh. 8, 8).

Paris, f., *Paris*: Þeir finna Karolum keisara í sjálfri P. á Frakklandi (ÍÆ. 11₈₃).

Parísborg, f., *Paris*: Hann var út í P. (Frísb. 546₃₆).

ok fóru þeir þá dag ok nótt, þar til er þeir kómu til París borgar (Fs. Suðrl. 179₂₀). at vér leigim oss leiðtoga til París borgar (179₁₂). Engi er svo hvatr riddari í P., at (179₃₂). Ok er þat mest vón, at hann verði eigi tekinn fyrr enn í P. (197₂₃).

Peituborg, f., *Byen Poitiers i Frankrig*: Þangat hafði margr lýðr komit bæði úr Túrons ok Peituborg (Hms. 1, 60₃₉).

Peituborgarmaðr, m., *Indbygger af Poitiers*: Peituborgarmenn sögðu svá (Hms. 1, 60₃₁₁).

penningasterkr, a., *pengestærk*: Þvíat ek veit þik vera ekki penningasterkan (ÍÆ. 88₂₅).

penturskapr, m., *Malerkunst*: höll gør af marmarasteini ok allra handa listum ok penturskap (El. 2₄₀).

persónulega, adv., *personlig*: Í þessum manni Christo er manndómlig náttúra p. samtengð við guðdóminn (ÓS. 107₁₉).

pik, f., *Pigstok*: Því tekr hann pik sína ok skreppu (ÍÆ. 2₄₁).

pika, f., *Pige, Jomfru*: Hann hafnaði hennar ekkjudóm ok vildi heldr fá einnar píku (ÍÆ. 89₁₈).

píkstafr (*eng. pikestaff*), m., *Pigstav, Pigstok*: Býst hann nú til ferðar, tekr pálm ok píkstaf (Fs. Suðrl. 258₂₀). Sabaoth rak píkstafrinn milli herða honum ok gékk út um brjósttit (259₁₈). Hann Hafði sinn hinn sterka píkstaf í hendi (260₁₄). Sló herra Sabaoth til hans með sínum píkstaf (260₂₀).

píla, f., 1) *Pil*: Sem hann heyrir þessi sœtu orð af henni, flýgr heitleikr viðrkomningar ok iðranar svo í gegnum hans hjarta sem ein p. (Mar. 709₂₉). — 2) *Pig*: Þar eru píllur af stáli, at þinn líkami skal þar meiðast (Fs. Suðrl. 224₃₅).

pilagrimsferð, f., *Pilegrimsfærd, Pilegrimsrejse, Valfart*: Hann vill fara p. út yfir hafit (ÍÆ. 77₁₀).

piment, n. (*mht. pigmente, pîmente, eng. piment*), *krydret Vin blandet med Honning*: Hann hafði fjögur brauð nybökuð ok tvo legla af p. (Fs. Suðr. 222₄₁). Rœðum hitt, at kongsins lið | p. drakk í þrúðri höll (Fil. r. 5, 373).

pinandi, ger., *som skal blive pint el. martret*: Aldrei munu þeir öðlast hvíld, nema um ótölu-liga mörg þúshundrað þúshundraða vetra eru þeir p. í

helvíti (nunquam refrigerium adepturi, sed per millia millium annorum in inferno cruciandi. L. 196₁₀).

pínd, f., *Pinsel, Marter*: Alt það sem vér klöppum nú um vorar syndir ok látumst eigi vita hér þessa heims, alt skal þat upp brenna í hinum heimi annars heims píndar logi (L. 191₂₀).

píniliga, adv., *pínlig, smertelig*: Var nakkvart sinn mjök lofaðr slíka hluti vitandi, eða óvitandi þ. hegnðr? (Hms. 1, 73₃₇).

píniligr, a., *pínlig, smertefuld, möjsommelig*: Enn vér tökum þá skilning ór þessum orðum, at maðr skuli með þolinmæði af sníða æði, enn með pínligu erfíði handanna hördæmiliga óhreinsan (Hms. 2, 508₉).

píning, f. (*l. passio, fr. passion, l. Leidenschaft*), *Liden-skab, Begjærighed*: Svá verða ok vanmegnar ok aflíma holdsins píningar, þegar er einhverr vill lífa við hungur ok þorsta (Hms. 2, 567₉). mœðing þessarrar píningar (572₁₀). Reiðinnar þ. hefir fjóra palla (572₁₇). yfirkoma síns holds píningar (579₁₀). þvát lífir píningin með þér, þótt hon sé bundin (594₆). Lífa pí-

ingar holdsins enn með þér (594₁₇).

píningarsaga, f., *Lidelseshistorie*: mörgum jartegnum ok stórmerkjum, þeim sem guðspjöllin votta bæði í lífinu ok sjálfs hans píningarsögu (Hms. 2, 287₂₁).

píningarváttr, m., *Blodvidne, Martyr*: guðs píningarvottr, hinn helgi Jatmundus Englands konungr (Mar. 967₁). sælla píningarvátta, Sergii ok Bachi (Hms. 2, 85₃₃).

píningarvætti, n., *Martyrdom*: Lagði heilagur Apollinius allan hug á at eggja bræðr til píningarvættis (Hms. 2, 453₇).

pínni, m., *Pig*: Þar eru pínnar af stáli (Fs. Suðrl. 224 v. l. 11).

pínuliga, adv., *paa en smertefuld Maade*: vera þ. haldinn, *lide af voldsomme Smerter* (Hms. 2, 117₃₂).

pínuligr, a., *smertefuld*: Jesús Krístr frjálsaði þik fyrir miskunn sína af pínuligum fyrirburði (Hms. 2, 118₃₁).

pípa (a), *pipe, blæse paa Fløjte*: Hvernin má þat vitast, hvat pípat er eða harpat er? (1. Kor. 14₇). Vér pípuðum fyrir yðr, ok þér dönsuðuð eigi (Lúk. 7₃₂).

píslalauss, a., *fri for Pinsel*: Enn þat er mikit réttlæti

dómandans, at þeir sé aldri píslalausir, er aldri vildo vera synðalausir (Hms. 1, 254₃₇).

píslardagr, m., *Lidelsesdag*: Hvárt kallið þér burðar-tíðina píslardag eða gleðidag? (Bs. 2, 93₃₅).

píslarfullr, a., *pínselfuld, smertefuld*: Nú sá þér samriddara yðra með glöðu hjarta ganga undir píslarfullan dauða (Hms. 1, 648₂₈).

píslarfæri, n., *Pínervedskab, Torturredskab*: Ok er þeir vildu steypa höfði hennar niðr í velluna, þá sprakk í sundr þetta p. (Hms. 1, 374₁₁). Mun hon óttast af sýn ok heyrn þessa píslarfæris (416₁₁). at sá skyldi vægja fyrir hvössum flugna-broddum, er eigi mátti af glóandi píslarfærum sigraðr verða (2, 183₂₇).

píslarlykill, m., *Lidelsesnögla (Kristi Lidelse som Nögla til Paradiset)*: Hallir heilagrar paradísar eru guðs ástvinum upploknað með píslarlykli græðara várs Jesú Krists (Hms. 2, 68₂₀).

píslarmaðr, m., *Bøddel*: Fá þú þat af píslarmönnum í dag, at þeir dveli písl okkra (Hms. 1, 289₂).

píslarsaga, f., = píningsaga, *Lidelseshistorie*: Þess bið

ek, at þváist syndir þess manns, er less píslarsögu mína (Hms. 1, 480₁₄).

píslarsigr (-rs), m., *Lidelses-sejr, Martyrsejr, Martyrkrone*: Munuð þit báðir koma til guðs með píslarsigri (Hms. 1, 279₁₂). Munum vér skynda máli til píslarsigrs þeira (285₁₄). Dorothea fór með þessum píslarsigri til almáttigs guðs (327₁₄). Þú munt kórónuð vera með píslarsigri (418₁₂). hverr með fögrum píslarsigri líðr skjótliga brott af þessu lífi (Mar. 496₁₇).

píslartíð, f., *Lidelsestid*: Þat (o: tréit) birtist í p. várs dróttins (Hms. 1, 301₈). P. hennar er á einum degi ok hins heilaga Clementis páfa (418₁₇).

píslartími, m., = píslartíð: Hinn þriðja (hlut) varðveitti hon sjálf fram um píslartíma Krists ok upprisu (Hms. 1, 531₅).

píslapjónn, m., *Marterknægt*: Hér fyrir okkr biðr okkar einn ljótr ok leiðiligr p. (Hms. 1, 341₂₀).

pistoli, m. (*l. epistola*), *Epistel, Brev*: Lectia epa pistole jarteiner Jóan baptistam (H. 123₈). láta lesa at messo pistola ok heilög guðspjöll (Hóm. 203₄). Epistola þýðir

- yfirsend, fyr því at svá sem spámanna bœkr kvómu ofan á lög Moysi, svá voru ok pistolar sendir yfer goðspjöll at fylla þau (207₂₃).
- plag**, n., *Opførsel, Levemaade, Manerer*: Hversu kunningi hofmanns p. | herrann sá er þér skenkti i dag (Herb. r. 3, 21₃). frægðar p. hefir hvórrgi mist (Konr. r. 7, 54₁).
- plaga** (a), 1) *pleje, være vant til*; plagast, *være sædvanlig*: furðuliga ríkr um tíma með hvers kyns auðæfuni, er plagast i þeim hállum (Hms. 2, 133₂₇). — 2) *bcvogte*: Vaktari sá sem plagaði port | þryðiliga hann gékk svó fort (Fil. r. 5, 27₁).
- plagsiðr** (-ar), m., *Sædvane, Skik*: Nú tala eg eftir plagasiðum manna (Róm. 3₁₅). eftir veraldarinnar plagsið (1. Mós. 19₃₁).
- pláneta**, f., *Planct*: Þar er sólin, tunglið, plánetur og stjörnur (ÓS. 327₁₀).
- planta** (a), *plante*: Í kirkjugörðunum utan lands eru víða plantaðar stórar eikr (LÆ. 28₁₅₇).
- plastr** (-rs), m., *Plaster*: Hon lét leggja við plástr allan þann dag (Trist. 62₁₅). Dróttning batt þá við und-
- arliga plástra (62₁₈). Því næst bjó dróttning til lækninga plástr (79₁₀).
- pláta**, f., *Pladeharnisk*: Eigi hafði hann plátu, né muzu, né brynju (Fs. Suðrl. 215₄₉).
- plöggrur**, f.pl., *Rejsetøj*: Leysir hann upp sínar p. (S. þög. 36₂₀).
- portari**, m., *Portner*: Bevers talaði til portarans (Fs. Suðrl. 213₃). Þat var svo snemma, at portarinn var eigi klæddr (226₅₆). ok sem portarinn fyrir innan heyrir þat, lýkr hann upp (LÆ. 26₁₁).
- portlifi**, n., *Skjogelcved, Skjorlcved*: at af einu brauði sedist hungranda fátæki, enn af öðru leysist meýanna p. (Hms. 2, 70₂₂).
- prédikanarorð**, n. pl., *formannende Ord*: Þeira sem kórónandi eru fyrir hvasseggjat sverð þinna prédikanarorða (Hms. 2, 89₂₂). fyrir fljótandi rás ilmandi prédikanarorða (123₃₈).
- prédikaralifnaðr** (-ar), m., *Dominikanerkloster*: Utan múrinn hjá kastalanum stóð einn p. (LÆ. 42₁₉).
- prédikari**, m., *Prædikant*: P. var hann svá góðr, sem guði einum var fylliliga kunnugt (Hms. 2, 81₂₈).
- prent**, n., *Tryk*: Hann hefir

og einn vogað til að láta biblíuna alla ganga út á íslenzkt p. (Bs. 2, 694₂₀).

prenta (a) (*e.* print), *trykke*: Síra Jón Matthíasson hafði prentat guðspjallabók og pistla (Bs. 2, 693₁₇). Þat eitt er og víst, að byskup Jón Arason hefir látið prenta guðspjallabók í quarto á Breiðabólstað í Vestrhópi af síra Jóni svenska (693₂₂).

prentari, m. (*e.* printer), *Bogtrykker*: Herra Guðbrandr lét aðra læra þetta handverk af Jóni prentara (Bs. 2, 693₃₂).

prentsmiðja, f., *Bogtrykkeri*: Sérligast er það, að hann hóf hér upp algerða prentsmiðju (Bs. 2, 693₁₀). Hentar iðja prentsmiðju (699₃₁).

prentstill, m., *Trykskrift, Typper*: Hefir þurft stóran kostnað að kaupa allan prentstílinn (Bs. 2, 694₂₁).

prentsveinn, m., *Bogtrykkersvend*: Herra Guðbrandr leigði með sínum kostnaði einn bókbindara úr Hamborg um nokkra mánuði til að binda mörg biblíunnar exemplaria og kenna þá list öðrum prentsveinum (Bs. 2, 694₄₀).

prentverk, n., *Trykning af Bøger*: Vel var hér áðr

fyrir hans daga p. framið (Bs. 2, 693₁₅).

presenta (a) (*l.* praesentare, *fr.* présenter, *e.* present), *fremstille, fremvise, frembære*: Hann presentaði þeim eigi at eins orð versanna, heldr ok þar með fullkomliga framkvæmð verkanna (Hms. 2, 413₁₃). Þeir presentuðu sik bundna fyrir greifans kné (456₁). Einn tíma presentaði munkr nökkurr vínber vel mikit Machario (471₁₃).

presenta, f. (*fr.* présent, *e.* present), *Foræring, Gave*: Gáfu menn konungi þá enn af nýju dýrar presentur (Stjörnu-O. 113₁₉). Lét hann ok fylgja þessu bréfi fagar presentur (Bs. 1, 690₅). Þeir höfðu með sér bréf ok presentur Játvarðar konungs til keisarans í Miklagarði (Játv. c. 3, AnO. 1852, 20₁₅). Kongar ok annarra stétta rikismenn gørdueftir honum með bæn ok stórum presentum (ÍÆ. 2₇).

prestrápari, m., *Præstedræber, Præstemorder*: Forbjóðum vér öllum at hafa ok halda manndrápara, byskupsdrápara, prestrápara (HE. 2, 238₂₀. Aar 1450).

prestdómr, m., *Præstedømme*,

- Præsteværdighed, Præstem-bede*: Nú var meira magn í framferð þessari um öll sextán ár, er hann stóð í prestdóminum, enn vér megim eða kunnim í frásögn færa með stöddum greinum (Bs. 2, 18₉). Ek játtaðe á vígslu mína ok prestdóm, at (DN. 8, 74₁₉, A. 1310).
- prestdœmi**, n., = prestdómr: Þeir skulu hafa prestdœmið (2. Mós. 29,9).
- prestlauss**, a., *som enten har forbrudt eller frivillig nedlagt sit præstelige Embede*: Sumir prestarnir sögðu af sér embættið og vóru prestlausir eitt eðr tvö eðr þrjú ár (Safn 1, 85₂₀).
- prestmaðr**, m., *Præstemand*: hversu háskasamligr hlutr það sé um einn ólærðan prestmann og prédikara (Corv. 2, 128₁₈). leyniligt skriftarmál við vora prestmenn (1, 53₂₄).
- prestvigja** (l), *vie til Præst*: Sigurðr Sigurðsson studiosus prestvígðist (Bs. 2, 665₁₀). skólagenginn og prestvígðr (642₂₈).
- prettligr**, a., *rænkefuld*: Hér með hefir ek afneitat í mínu hjarta öllum prettligum listum (Ps. 576₂₈).
- pretrr**, m., *Kneb, Svig*: acc. pl., prettu: at þar fyrir minkist þeira verðleikr ok kóróna, er þína prettu fá sigrat með staðfesti trúararinnar (Mar. 185₃). pretta: þvíat hann hefir fyrir þína pretta látið lífit (Part. 30₁₄). pretti (Part. 30₁₄ v.1).
- prettskapr** (-ar), m., = prettvísi, *Underfundighed, Træskhed*: fyrir prettskap ok undirhyggju mannanna (Efes. 4,14).
- prettugr**, a., = prettóttr, prettvíss, *rænkefuld*: Enn ef svartablóð er mest, þá er hann þungr ok þögull, sínkr ok svefnugr, styggr ok p. (AN. 203₁₈).
- primamál**, n. (hora diei prima), *Tiden henved Klokken 6 om Morgenen*: Enn er þeir vöknudu ok komit mundi p., beiddust bræðr í brott (Hms. 2, 494₁₄).
- primatið**, f., = primamál: Einn bróðir var sá, er sjanðr stríddu mjök upp á með matar fýst ok vanmegni líkamans, svá at hann þóttist öngum kosti þola mega, utan snæða þegar p. dags (Hms. 2, 492₃).
- prins**, n. (*t. bremse, ældre Form prems*), *Brems, Næscjærn, Næsklemme*: Það var p. með göddum gørt (Virg. r. 1, 45₁).

prísand, f., = prísund, *Fængsel*: Verður Demetrius handtekinn ok settr í p. (Gyð. 54₁₃).

prjál, n., *Flitterstads*: og so muntu hægligar geta lítils aktað alt veraldarinnarskart og p. (Gerh. Ff₁₈). Þar fyrir færir herrann Jesús ekki neitt veraldligt stát né p. (Summ. 1, K ij₂₂).

prjóna (a), *strikke*: Enn kyrtillinn var eigi saumaðr, heldr frá ofanverðu allr prjónaðr (Jóh. 19, 23, *Bibelen* 1584).

prjónn, m., *Prén, Syl*: Kantu að láta hring í hans nasir, eðr að bora með prjóni í gegnum hans kinnbein? (Jobsb. 41₂). Tak einn prjón og sting í gegnum hans eyru (5. Mós. 15₁₇).

Próvenzfylki, n., *Provence i Frankrig*: Fyrir sunnan Englandssjó í P. er einn dýrlygr heilagr maðr (Str. 38₁₄).

prúðbúinn, p., *pyntet, elegant klædt*: Vér sýnumst eigi prúðbúnir fyrir augum alþýðu (Hms. 1, 287₁₃).

prúðvígi, n. (prúðr, *ædel*; víg, *Kamp*), *ærlig Kamp*: Nú skal með p. at vinna. Þeir skulu berjast Trausti ok Einarr, Víglundr ok Há-

kon, enn ek skal sitja hjá (Vigl. 72₈).

prýðidrengr, m., *ædel, brav Mand*: Tiburcius p. ávitaði oft Torquatum um þat, er hann var hársíðr ok breytinn í búningi (Hms. 2, 232 v. l. 3).

prýðiföt, n. pl., *prægtige Klæder*: Þú lagðir niðr p. þín ok stétt í saurpytt með þrælsbúningi (Hms. 2, 231₁₉).

prýðiliga, adv., 1) *prægtig, med Pragt*: Var þar þann dag veizla mikil ok p. ger (Frb. 36₉). — 2) *hæderlig*: Hann hefir nú efnt sína heitstrenging vel ok p. (Þiðr. 237₂₂).

prýðiliggr, a., *prægtig, glimrende*: At sama hófi er Vindemia at fegrð ok prýðiligum búnaði (Fs. Suðrl. 122₅₇).

Púl, n., *Apulien*: P. ok Jórsala-land er heitara enn vár lönd (Sks. 16₁₈). Gef upptafit, segir hann, þviat þótt ek leggi við alt P., féngir þú þat víst eigi unnit (Km. 205₂₉).

Púll, m., = Púl. n.: Hann vann Púl allan (Hkr. 666₁₇ = Frb. 285₅).

purk, n., *Gjerrighed, Gnieragtighed*: Fjandr fýsa reiði ok ranga eiða, p. ok ágirni penga (Hms. 1, 683₂₆).

purpuraklæði, n., *Purpurklæðning*: Hann féll til fóta enum sæla Mauro með miklu lífillæti, í purpuraklæðum ok dýrliku konungsskrúði (Hms. 1, 670₁₉).

púsan, f., *Ægtevielse, Ægteskab*: Ek em getinn at rétttri p. (Trist. 45₂₇).

pústr (-rs), m. (*t. putsch, Schlag, Stod, Ørefigen*): Ek sá hann svívirðan með pústrum (Mar. 1005₃₄). Hann gefr henni svá þungan p. undireyrat, at hon tekr annan meira af múrinum hjá sér (Cl. 21₃₆). Hon fær p. hinn þriðja (22₃₉).

pústra (a), *give Ørefigen, slaa*: kærir sá er fyrr kom, at hann hafi pústraðr verit (LÆ. 87₆₅).

pútubarn, n., *Skjogebarn*: Ekki man stoða pútubörnum at flýja (Fs. Suðrl. 134₅₅). Pútu-

börn, kvað hon, færið mér skjótt hingat meyna (Trist. 102₂₂).

pútuligr, a., *skjogagtig*: Hann varast hana sem eitrligan orm eðr pútuliga pöddu (Gyð. 61₇).

púusonr, m., *Horesön, Horeunge*: Verð í brottu, p. (Fs. Suðrl. 178₄).

púta (i), [púta, *skjoge*], *gjöre til Skjoge*; pýtast, *lade sig bruge som Skjoge*: Sagði Saloma, at hon (c: Marianna) pýttist (Gyð. 76₂₇).

pýtlingr, m., = púta, f., *Hore, Skjoge*: Skipa svá, at þú megir festarmær heita ok vera, enn eigi p. (Hms. 1, 456₁₈). Þú hefir gerzt p., öllum heimol (462₂).

pönnuskaft, n., *Pandeskaft*: Gripr hon pönnuskafitit (Hms. 2, 80₄).

R.

rá, f., *Vraa, Krog*: Hvarfek þá með kirkjunni annan veg með vegginum fyrir utan í r. eina (Hms. 1, 501₃₆). Vér sáum í hverri r. borgina skipaða utan ok innan munka bygðum (2, 380₂).

rá, f., *Raudyr*; Bevers hafði veitt eina r. (Fs. Suðrl. 234₁₉).

ráða (ræð, réð, réðum, ráðinn), *raade*; r. sik til e-s, *paadrage sig noget*: Maþrinn hafði rápit sik til alzvesalþar (H. 169₂₀).

ráðagörðarmaðr, m., *Menneske, som kan lægge Planer, raadsnild Mand*: segir

sik engan ráðagørðarmann vera (Cl. 8₂₈).

ráðanda, ger. n.; r. til, *værdt at angribe*: Ok er eigi til hans r. því sinni, og det var ikke tilraadeligt at angribe den Gang (Mork. 71₂₉).

ráðandi, m., 1) *Behersker, Herre*: r. postola ok heilagra manna (SE. 1, 446₁₅). — 2) *Opvækker*: Þú ert smiðr illsku ok finnandi slægðar, r. rangra teyginga (Hms. 2, 323₂₁).

ráðastof, f., *Understøttelse med Hensyn til Raad, Raadgiver*: Honum var Tristram hin mesta r., þvíat hann var hinn vitrasti maðr (Trist. c. 7, AnO. 1851, 38₉).

ráðasök (-sakar), f., *Beskyldning for Forræderi*: Rennarinn gaf þeim öllum r., (ÍÆ. 61₁₇).

raddaðr, a., *som har en vis Stemme*: allvel raddaðr, som har en meget stærk Stemme (Mar. 204₂₉); illa raddaðr, som har styg Stemme: Fjandinn gørir hljóðaskifti, talandi rámr ok illa r. svá segjandi (Hms. 2, 94₁₀).

ráðherra, m., *Raadsherre, Senator*: Maðr, Jóseph at nafni, sá er var einn r. (Lúk. 23₅₀).

ráðlauss, a., *uden Styrelse*,

uden Rytter: Hestrinn er r. heim kominn (Fs. Suðrl. 147₂₀).

ráðleitinn, a., *raadsnild, kløgtig*: Þat væri r. maðr, er ráð fyndi til, at fólk þetta alt þagnaði (Fb. 3, 425₉).

ráðleitni, f., *Raadsnildhed, Kløgt*: En af heilagre vitro ok hyggeligre rápleitne teygþi Clemens páve Gypinga ok heipna menn til ásthúpar víþ inn almátka goþ (Ps. 143₇). Pútan lokkaði hann til saurlífis með kossu ok annarri r. (Hms. 2, 184₁₅).

ráðleysa, f., *Raadvildhed*: Dróttinn mun slá þig með ráðleysu (5. Mós. 28₂₈).

ráðriki, n., *Herskesyge*: Sagði Gizurr byskup, at sér mundi ekki (duga) at etja reformatiunni fyrir r. byskups Ögmundar, meðan hann lifði (Bs. 2, 275₁₃).

ráðsmenska, f., *Husholdning, Avlsforvaltning*: Gør reikning þinnar ráðsmensku (Lúk. 16₂).

ráðspakr, a., *raadsnild*: ágæt-an mann, málsnjallan ok ráðspakan (Thóm. 229₈).

ráðspeki, f., *Raadsnildhed*: Margar þjóðir leysti hann af hungri með r. sinni (Mar. 423. 342₃₀).

ráðstofnan, f., *Plan, Beslutning*: Þórðr segir Bæðvari r. Þorgils (Sturl. 1878, 2, 143₃₁).

ráfa (a), (*jf. d. rave*), *vanke omkring*, *vandre*: Hverr sinn bróður hatar, sá er í myrkrinu ok ráfar í myrkrinu (1. Jóh. 2, 11). Eigi skulu þér ráfa hús af húsi (Lúk. 10, 7). Óhreinn andi ráfar um þurra staði (11, 24). ráfandi, *omvankende* (1. Mós. 4, 12). Vér höfum ráfað villustigu (ÓS. 359₁₁).

rafabelli, n., *den fedeste Strimmel af Helleflynderen, nemlig Finnerne og de dem nærmest liggende Dele*: ríklíngar rár ok r. (Skaufh. 30₈).

ragskapr (-ar og -s), m., *Fejghed*: Ek hefi spurt bleyði þina ok ragskap (Fs. Suðrl. 164₄₃). R. væri þat, enn eigi atgerð (El. 27₁₃).

rakleidis, adv., = *rakleitt, lige, lige frem*; *uden at standse*: og kýrnar géngu réttan veg til Betsemes r. (1. Sam. 6, 12).

rakstrknifr, m., *Ragekniv*: Þú skalt einn son fæða, á hvers höfuð að enginn r. skal koma (Dóm.b. 13, 5).

ramb, n., *Knejsen, knejsende Gang, Hovmod*: Hvar er þá vort dreiss og dramb | eðr dárlikt r. |, þá andir

í eldi mæðast? (Bs. 2, 5-17₂₁).

rambyggðr, p., *stærkt befæstet*: Ammons sona landamerki vöru rambyggð (4. Mós. 21, 24). Rambyggt er þitt heimili (4. Mós. 24, 21).

rambyggiliga, adv., *stærkt*: Jericho var r. byrgð fyrir Ísraels sonum (Jós.b. 6, 1).

ramgørðr, p., = *ramgørr, stærkbyggjet*: Borgin er góð ok ramgørð (Fb. 3, 301₁₉).

ránfö, n., *rovel Gods, Bytte*: Hinn útlendi herrinn stalst háðuliga frá sínum herra Demetrio kongi með mikit r. (Gyð. 48₂₅).

rangdæmi, n., *uretsfærdig Dom*: Hann hét þá á hinn helga Ólaf konung, at sá byrgi honum ok ryfi þeira r. (Hms. 2, 181₁₂).

rangendi, n., *Uretsfærdighed*: Íjandr segja þenna mann með einu saman r. af sér tekinn (Hms. 1, 681_{3d}).

rangfä (-fæ, -fækk, -fængum, -fænginn), *erhverve paa en uretsfærdig Maade*: Segir hann ljóst verða, hversu þeir hafa rangfengit eigna (ÍÆ. 28₁₀₇).

rangferðugr, a., *uretsfærdig*: Gørð yðr vini af hinum rangferðuga Mammon (Lúk. 16, 9). hvort þeir hafa nökk-

ut rangferðugt á mérfundit (Post. Gj. 24,20).

ranglátligir, *urigtig, fejlagtig*: Þess háttar ranglátlig á-eggjan vísar oss eigi þann veg, er til himinsins liggir (Hms. 1, 68₂₉).

ranglætting, f., *Uretfærdighed, Overtrædelse*: Hann segir, at þeir sè sælir, hverjum sínar ranglættingar eru fyrirgefna (Róm. 4,7). Þeira syndir ok ranglættingar vil eg ekki mér í minnileggja (Hebr. 10,17).

rangmælgir, f., *urigtigt Udsagn, Usandhed*: Hann þykkist með rógi ok r. móti sannendum ok lögum ófrægðr vera (DN. 10, 34, 27/10 c. 1338).

rangsemi, f., = ranglæti, *Uretfærdighed*: Var jarlinn til dráps dæmðr fyrir r. sína (Hms. 1, 436₁₅).

rangsnúning, f. (perversitas), *Vrangvendthed, Forkerthed*: Þeira r. ok illska gærðist eigi af náttúrligu eðli (Hms. 1, 66₇). með stormsamligrir. (68₂₉). eitr sinnar rangsnúningar (68₃₅).

rangskýni, f., *Vrangsyn, Fejlsyn, urigtig Mening*: Má, at mér hafi r. gefit um þetta (Bret. c. 13, AnO. 1848, 164₆).

rangskýnn, a., *vrangsynet, urig-*

tig dömmende: Lát eigi rangsnúna reiði ok rangskýna sigra þik (Hms. 1, 404₂₉).

rangscæri, n., *Mened*: sverja eigi r. (H. 142₁₈). með nökkurs kyns ofriki eða rangendum eða r. (Hms. 1, 545₈).

rangturna (a), *bagvende, vende op og ned paa, omstyrte*: at réttlæti laganna ok setning dómanna rangturnist (LÆ. 87₃₂₂).

rangvirða (i), *dömme urigtig, have en urigtig Mening*: Martinus kvað enn gamla mann r. (Hms. 1, 614₁₆).

rannr, m., = rann, n., *Hus; Værelse*: Filipó gékk í ferskan rann (Fil.r. 5, 66₃).

rannsakari, m., *Ransager, Undersøger*: Kristr hann er hjartanna r. (ÓS. 220₉).

rasandi (rásandi?), p., *rasende, voldsom*: Drótning himinsins er fyrir decansins grimð köstuð ok útskýfð undir regn ok rasanda veðr (Hms. 2, 58₁₂). ‚raasandi‘ reiði ok eitrlig illska (Mar. 512₂₁).

rásfimir, a. (rás, *Løb*; fimr, *rask, hurtig*), *som løber hurtig*: Þessi hestr, er ek sit á, er r. ok hinn skjótasti (El. 34₄).

rauðagalinn, a., *splittergal, aldeles afsindig, forrykt*:

Hann hleypr svá r., at hann biðr hana hvorki heila né sæla (Cl. 18₃₈).

rauðagull, n., *rodt Guld; gedigent, rent Guld*: Ístigin sjálf vóru af rauðagulli ok sylgjurnar (AnO. 1850, 78₄).

rauðbrúnaðr, a., *rodbrun*: Sá hafði rauðbrúnað bliaz með hvítum skinnum (El. 53₁₀).

rauðbrúnn, a., *rodbrun*: Þar næst er rauðbrúnt blóð (AN. 203₁).

rauðdropóttir, a., *rodspattet*: Sumir (ormarnir) vóru grœnir, sumir hvítir eða freknóttir ok rauðdropóttir (Fs. Suðrl. 74₃₄).

rauðgrœnn, a., *rodgrøn*: Þau (skinnin) vóru blá ok brún, rauðgrœn ok með alls kyns litum (Fs. Suðrl. 142₃₃).

rauðlaukr, m., *Rodløg*: Vær átum rauðlauk og hvítlauk (4. Mós. 11₁₃).

rauðlitr, a., *rodfarvet*: Dýf því fremsta á þínum náðarfingri í þitt rauðlita blóð (Eint. 173₈).

raunarefni, n., *Anledning til Prøvelse. Lejlighed til at prøves*: Nær gefr guðmeira r. vinum sínum, en þá er fjandr vilja fyrirkoma sœmðum hans? (Hms. 1, 459₁₃).

raunartími, m., *Prøvetid*: Tekr ábóti við þeim sem hans leitar; er hann við alla

blíðr ok góðr; sitr út raunartíma sinn (LÆ. 99₁₃).

raundagi, m., = raun, *Prøve, Prøvelse*: Sjá ást er munlig í raundaga, behagelig, naar den prøves (Hms. 1, 459₃₈).

raundagr, m., *Prøvelsens Dag, Prøvelsens Tid*: Því meir sem hann elskar, því lofligri prófast hann, þá er raundagrinn kemr (Hms. 2, 664₃₃).

raupa (a), *prale*: Rekr er roskinn nokkuð |, raupar mikið í kaupum (Bs. 2, 590₁₁).

rausnarlitill, a., *lidet herømmelig*: Riðu þeir heim á ríkan garð |, rausnaflítið er indit varð (Bs. 2, 574₁₉).

rautan, f., *Hysten*: Þeir brukku allir niðr í pyttinn með grimmri r. (LÆ. 101₈).

rebbali, m., *Ræv*: Sá er nú tími |, segir r. |, sem seggir munu | at sauðum ganga (Skaufh. 10₀). Þú skalt ráða | segir r. (12₂).

refsari, m., *Revsær, Straffer*: at eigi selie dómarrinn þig refsaranum (Lúk. 12₅₈).

refsingarvöndr (-vandar), m., *Ris til at røse med; Strafferedskab*: Þeir eru herrans hirtingarsproti ok hans r. (Corv. 2, 81b₇).

refsingastjóri, m., *stræng Hersker*: kurteiss höfðingi

ok r. Namsborgar, Ekvitan at nafni (Str. 24₅).

regintröll, n. pl., *whyre store Trolde*: dverga ok dularfólk, risa ok regintröll (S. Pög. 64₁₁).

regna (i), 1) = rigna, *regne*: lét guð r. bæði eldi ok brennusteini af himni niðr (Stj. 123₃). Veitti guð honum þat, at eigi regnði um hálf t fjórða ár (Bret. c. 12, AnO. 1848, 154₁₉). — 2) *lade regne*: sá er sól lætr skina yfir góða ok illa, ok svá regner yfir rangláta sem yfir rétláta (Hóm. 11₂).

reiða, f.; 1) *Underhold, Ud-komme*: Freyja mín es vanheil ok líkpró, ok vinn ek til reiþo okr bóþom (Ps. 135₂₂). — 2) *Messetilbehør*: Ef prestur syngur messo, svá at hann hefir eige þessa reiðo til alla (DÍ. 1, 243₃₃).

reiðarduna, f., *Tordenskrald*: Þar urðu þeir svo óttandi af miklum reiðardunum ok eldingum hræðiligum, er guð gerði, at þeir þorðu eigi at hræra sik ór þeim stað (Mar. 693₂₂).

reiðiandi, m. (*spiritus iracundiae*), *Vredens Aand, Vredens Lidenskab*: Ok er hann hvarf aftr til sín, hugleiddi hann, hversu r. hafði

hann yfirkomit (Hms. 2, 585₈).

reiðibóla, f., *opblussende, Vrede, Hidsighed*: Gripr hann kerit ok keyrir niðr í reiðibólu, svá at þegar brotnaði (Hms. 2, 585₇). ok þótt inn gamli maðr ræki hann út stundum í reiðibólu, þá beið hann úti jafnan (668₂₅).

reiðiligr, a., *vred af Udseende*: Móðir hans birtist honum eina nótt nökkut reiðilig í yfirbragði (Mar. 194₉).

reiðilöstr (-lastar), m., *Vredens Last, Vredens Lidenskab*: Ammon lézt fjórtán ár hafa beðit guð í mörkinni, áðr hann fékk, at hann gæfi honum dygd at sigra reiðilöstrinn (Hms. 2, 650₁₆).

reiðimæli, n., *Ord, som udtales i Vrede eller Hidsighed*: Var þat meirr r. enn sannyrði (Frb. 198₁₃).

reiðisvipr, m., *vred Mine*: Var r. á byskupi (Fb. 3, 449₂₂). heldr með nökkurum reiðisvipr tekr hann svá til orðs (ÍÆ. 78₂₃).

reiðlyndr, a., (*reiðr, vred; lund, Sindsbeskaffenhed*), *vredladen, hidsig*: Margant hinn reiðlynde (El. 41₇).

reiðmaðr, m., *Rytter*: Þar vóru og í ferð með honum vagnar og reiðmenn (1. Mós. 50₉).

reiðni, f., *Vredagtighed, Hidsighed*: Vitleysi er þat líkt, ef einnhverr girmist at dróttna öðrum, og dróttni eigi áðr reiðni sjálfs síns (Hms. 2, 66₄₃₀).

reiðtygi, n.pl., *Ridetøj*: Síðan (vóru) mennirnir, hestarnir og öll þeira r. þar urðað og grafið (Bs. 2, 271₃₁).

reiðubúa (-bý, -bjó, -bjuggum, -búinn), *forberede, gjøre færdig*: og hann reiðubjó sig strax með þau þrjú hundruð manns (Dóm.b. 7₁₈).

reiðugliga, adv., = reiðiliga, *med vredladen Mine og Stemme*: Portarinn svaraði honum r. (Fs. Suðrl. 213₆).

reiðuliga, adv., *redelig, uden Vægning*: Vigfúss heimtíur út peninga Hallvarðs af hverjum manni, enn allir lúka vel ok r. (ÍF. 1, 103₇).

reiðuligr, a., (prosper), *heldig, gunstig*: Íðuliga skiftist maðrinn um reiðuliga og gagnverðuliga hluti (L. 191₃₃).

reifar, m.pl., 1) *Barnesvøb*: Munu þér þar finna nýfæddan svein í reifum vafðan (Mar. 29₃).—2) *Ligsvøb*: *Ligklæder*: af þeim reifum, sem várr lausnari var í vafiðr (Mar. 643₂₅).

reikan, f., 1) *Unished, Tvilraadighed*: Em ek því í

þeiri r., at ek veit eigi, hvert ek skal til ástarleita, (Hms. 1, 453₂₉).—2) *Ustadighed*: Ek þoli nauð mikla fyrir skyld bróður míns, er gengr út ok inn, er bíðr hvergi ró af r. sinni ok lausleika (Hms. 2, 639₂₉).

reiki, m. (*el. reika, n.*); vel til reika, *i god Stand, i god Behold*: Vestr í Spanía varð hann græðr | ok vøl til reika (Fil.r. 3, 16₉). Illa til reika, *ilde tilredt*: Brúðrin þessi var mjög illa til reika (Gerh. 1₁₇).

reikning, f., *Regnskab*: aðra r. af lærðom eða leikum at taka geymum vér sjálfum oss (DN. 10, 35₃, ³⁰/₁₀ 1338).

reikningskapr (-ar og -s), m., *Regnskab*: Item skulu bæendr ok prestar gera fullan ok allan reikningskap á kirkna góðsum (HÉ. 2, 583₅, A. 1433).

Reimsborg, f., = Remisborg: Þeim gaf vel byri ok kvómu við R. (Mag. 135₂₂).

reiting, f., *Tillokkelse, Tiltrækning*: Vitið yðr þegar þróast at kröftum, ef yðr er engi r. við heimsins girndir (Hms. 2, 388₂₁).

rekingr, m., *Usling, Kryster*: *Afskum*: Hinn vände r., kvað Rodean, illa líkar oss læti þín (El. 22₇). Þvfat

hann vilde þat (heldr) en r. heita (44₅).

rekja, f. (rskr, *fugtig*), *Fugtig-hed*, *Væde*, *Regn*: Vökva hann (bústað hjarta míns) með þinni rekju og lífga hann með þínum krafti (Msp. M₅₁₄).

rekkjuligr, a., *tilhørende en Sæng*: Þess háttar líkami vildu þeir eigi í jörð grafa, heldr varðveita heima at sín svá sem með rekkjologum umbúnaði (Hms. 1, 117₁₀).

rekligr, m., *Udskud*, *Afskum*: Þú ert allra hróp ok r. (El. 83₆).

rekningr, m., 1) *en bortjaget Person*: Fundu þeir líkneskit ok æddust á hendr þeim manni, er þat hafði í húsi sínu, ok gørðu hann rekning ór sinni sveit (Hms. 1, 309₂₁). — 2) *forskuðt Menneske* (l. *reprobus*): Góþir renna eigi varkunnarhug til rekninga guþs (L. 43₃₄). Dróttinn mælir svá við rekninga á dóms degi (139₁₁). Þat hit guðliga krossmark, er öllum rekningum er hræðiligt ok mjök ógurligt (Thóm. 104₂₀).

rekstr (-rar og -rs), m., *Om-vanken*, *Omflakken*: Hirð eigi þú eftir at fréttu, hvat til heldr míns rekstrs ok

vesaldar (Hms. 2, 443₃). Taka þeir fegnir þenna kost, þviat r. var á annat borð (ÍÆ. 87₂₄).

rembilæti, n., *Hovmod*: af mikilli drambsemi ok r. (Corv. 1, 70b₄).

Remisborg, f., *Staden Reims i Frankrig* (l. *Remi*): Þá var í R. á Frakklandi einn heilagr munkr (Hms. 2, 222₆).

remjan, f., *Skraal*, *Brølen*; *Suk*: útgefandi geysiligan grát með r. hjartans (Hms. 2, 361₇). mugitum cordis gemitumque edebat. 360₂₉.

remma, f., *Ramhed*, *stærk og ubehagelig Lugt*: Þeir er eld tendra upp, gráta fyrr fyrir remmu reyksins, áðr enn þeir nái væru (Hms. 2, 630₁₈).

remma (i) [rammr, *ram*, *bitter*], *forbittre frembringe Bitterhed i*: Svelg bæklinginn ok mun hann r. þinn kvið (Opinb. Jóh. 10₉).

renna (renn, rann, runnum, runninn), *løbe*; r. um, yfir (l. *percurrere*), *gjennemløbe*, *gjennemgaa*, *fortælle*, *udvikle*: Nú er um runnit í skömmu máli, hversu gerzt hefir upprás virðuligs guðs vinar Nicholai (Hms. 2, 633₃). Nú er yfir runnit með skömmu máli, hversu

draumanna hættir greinast á marga vega (87₈₁).

rennari, m., *Udraaber, Herold*: Hann lét rennara hlaupa um borgina fyrir hvern garð ok kalla (Ps. 253₂₁). R. fór um borgina (713₁₆). rennarar út gærvir í hverja ætt með þípum ok trumbum (ÍÆ. 10₇₅).

renniskeið, n., = skeið, *Stadium*: Bethania lá hart nærri Hierusalem svo sem fimtán r. (Jóh. 11₁₈). um þúsund ok sex hundruð renniskeiða (Opinb. Jóh. 14₂₀).

resón, m. ? (*l. ratio, ff. fr. raison*), *Beskaffenhed, Indretning*: Mucius hafði kent honum reglunnar r. (Hms. 2, 414₁₃).

réttari, m. (*holl. rechter, l. richter*), *Retsforstander*: Claudius fékk ok þann dómanda eða réttara yfir alt ríkit, er Felix hét (Ps. 81₂₆). Eigi seinna enn í morgin skal ek kunnigt gera staðarins réttara, hversu þér hafði ljótliga gørt ok illmannliga (Hms. 2, 145₉).

réttendi, n., *Rigtighed*: ef þér vilið sanna r. trúar yðvarrar (Hms. 1, 264₉).

réttfenginn, p., *rigtig erhvervet*: at þeir gírnisk aldregi þat er aðrir eigu réttfengit

(Str. 29₁₃). Gefi þér ölmosu af réttfengnu (Ps. 878₁₁).

réttiliga, adv., = réttlíga, *rigtig, tilbørlig*: at guðs orð mætti alþýðunni r. prédikuð verða (Corv. 2, 83₆). r. þýdd guðs elska (Ps. 470₁₈).

réttiligr, a., = réttlígr, *rigtig, billig, retfærdig*: Ok nú má ok vera, at til verði nökkurir at veita Þorgílsi, þó at þín málefni sé réttlígrí (Sturl. 1878, 1, 36₃₆).

réttkallaðr, p., *med rette beævnt*: Þeir ero rétkallaðer drótnar á miðelmannna fyrir hreinlífse hugar síns ok líkams (H. 90₃₁). Sá engell vas rétkallaðr Seraphim (91₃₁).

réttkristinn, a., *virkelig kristen, rettroende*: öllum réttkristnum mönnum (Ps. 86₁₃₈). skilgetinn maðr af heilögum hjúskap í milli réttkristinna hjóna (Hms. 2, 78₃₁). Vóru síðan réttkristnir menn nauðgaðir með pálmum til kirkju at ganga (1, 111₁₉). ok öll önnur mildiverk, þau sem gerast af réttkristnum mönnum (L. 175₁).

réttlæta (i) (*l. justificare*), *retfærdiggjøre*: Þeir réttlæta sjálfa sik ok tigna með upphafning hjartans ok

dramban (Hms. 2, 548₁₉).
at r. oss sjálfa, enn fyrir-
dæma aðra ok forsmá (605₃).
Hefði hann misgert við þig,
skyldir þú r. gerning bróð-
ur þíns (661).

réttlætning, f., 1) *Retfærdig-
gjörelse*: Justificatio, þat er
réttlætningin (Marg. Iij₁₅).
— 2) *retfærdig Handling*:
enn þat silki eru réttlæt-
ningar heilagra (Opinb. Jóh.
19₁₈).

réttlætispallr, m., *Retfærdig-
hedstrin, Retfærdighedens
Standpunkt*: heldr stóð hann
á óhöllum réttlætispalli alla
stund (Hms. 2, 84₂₀).

réttorðr, a., *sanddrú*: Báðir
muno við, hvat við höfum
við mælt, þót við sém nú
eigi báðir réttorðir í frá-
sögninni (Hms. 2, 48₃₅).

rétrúaðr, (= rétt-trúaðr), *ret-
troende*: svá at öllum 'rét-
trúaþum' mönnum skiliz
þat (Thóm. 268₃). alt þetta
'rettrvað' fólk (Stj. 464₃₁).

réttskilinn, p., *rigtig forstaaet*:
Eigi eru svá réttskilin vár
orð, þó at þessi maðr sé
óvirðanligs verðleiks fyrir
guði, at vér samjafnim hann
sælum Johanni (Hms. 2,
64₁₇). réttskilinn *kan her
skrives i to Ord*: rétt skil-
inn.

réttinuinn, p., *retvendt*: Drótt-

inn minn Jesús Kristr var
hafinn á r. kross (Ps. 109₅).
á hinum hæsta hlut rétt-
snúins krossins (109₂₅).

rétttrúandi, p., *rettroende*: Þeir
lögðu þá hendr yfir höfuð
r. mönnum (Ps. 36₂₀). Hann
fór í eyðimörk ok var þar
til þeirra daga, sem til vóru
skipaðir af uppheljara allra
góðra hluta ok r. manna
(867₃₀). með öllum rétttrú-
andum mönnum (892₁₁).
Guð vill gefa ríki sitt rétt-
trúundum mönnum (Hms.
1, 282₃₁). öllum rétttrúönd-
um mönnum (2, 269₃₁). fyrir
sálum allra þeirra manna,
sem r. hafa framfarit (L.
174₂₆).

réttvísar (a), [réttviss], *gjöre
retfærdig, indrette paa en
retfærdig Maade*: Þar er
réttvísar ræsir | rómsæll
skipun dóma, *hvor den be-
rømmelige Konge ordner
Retsvæsenet rigtig* (SE. 2,
212₇).

réttyrði, n. pl., *rigtige, sande,
belærende Udtalelser*: nema
r. skýrra manna (El. 10₃₂).

reyfa (i), 1) *rove*: ok alla þá
sem fóru um skóginn drap
hann, eða reyfði slíkt sem
þeir höfðu til (ÍÆ. 84₉). —
2) *plyndre, udplyndre*: Þeir
sem fátœka menn r. eða
berja fyrir utan rétt (97₂₈).

reyfari, m. (*t. räuber*), *Røver*: hleypa at þeim reyfarar til handa ok fóta herklæddir (ÍÆ. 22₇₂).

reykelsisker (*cl. reykelsi-ker*), n., *Røgelschkar*: með krossum ok kertum ok reykelsi(s)-kerum (Hms. 1, 64₁₁₁). Berið þangat r. vár (Ís. Suðrl. 149₂₃).

reykháfr, m., *Røghul*: Ek hefi alt herbergi mitt hláðit af grösum upp at reykháfinum (Hms. 2, 657₃₆).

reykja (i), *frembringe Røg*: *kvæle cl. drøbe ved Røg*: Eigi viljum vjer reykjast inni (Gyð. 75₁₆).

reykjandi p., = rjúkandi, *rygende*: Þú skalt eigi brista brotinn reyr ok knosaðan, né slökkva reykjanda lín (Hms. 2, 637₃₁).

reynsla, f., *Prøvelse*: Þolinmæði gefr reynslu, enn reynslan von (Eint. 147₁₉).

reyr, f., *Rør, Siv*: Einn ek hljóp þá ofan fyrir elfarbakkann, ok féll ek i reyrina (Ís. Suðrl. 89₂₂). *Jf. røyr, f. hos I. Aasen.*

reyrkvarði, m., *Rør brugt som Maalestok*: Sá við mig talaði, hafði gulligan reyrkvarða (Opinb. Jóh. 21₁₀).

reyrleggur (-jar), m., *Rør*: Og mér varð gefinn r. (Opinb. Jóh. 11₁₁).

reyrstafir, m., *Rør*: Ór þessum buðk stóðu tveir reyrstafir af brendu gulli (Trist. 164₃).

reysta (i), (*raust, Stemme*), *syngte*: Hann reystir mikinn löngum kvæði ok kviðlinga (Mar. 1050₂₆). Ríman sú er ek reysta skal (Skáldh. 3, 6₁).

reystingur, m., *Raaben*: Hon fortækr þegar með miklum reysting (ÍÆ. 91₇).

rið, n., *Bevægelse, Fart*: Guð mun greiða riðit, sem yðr líkar, *Guð vil befordre ders Rejse* (Bs. 2, 109₃).

riðaraskapr, m., (*militia*), *Krigstjeneste*: Valens bauð, at munkar skyldu fremja riðaraskap (Pr. 96₂₂).

riðari, m., = riddari, *Kriger*: Þá vas önd riðara nekkvers leidd frá líkama sinom (Hms. 1, 250₁₃).

riddarabúningur, m., *Ridderrustning*: Hann gaf mér í dag riddarabúning (El. 23₁₂).

riddaraforingi, m., (*praepositus militum*), *Befalingsmand over Soldater, Officér*: Á öðrum tíma kom til hans nökkurr r. (Hms. 2, 344₁₃).

riddarahöfðingi, m., (*tribunus militum*), *Officér*: R. nökkurr kom til hans (Hms. 2, 342₁₃).

riddaraklæði, n. pl., *Ridder-*

klæder, Ridderrustning: Þá lét konungrinn fram bera öll r. ok vill gera sveininn riddara (Str. 48₃).

riddaraliga, adv., *ridderlig*: ríkoliga klæddr ok r. (Str. 33₃₁). Því hann er vaxinn r. (Trist. 89₃₀). Þeir svörðu honum virðuliga ok r. (189₂₁). Elis sneri hestinum um r. (El. 103₇).

riddaraskapr (-ar og -s), *Ridderlighed, ridderlige Færdigheder*: Engi riddari er hans nóti í turniment ok í öllum riddaraskap (Þiðr. 36₁₅). Hvaðan skyldi honum koma dáð ok dugr, hreysti ok r.? (Trist. 77₁₁). til hreysti eða riddaraskaps (Barl. 62₃₅).

riddaravápn, n., *Riddervaaben*: Gefið sveini þessum r. (Str. 47₂₈).

ridderi, m., = riddari, ríðari: Nú er betr en .xii. mánaðir, síðan er hann mátte herklæði bera ok r. vera (El. 4₅). Hvat manna ert þú, r.?(17₁). Þar var mikil atreið riddera (17₁₄).

riðull, m., *en Kurofuld?* Fann ek síðan helli þenna ok keldu ok pálmviðinn, er mér veitir atvinnu með sínum ávexti. Gerir hann á hverjum þrim tigum daga einn riðul. Vinnr mér sá

þörf, meðan annarr vex (Hms. 2, 629₁₂).

riðusjúkr, *febersyg*: Oftliga verða ok riðusjúkir menn heilir, ef af því vatni bergja (Mar. 548₃₃). Enn faðir Publius hafði lengi r. verit (Ps. 234₂₉. 30₃₂). Riðusjúkir menn koma þar (Hms. 1, 699₁₆). Þá vándu gærningakonu, sem þetta eittr sambruggaði með falsaradómi, munuð þér finna mjök riðusjúka (2, 93₁₀).

rigna (i), 1) *regne*; *rigndr, bestænket*: Bæði þau með beztu ráði | blóði rignd við krossinn stóðu (Pg. 38₈, Bs. 2, 518. — 2) *lade regne*: Þess er sól sína lætr skína jafnt yfer vándu sem gópa ok rigner slíkt yfer illa (H. 163₁₂).

rikdómr, m., *Rigdom, Formue*: Fyrir því var hann herra yfir hyski mörgu ok miklum ríkdómi (Hms. 2, 143₇).

rikdómsleysi, n., *Uformuenhed*: Nú vildu þessir helgu feður komast yfir ána, enn r. dvalði framkvæmð ferðarinnar (Hms. 2, 424₁₅).

riki, n., *Rige, Stat*; g.pl. ríkna: sakum þeim ok kærslom, er fara mellom ríknanna Noregs ok Danmarkar (DN. 5, 157, A. 1285).

ríkidæmi, n., = ríkdæmi, *Rig-*

- dom*: Þeir festu hjarta sitt við stundligan auð og r. (Gerh. Kvíj₁).
- rikisdjöflar*, m.pl., *de herskende Djætle*: R. í helvíte mæltó við kappu sína (Hms. 2, 5₁₁).
- rikisháski*, m., *Fare for Kongedømmet, Fare for Kronen*: at hann fái ekki af honum manndráp né rikisháska (AnO. 1851, 83₀).
- rikisstjórnarmadr*, m., *Statsmand*: Þessara rikisstjórnarmanna dygðir og mannkostir (Summ. 1, C₂₄).
- rikleiki*, m., *Rigdom, Overfløedighed*: Josephus hinn fróði segir hann verit hafa fyrimann allra annarra í fjórum lutum, siðarhaldi kennimannskapar, skörungleik hertogadóemis, vitjan spáleiksanda, rikleika gulls ok sylfrs (Gyð. 59₁).
- rikleikr*, m., *Rigdom*: Tak hér gull ok silfr smíðat ok ósmíðat, sem þik lystir. Gør þat þó vitrliga, at eigi gegni undrum, ef svá skjótt gengr r. þér á heudr (Mar. 293₀). Hér í mót hefir hann þá rikleik í féhirzlu, enn fagnaðarlausu fátækt í hjartanu (Hms. 2, 102₃₂). Á dómsdegi er betri r. sönn elska enn mörgfélúta (102₃₆).
- rikligr*, a., = rikuligr, rik-
- mannligr, *prægtig, udsøgt*: Hann segir honum einum lágt ok leyniliga, at hann seti honum meðr þeim rikligum réttum, sem sjálfum honum vóru settir, slíka rétti, sem bræðrum í klaustrinu hjuggust almenniliga (Thóm. 145₂).
- riklyndi*, n., *Myndighed, Stræng-hed*: svát af sníðist hjarta-rótinni riklyndisins herði (Hms. 2, 664₂₆).
- rinna* = renna, *rinde, løbe*: upp man r. björt stjarna ór kyni Jacóbs (Hóm. 94₃₂). Svá mjúkr ok létr var honum þegar fótrenn bæðe at riða ok r. (168₆).
- risavaxinn*, p., *kæmpevoxen, gigantisk*: risavaxið fólk (5. Mós. 9₂).
- rista*, f., *Ridse, Indsnit*: Enn þú skalt draga staf þinn, svá at broðdrinn nemi jörð, svá at gløgt megi sjá ristuna, þá er stafrinn görir á jörðunni (LÆ. 53₄).
- ristill*, m., *Langjærn i en Ploev*: Þin hugskotsjörð, hér til láguð með heilögum ristli, gangi fram í tvífoldan ávöxt (Hms. 2, 70₂₀). erjandi viðrtækiliga jörð hugskotanna með háleitum ristli sinnar prédikanar orða (90₂₁).
- ritari*, m., 1) *Skrivent, For-*

fatter: Hann var eigi at eins frægr r. í himnaríki, þat er í núverandi kristni, sá er fram bar af sinni féhirzlu nýja hluti ok forna, þat eru vísendi hvárstveggja lögmáls (Hms. 1, 147₂₃). Erat enim non solum eruditus scriba in regno coelorum, de thesauro suo proferens nova et vetera (Surius 8, 699₈).— 2) *Skriftklog*: Hrærdu þeir nú alt fólk, höfðingja ok ritara, til mikillar reiði (2, 293₁₁).

ritklefi, m., *Skrivestue, Kontor*: nökkurn dag sem hann sitr í sínum ritklefa ok skrifar á eitt kvaterni (ÍÆ. 25₈).

ritklókr, a., *skriftklog*: hinir ritklóku af Phariseanna liði (Post. Gj. 23₉).

riþan, f., *Forfølgelse, Mishandling*: Meiri r. ok rekning hefir þú ok af kirkjunnar óvinum þolt (Thóm. 138₁).

roðmi, m., *Rødme*: Enn þegar er vatnit kom innan tanna sveininum, þá varð þegar r. í kinnum hans (Hms. 2, 320₂).

rógberari, m., *Bagvasker*: rógberarinn vill ferðast til sjálfs undirdjúpsins (ÍÆ. 25₉₁).

rógmaðr, m., = rógsmaðr, *Bagvasker*: Þá kvómuróg-

menn ok mæltu við greifann (Hms. 2, 32₁₉).

rógsemi, f., *Tilbøjelighed til at bagtale*; *Bagvaskelser*: Ek hefi synþer gørvar í rógseme, í háþseme ok skelkne (H. 147₁₆). um r. ok undirhyggjur þá var hann daufheyrðr (Fb. 3, 266₂).

rokk, m., *Rok, Spinderok*: Hann tekr nú gang svá mannligan til beggja handa, at ekkja má vel sitja undir rokki sínum (ÍÆ. 90₃₄).

róligr, a., *rolig*: að þú hefir góða og róliga samvizku (Gerh. Zii₁₈).

Rómaborg, f., *Rom*: Nú er frá því at segja, at keisari í R. skyldi fara í herför (Hms. 2, 209₂₆). Síðan vitjaði hann aftr Rómaborgar (210₁₃). Konungr lét reisa göfugligt musteri í R. (255₂₁). Þá gerþisk kennimannafundr mikill í R. (282₂₂).

Rómaborgarliýðr, m., *Romerfolk*: Síðan er þér tókuð að lasta Guð, þá hefir R. orðit fyrir mörgum sköðum (Hms. 2, 230₂₂). at allr R. viti þat víst, at ek þjóna Kristi sjálfum (255₁₄).

Rómaborgarmaðr, m., *Romer*: Hermenn herjuðu víða ok tóku jarðir af Rómaborg-

- armönnum (Hms. 2, 198₂₃).
R. er sjá (Ps. 228₂₇).
- Rómaborgarríki**, n., *Rommer-
rige*: Hann var heiðinn
sem hundr ok alt R. í þann
tíma (Hms. 2, 210₁₀).
- Rómaborgarveldi**, n., *Romer-
valde*, *Romerstat*: Blót-
byskupar segja kristna
menn vera óvini Róma-
borgarveldis (Hms. 2, 234₂₈).
- Rómarríki**, n., *Romerrige*: Þá
sór keisari eið við enn helga
Pétur postola, at hann skal
drepa Flóvent, ef hann
verðr tekinn í R. (Fs. Suðrl.
125₃₂).
- rómverska**, f., *det Romerske
Sprøg*, *Latin*: ok svo
reyndist, at hun kunni at
tala rómversku, þýversku,
dönsku ok girzku (AR. 2,
151b₁₀).
- rómverskr**, a., *romersk*: tók
Bonifacius quartus postol-
liga stjórn yfir rómverskri
ok almenniligri guðs kristni
(Hms. 2, 53₂₁). Ek em róm-
versk kona (201₁₉). róm-
versk kona (565₁₀).
- ropa** (i), *røbe*: ok mælti guð
svá: Upp ropti hjarta mitt
góðu orði (Hms. 2, 267₄).
- rósaliif**, n., *yndig Skabning*:
svá at þvillikt r. var ekki
til í veröldinni (Trist. 10₁₀).
- rósalignr**, a., *rosenfarvet*, *rosen-
red*: Eftir þat dró hann
- dúkinn með rósalignum
dreyra runninn ór faðmi
sér (Ps. 121₁₉).
- rósalignr**, a., *rolig*: Vér ósk-
um líkōmunum rósalignrar
hvíldar, enn sálunum eillfr-
ar gleði ok fagnaðar í
himinríki (ÓS. 123₁₀).
- rósamr**, a., *rolig*: Ekkert líf-
erni er betra, elskuligra
eða rósamara fyrir sam-
vizkuna, enn Christi lífneri
(Gerh. x2₁₂).
- rösemd**, f., *Rø*, *Hvile*, *Fred*:
Guðs elska hún er líf og
r. vorrar sálar (Gerh. Fv₁₁).
líöfn eillfrar sælu og ró-
semðar (Pij 2₁₁).
- rosenkranz**, m., *Rosenkrans*,
Paternosterbauud: sá sem
less þann sama dag einn
r. (Mar. 101₄₂₁).
- roskinleikr**, m., *Modenhed*:
Enn er Nicholaus byskup
heyrir svá heilagan roskin-
leik með glóandi góðfýsi
af munní sveinsins móti
náttúrunnar eðli, tárast
hann (Hms. 2, 67₁₂).
- rota** (a), *bedønc ved Slag þau
Hovedet*: Einn hreppstjór-
inn, sá hinn helzti, hverr
að Gíslí hét, var rotaðr þar
(Sata 1, 48₀). Annarr þeira
rotaði hestinn undir sér,
svo hann datt (80₂₂).
- rotnan**, f., *Forraadnelse*: Eigi
leyfir þú þat, at þinn heil-

agi skuli r. sjá (Post. Gj. 2,27).

rótsetja (-set, -setta, -settr), 1) *saa, besaa; plante*: Rótsetti hann þá kálgarð (Hms. 1, 85₂₅). Rótsetti hann í skóginum tré ýmisligra ávaxta (2, 373₈). — 2) *indpode, indplante, indpræge*: Rótsetieð vel þau hinu sömu orð í yðrum hjörtum (Corv. 1, 114_{b16}).

Rúðuborg, f., *Rouen i Normandiet*: Bergr! höfum minzk, hvé margan | morgin Rúðuborgar | börð létk í för fyrða | fest við arm hinn vestra (Hkr. 416₁₂). Hann (Vilhjálmr Bastarðr) setti sitt háseti í þeim stað, er hann kallaði R. (ÍÆ. 95₉₀).

Rúmaborg, f., = Rómaborg: Rúmaborgar höfþingjar (L. 69₁₆). Gyþingr nekkverr átti för of dag til Rúmaborgar (91₂₀). Tífr gékk ór farveg sínom í R. (99₁₅).

Rúmaborgarmaðr, m. = Rómaborgarmaðr: Þá tóko Rúmaborgarmenn at selja honom sono sína til læringar (L. 111₁₃).

rúmelsi, n., *Rettighed, Frihed*: Sýnist mér því sem viðrkvæmiligt væri, at keisari mætti meira r. eiga á um

kvonfang enn aðrir menn (Hms. 1, 28₃₀).

Rúmsborg, f., = Rómaborg: Þá er Augustus kom í R. (H. 47₆).

Rúmstafr, m., *Stok som bruges paa en Rejse til Rom, Pilegrimsstav*: Tóku þeir þá Rúmstafi ok skreppur ok höfðu øngva menn með sér nema tvá eina frændr sína (Trist. 176₃₂).

Rúmverir, m.pl., = Rómverjar, *Romere*: Enn er R. urðu þess varir, ætluðu þeir at gera sát fyrri Brenni (Bret. c. 16, AnO. 1848, 178₂₀. 23. 27). Enn er R. spurðu þat, sendu þeir til Bretlands höfðingja, þann er Severus hét (c. 22, 204₁₄. 17).

rutla (a), = *rupla, plyndre, udplyndre*: Verða má þat, at hann hafi hvorki leyniliga né opinberliga annan rænt né rutlat (Corv. 2, 103₁₉).

ryðtekinn, p., *rustet*: Fundust þar smíðartól fornlig ok ryðtekin (Hms. 2, 185₁₃).

rýndr, a., *som forstaar sig paa Taskenspillerkunst*: Ein er sú íþrótt, er hann hefir umfram alla menn í Saxlandi; hann er r. svá mjök, at þat er ofrefli (Fs. Suðrl. 8₂₆).

rýskja (i), *ruske* (i *Haarct*): sín klæði slítandi ok sitt hár rýskjandi (Mar. 1137₃₂). Hon reif þá af sér klæði sín ok rýskti sik (Fs.Suðrl. 191₀₃). rýskir með magni (LÆ. 88₁₁).

rækiligr, a., *forkastelig, afsky- lig*: at góðr verði þinn endadagr ok þitt rækiliga líf lyktist lofligum enda (Mar. 798₂₁). Þau höfðu oftliga leitast at fullkoma þetta rækiliga verk (970₆). at hann skyldi brenna þat hólvaða ok rækiliga bréf (1103₂₃).

rækja (i), 1) *sky, afsky*: fylger réttu, ræker lösto ok rekr frá sér rangar fýster (H. 141₁). Én (er) ér lítt válaþa menn gera nakkvara ranga hluti. rækitt ér þá eigi né fyrlítið (L. 43₁₁). — 2) *for- agte*: Ef válaþr maþr es synþogr, þá skal kenna honum rétta hluti, en rækja hann eigi (L. 15₃₁). Pauper ergo cum reprehensibilis cernitur, moneri debet. despici non debet (Greg. Hom. in evang. 40, 10).

rækr, a., = rækiligr: Ok á enum þriðja degi föstunnar kom at Tyrkja herr með þat hit rækjasta höfuð (Mar. 142₆). Þvíat ek em kristinn, ok er mér eigi lofat

at blóta rækjum skurðgöðum (Hms. 2, 310₁₃).

ræning, f., *Røven, Plyndring*: r. yðvarra auðæfa (Hebr. 10₃₁).

rækð, f., *Attraa, Eftertragten*: Oss hæfer at leggja hug vörn frá rækþ jarðlegra hluta (H. 196₂₅).

rækiligr, a., *omhyggelig*: fyrir rækiliga gæzlu ok virðuligt yfirlæti, er hann gerði við mik í bernsku minni (Trist. 48₅).

rækjandi, ger., *værd at tragte efter*: Eigi er oss mjök rækjanda fyrir at vita, hvat á ókominn tíma kann at bera (Hms. 1, 74₃).

ræksla, f., *Omhu, Pleje*: Enn þó at vér séum með réttu skyldugir til at gera öllum gott, þá er þó einna helst r. hafandi á trúarinnar heimiliskynni (Corv. 2, 92₂₈).

rækslulauss, a., *skjødelses, forsømmelig*: at þú finnist ekki r. né gleymskusamr í þessu efni (Corv. 1, 45₁₁).

ræktarleysi, f., *Forsømmelighed*: Enn sumir týndust fyrir sakir leti ok r. (Sp. reg. 1₁₁). *Formen ræktarleysi (ikke ræktarleysis), viser, at Ordet er af Hønkjøn.*

røksamligr, a., 1) *stillet med Grunde* (røk), *begrundet*,

motiveret; paalidelig: Røksamlig skipan fornrar vizku hefir svá ok heldr, at við-erni heimsbyggðarinnar er sundr skift í þrjá hluti (Hms. 2, 55₉). sýnandi þeim meðr røksamligum vitnisburð ritninganna, at (Ps. 57₀₁₈). røksamlig frásögn (Ps. 1, 25₀₂₄).— 2) *alvorlig, stræng*:

Þat höfuð Jóhannis var nú á diskum borit í samkunduna, sem með røksamligri áminning hafði áðr bannat hórdómsóhæfuna (Ps. 91₆₂₀).

røksamr, a., *dulig, driftig*: Þvíat hon ætlaði svá kost sem hin vísasta húsfrú ok hin røksamasta ráðskona (Hms. 1, 51₄₁₈).

S.

sáð, n., = sæði, *Afkom*: Eg vil margfalda þitt s. sem duft á jörðu (1. Mós. 13₁₆).

sáðahaugr, m., *Dynge af Saader*: Þvíat í lófanom ero ok mjök fó kornin, þau er hirþ ero ok í hlöþor borin, hjá því sem sáþahaugarner eþa agna (H. 167₂₀).

saddleiki, m. (satietas), *Mæthed, Overmættelse*: Þvíat s. svefnisins gørir manninn latan ok stutta skilningina mannsins (Hms. 2, 491₁). Fyrir þessa fjóra hluti gørist þíning með mannum, af gnótt fæðu ok drykkjar ok svefnis saddleika, síðan fyrir iðnarleysi ok leik ok skrautgirnd klæðabúnings (56₀₂).

sáðjörð (-jarðar), f., *Sædeland, Sædemark*: S. mína sparða

ek við øngan mann (Hms. 2, 446₅).

sáðkast, n., *Saaning*: Enn með guðligri forsjó var þat síðan opinbert í ávextinum, er þá var (i) sáðkastinu starfat (Hms. 1, 644₁).

saðning, f., *Mættelse*: (hinn) þriði stafr merkir s. hungriandi manna (Ps. 541₁₉). Þar sem þér höfnuðuð bæði föstunni ok saðningunni (911₂₇). til þess at þat leiði til fullrar saðningar fagnaðarins (L. 160₃₆). Þvíat hann hugði, at í þeim stað, sem þeir tóku líkamliga s., mundi þeira hjarta minnr hugleiða guðliga hluti (Mar. 1149₇). lét ertr til grýtu til saðningar (Hms. 2, 495₂).

saðningr, m., = saðning, f.:

Þá munu þér þó þær hin-
ar sömu guðs ástgjafir,
með góðum friði þinnar
samvizku, at fullum saðn-
ingi ok öllu gagni verða
(Corv. 2, 82₁₀).

sáðsæðari, m., (*holl.* zaadzaa-
er), *Saær, Sædemand*: Og
að þetta sé kærleiksins eðli,
finst enn augljóslegar í guð-
spjallinu út af sáðsæðaran-
um (Corv. 2, 43₁₀). at sáð-
sæðarinn þat sé prédikar-
inn (1, 72₁₂).

safel, n., *Hue af Sobelskind*:
Amas hafði s. mjök sltt
fyrir augum, gulli búit (S.
þög. 79₁₇). Hann hafði nú
af sér tekit þat hit síða s.,
sem hann bar áðr upp á
sitt höfuð (81₆).

sagðr, p., *ovenneænt, ovenan-
ført*: Þessi cellarius var
miklu fjölskyldugari enn
aðrir einfaldir bræðr í sögðu
klaustri (Mar. 232₆). Þat
bar til einn dag, sem hann
var hjá sínum fjárhlut í
sögðu herbergi, at þar hljóp
inn Gyðingr einn (255₀).
síðan s. atburðr varð (256₅).
Þvíat hann þolir eigi lengr,
at þau þjóni í sögðu hrein-
lfi (566₂₈). Nú sem s. bysk-
up sitr yfir sagðri ráða-
gærð, kemr honum í hug
með guðligri tilvísan, at
(569₆). Er hér endir sagðrar

jartegnar (Hms. 2, 133₁₈).
at s. kaupmaðr gørist full-
ríkr í annan tíma (135₄). at
Mirreaborg er víða eydd
fyrir ágangi sagðra óvina
(148₇).

saklauss, a. (sök, f., *Aarsag*),
uden Aarsag, ugrundet:
Hinir vildasto vinir hataðo
ok hafnaðo henni af þesso
saklausu rópe (Str. 16₃).

sakleysi, n., *Uskyldighed*: að
vér fengium aftr það rétta
klæðið sakleysisins (Gerh.
Eij₀).

saknæmr, a., *som kan give
Anledning til Klage*: Þá
er þér standið á bænn, fyrir-
látið af öllu hjarta bræðr-
um yðrum, ef þér eigið
nökkuð saknæmt við þá
(Hms. 2, 354₁₃).

Salernaborg, f., = *Salerni*: Ek
á eina ríka frændkono með
ríkum eignum út í S. (Str.
55₂₁). Hann fór út í S.
(55₃₃).

Salerni, n., *Staden Salerno i
Italian*: Hér hefr upp ok
segir frá einum riddara, er
fæddr var í S. (Þiðr. 6₃).
Enn er riddarar koma aftr
í S., kunnu þeir at segja
dráp jarls (91₈).

salfalli, a. (*sal, Betalingster-
min; falla, falde*), *som ikke
betaler til bestemt Tid*: er
hann s. á báðom þeim söl-

um (DN. 10, 48₁₄, 15₁₁ 1348).

sálmabók, f., *Salmebog*: las hann næst andlátinu þat sama lof ór sálmabókinni, sem dróttinn várr ok lausnari, herra Jesús Krístr, söng á krossinum helga (Hms. 2, 125₇).

sálmari, m., *Salmedigter*: Af því mælir Davíð s. guðs röddu (Hms. 1, 388₃₈).

sálmaskáld, n., = sálmari: Þvíat maðr veit eigi sætleik þeira, svá sem sálmaskáldit mælir (L. 48₂₂). Of þenna brúðguma mælti s. (78₂₀). Senniliga fyllist þat í þessum guðs vin, er sálmaskáldit syngr til lofs várum herra (Hms. 2, 128₂₉).

salmer, m., = sálmari: Þvíat svá mæler s.: Sæler ero þeir, dróttenn, er búa í húsi þíno (H. 34₁₄).

sálubann, n., *Sjælsfordærvælse*: at steypa bæði mér ok yðr í s. (ÍÆ. 25₇₇).

sálugr, a., *stakkels, elendig, ulykkelig*: Hvat segir ek þá s. ok mér líkir, er gólfít merkjum undir því porti (Ps. 47₁₈). Hann snýr grjót í gimsteina, at sálugir bræðr taki þetta fyrir andlig auðæfi, ef þeim sýnist kørligt (484₂). einn s. kararmaðr (587₂). úti lá einn

s. maðr, Lazarus at nafni (649₂₆. Mar. 229₂₅. 320₅. 437₂₅. Hms. 2, 69₃₁. 104₂₈. 150₂₉).

sáluhjálp, f., *Sjælsfrelse, Saliggjøreelse*: sagði svá, at henni hagaði til sáluhjálpar þess konar áfelli (Hms. 2, 467₁₉). Nökkut sinn höfðu margir bræðr talat með sér um skýringar heilagra ritninga þá hluti, er þeim heyrðu til sáluhjálpar (545₂₁). Hann lærði sveinninn síð á kveldum greiniliga af þeim hlutum, er s. hans heyrði til (652₂₁).

sáluhjálpari, m. (salvator), *Frelser*: Minn s., eg veit, að þín miskunn er stærri enn minn óverðugleiki (Eint. 33b₂₄). Að vera vorr frelsari, hjálpari, líf og s., það heyrir alleinasta guði til (ÓS. 105₁₅).

sáluhjálpligr, a., = sáluhólpinn, *frelst, salig*: Hinn trúaði veit sig vissiliga munu fyrri Christum sáluhjálpligan verða (Corv. 2, 23b₁₈). Sá mun endiliga s. verða (Summ. 1, G₁₅).

sáluhlið, n., *Port paa en Kirkegaard, hvori Kirkens Klokker ere anbragte*, = klukkna-port: Ráðamaðr prestsins hljóp fram aftr í sáluhliðið móti hinum ok bannaði

- honum kirkjuna (Safn 1, 71₈₁).
- sáluhólpinn**, p., *den, hvis Sjæl er frelst, salig*: Þó þeir útvöldu og sáluhólpnu sjái ok þekki sína í helvíti, . . . þá mun þó kynning guðs ok elska hans réttlætis ganga langt yfir alla holdliga ást (ÓS. 356₃).
- samaleiðis**, adv. (*sv. sammaledes*), *paa samme Maade, ligeledes*: Hun lyfti sínum augum upp til himna, s. sínum höndum (Ósv. 40₂₉), og svo hun s. ekki heldr skyldi út komast (58₂₂).
- samanhald**, n., *Sammenhold, Sammenknytning, Forbindelse*: Allr líkaminn öðlast styrking ok s. (Kól. 2₁₉).
- samarfi**, m., *Samarving, Medarving*: samarfar Krists (Róm. 8₁₇). Þvíat hinir heiðnu eru samarfar ok samlífaðir ok hluttakendr hans fyrirheits í Christo (Efes. 3₁₀).
- sambandingi**, m., *Medfange*: mínum náfrændum ok sambandingjum (Róm. 16₇). Yðr heilsar Aristarchus, minn s. (Kól. 4₁₀).
- sambinda** (-bind, -batt, -bundum, -bundinn), *sammenknytte, knytte til*: Þær viðjur eðr bönd, sem oss sambinda guðs evangelio (Marg.
- I.1₁). Sambinda sik, *for-enc sig*: at þér hafð allir so sambundið yðr á móti mér (1. Sam. 22₁₆).
- sambjóða** (-býð, -bauð, -buðum, -boðinn), *væro ligemed, kunne maale sig med*: Þvíat á hverja lund er hann lerkar sik ok þínir, þikkir honum sem hvergi muni í nánd um, at þat sambjóði því, sem bróðir hans þolir (ÍÆ. 2₁₆₃).
- sambland**, n., *Samkvem, Omgang, Selskab*: Ef þú sér einhvern mann hafa marga illa hluti með sér, kom þar ekki í þat s. (ÍÆ. 58₃).
- samblanda** (a), *sammenblande, blande sammen med, blande i*: Aldregi samblandaðist hann samneyti þrætumanna (Hms. 1, 99₆). með hvítum ok svörtum og samblönduðum litum (El. 2₁₁).
- samblandinn**, p., *blandet med*: Þvíat öll hans tala er samblandin metnaði (ÍÆ. 87₂₈₇).
- samblástrsmaðr**, m., *Sammensvoren, Medsammeensvoren*: Veitandi nú þegar gjafir stinnar ok stórar sínum samblástrsmönnum (Hms. 2, 103₁₄).
- samblendi**, n., = sambland: Þó at hann væri í lögmalinu frágreindr af s. annarra manna (Corv. 1, 54₈). Þó

at ómildir sé jafnan með mildum í s. (1, 61b₂₆).

samborgari, m., *Medborger*: at þú fagnir þar at eilifu sem s. heilagra manna (Hms. 1, 541₂₄).

samborgarmaðr, m., = samborgari, *Medborger*: hinir göfgustu at kyni umfram alla sína samborgarmenn (Ps. 362₃₇). ok er engi sá af okkrum samborgarmönnum, er makliga samtengist okkru afkvæmi (363₂). Þá kom til þeira nökkurr s. þeim kunnr (Hms. 1, 132₄).

sambróðir, m., *Medbroder, Medmenneske*: svo at vér mættum oss gleðja með vorum sambróðrum í eilifligum fagnaði (Marg. Nn2₂₅).

sambrugga (a), *sammensætte, lave, blande*: Þá vándu gøringakonu, sem þetta eitr sambruggaði með falsaradómi, munuð þér finna mjök riðusjúka (Hms. 2, 93₉).

sambúnaðr (-ar), m., *Sammenboen; Samleje*: í þeima sambúnaði verðr hon þegar hafandi at barni (Mar. 326₇). í þeim sambúnaði verðr konan hafandi þegar (567₁₃).

samburðr (-ar), m., *Raadslagning, Forhandling; Sammenrottelse*: heldr hafa þeir enn vándan ok ómildan

samburð með lýðnum (Hms. 2, 104₅).

sambýli, n., *Sambo*: Þeir mátt ekki vera í s. (1. Mós. 13, 6).

sambyskup, m., *Medbiskop*: Nökkura sambyskupa, sé hina kærustu, hirti hann (Hms. 1, 142₁₃).

sambæriligr, a., *overensstemmende med sig selv*: En þá sýnisk mér eigi sambæriligt, at sá viti eigi gupróp, es einn anda hevi með gupi (L. 149₂₅).

samdvöl (-dvalar), f., *Omgang med hinanden*: Engi fékl fundit nökkurs konar grú á þeira samdvölum (Trist. 16₁₃).

sameigin, n. (communio), *Samfund*: heilagra s. (H. 149₃₇).

sameiginleiki, m., *Fællesskab*: *Samfund*: Þat hann vild eftir sína upprisu kalla bæð Gyðinga ok heiðna til sameiginleika einnar trúar (Corv. 1, 54₂₂).

sameiginleikr, m. = sameiginleiki: fyrir sameiginleik dróttinligrar kveldmátiða (Corv. 1, 109₃).

sameiginliqa, adv., *i Fællesskab*: Má, at betra sé, at sitja hér með bróður þess um s. (Hms. 2, 668₄).

sameign, f., 1) *Fællesskab, Forbindelse*: Þó at með ljós ok myrkri sé engi s., ok

hinn ódyggi hafi enga hluttekning með hreinlyndum, þá veitist þér þó þessa manns, er þú batt fyrir, hjálp ok heilsa (Hms. 2, 393₃). — 2) *Samfund*: heilagra s. (H. 149₀₇).

sameilfligr, a., lige ewig: Þrjár skilningar allar eins sameilfligar (Marg. Sz₂₀).

sameilifr, a., lige ewig (med): Öllum þeim, er víp honum tóko ok trúþo á hann ok hlýddo boþorþom hans, gaf hann þat veldi, at þeir urþo synir hans ok sameilfler honum (H. 161₁₁). Hann er sonr guðs, fōður sinum s. (Ps. 178₂). samjafn ok s. gndi leðr (Hms. 1, 99₁₁).

sameining, f., Forening, Forbindelse: nærkvæm s., *nöje Forbindelse*: (Marg. Eeij₂₁₃). sú inniligasta s. í millum guðs og vor (Gerh. Fiiij₂₂₀).

samfélagskapr (-ar og -s), m., Selskab, Samfund: *Omgang med*: at heiðnar þjóðir ætti inn at látast í samfélagskap himneskrar hirðar (Corv. 2, 116₂). að eg bliffa kunni í samfélagskap þíns heilaga anda (Eint. 35₁). Þeir munu lifa og vera í eilifri dýrð og birtu, hafandi samfélagskap við guð (ÓS. 300₄).

samfeldliga, adv., tatsluttende:

Hon tók sverðsbrotit, þat er hon hafði hirt, ok lagði í skarðit, ok féll s. í sverðit, sem þat hafði ór stokkit (Trist. 90₁₈).

samfeldr, p., sammenföjet, sammenhængende, uafbrudt i Rad, i Træk: og þeir þjáðu og þvinguðu Ísraelis sonu í átján ár samfeld (Dóm.b. 10₁₈).

samföstri, m. (collactaneus), Pattebroder: sá eð var s. Herodis (Post. Gj. 13₁).

samfjörðungs, adv., i den samme Fjærðing: Ef maðr vill eigi taka við dæmpom ómaga s., ok varðar þat fjörbaugs-garð (Grg. Kb. 2, 12₁₇), ef hann er s. (199₀).

samfundr (-ar), m., = fundr, Mode: Enn um haustit stefndu þeir samfund sín í miðli (Sturl. 1878, 1, 28₀₇).

samfylgjandi, p., medfølgende, ledsagende: Hrcæsnin hefir alla tíma drambsemina sér s. (Corv. 2, 102b₂₀).

samfœddr, a., medfødt: Ein var hans ógleði ok áhyggja, sakir samfœddrar mildi, at sjá eymð ok afarkosti, dráp ok dauða sinna sauða (Bs. 2, 73₁₁).

samfœrr, a., samstemmende, enig: Flann segist þess ok leita vilja, at þeirra hugir

- væri samfærir hér um (Cl. 7₁).
- samgilda** (i), *gjælde lige med, kunne maale sig med*: s. við þá óþrjótanlegu guðs gæzku (Gerh. Kij₂₅).
- samgreiðsla**, *ꝥ*, *Sammensked*: Er ok varla svá fátækt gildi í landinu, at ei hafi nökkura samgreiðslu lifandum ok framförnum til hjálpa (NgL. 2, 449₁₆).
- samhald**, n. (continentia), *Afholdenhed*: iðuliga með ymnum ok böenum guði þjónandi, upphafiðr í mikilleika margfalds samhalds (Hms. 2, 365₄). rétta trú ok ófalsaða, ok sannleik tungunnar, hreinleik ok s. líkamans (623₂₉).
- samharma** (a), *deltage i ens Sorg*: Sem hann hefir úti, þegja allir ok samharma herra páfanum (ÍÆ. 3₁₈).
- samháttaðr**, a., *af samme Art, ensartet*: Þat hann oftliga samháttaðar offranir gøri (Hebr. 10₁₁). með föðurnum í samháttaðri veru (Marg. Rij₂).
- samherjari**, m., *Medstrider*: Archippo vorum samherjara (Fílem. 2).
- samhleypi**, n. (comcursus), *Sammenløb, Sammenstimlen*. Ok er landsfólkit kennir sagðan ófrið, verðr þyss
- mikill ok s. til hefndar ok bardaga (Hms. 2, 98₁₂).
- samhljóða**, a., *samstemmende, overensstemmende med*: Svá urðu nú teiknin s. verkunum (ÍÆ. 16₁₄₃). Enn þeirra vitnisburðir urðu enn þá ekki s. (Eint. 105₁₃). Þessu er s. það Paulus segir (ÓS. 307₂). Tilhneigingar og alt vort hugarfar mun s. verða guðs vilja (316₃).
- samhljóða** (a), *samstemme, stemme overens med, stemme med hinanden*: Þessi lög s. náttúrunnar lögmáli (Marg. Diiij₁₉). Vér vitum, að þetta eru fullkomlig sannindi, með því þetta samhljóðar so guðs fyrirsögnum og hans orði (Summ. 1, B₃₀). Brennandi bæn og belgr fullr s. ekki (Fij₂₂₉).
- samhljóðandi**, p., *samstemmende, overensstemmende*: Þeir vóru s. í bæninni (Msp. Y6₉).
- samhljóðanligr**, a., = samhljóðandi: Þat vört málefni muni vera heilagri ritningu samhljóðanligt (Corv. 2, 16₁₁).
- samhugaðr**, a., = samhugi, *ens sindet, endrægtig, enig*: verandi samhugaðir (Filip. 2₂). spurði hann alla, hvort þeir væri samhugaðir sér at fylgja (Safn 1, 40₈). Ann-

ars heims þá munum vér allir verða samhugaðir (Msp. V₃₁₇).

samhyggjandi, m., *lige sindet Person, Tilhænger*; Fjandinn varp niðr hverjom sínom samhyggjanda (L. 15₈).

samjafna (a), *sammenligne (med)*: Alt jarðríki er þröngt ok lítt, ef þat er samjafnat himinríki (Hms. 1, 63₇). Þeir dirfast þann enn sama guð at samjafna sinni skepnu (100₉). Af þessum orðum birtist opinberliga, hveurrar svivirðingar er draumanna átrúnaðr, er hann hindravitni samjafnaast (2, 87₇). með því eð henni varð til hundanna samjafnat (Corv. 1, 87₂₁).

samjafnan, f., *Sammenligning*: enn aðrir af s. þeira, er verri eru, sýnast svá sem nökkuru ómáttkari (Hms. 1, 66₁₈).

samkunduhús, n., 1) *Synagoge*: Hann sjálfr kendi í þeira samkunduhúsum (Lúk. 4, 15). — 2) *Forsamlingshus*: Þar með vottar dróttinn in evan-gelíó, at hans hús skal vera staðr ok skipat herbergi heilagra bæna, enn eigi hellir spillvirkja eða s. ranglátra (Mar. 455₂₀).

samlaga (a), [samlag. *Forening, Selskab, Samfund*],

forene: samlaga sik = samlagast: slíkum lærifeðrum hafi þeir samlagat sig (Corv. 1, 73₁₅).

samlagast (a), *forene sig med, slutte sig til*: Hann hugsar þegjandi at samlagast várum samnaði (Ps. 703₂₀). Allr lýðrinn kallar sem einni röddu, at dróttning þeira samlagist nú bónda sínum (Mar. 438₁₀). so-tliga samlagaðr dróttinligri hjörð (571₁₈). at vér samlagimst eilffu hátíðarhaldi (Hms. 2, 129₆).

samlagsbróðir, m., = sambróðir, *Medbroder, Medmenneske*: at hafa í heiðri vora samlagsbræðr (Marg. Mm. 15₂₁).

samlagsmaðr, m., = samlagari, samlagi, *Staldbroder, Kummerat*: Nú vil ek eigi, at þér verðið samlagsmenn djöflanna (1. Kor. 10, 20).

samlagsþjónn, m., *Medtjener*: hversu harðúðliga eð sá þjónn . . . breytti viðr sinnu samlagsþjón (Corv. 2, 151₁₇).

samlifaðr, a., (concorporalis), *forenet til ét Legeme*: því at hinir heiðnu eru sam-arfar ok samlifaðir ok hlut-takendr hans fyrirheits (Efes. 3, 6).

samlíking, f., *Lighed, Overensstemmelse*: Hverja s. hefir

- guðs musteri við skurð-
goðahús? (2. Kor. 6,16).
- samlíkja** (i), *sammenligne*:
Hverju skal eg samlíkja
guðsríki? (Lúk. 13,20). sam-
líkjandi svo andlig efni and-
ligana (1. Kor. 2,13).
- samlíkjanligr**, a., *stemmende
med*: at lærdómrinn sé
heilagri ritning s. (Marg.
Ccij3).
- samlímör**, p., *sammenlimet,
forenet*: að sálin muni vera
of samlímð og samrýnd við
jarðneska hluti (Gerh. Þv18).
- samlimr**, m., *Medlem*: svo at
þau (ungbörnin) verði sam-
limir heilagrar kirkju (Marg.
Eeij8). Þá tekur hann oss at
sér svá sem sína samlimi
(Eeij28).
- samlyndi**, n., *Samdrægtighed,
Enighed*: Þvíat djöfullinn
hann hatar bæði orðit og
alt s. meðal kristinna manna
(Summ. 1, Kkij213).
- sammæli**, n., *Aftale*: Hvat er
allir samþykkja gjarna meðr
lófataki, leggjandi við fé-
sekt, ef nökkurr bryti þetta
s: (Hms. 2, 58,27).
- samnáttúrligr**, a. (consubstan-
tialis), *af samme Natur, af
samme Væsen*: Því sannliga
er eg Guðs lifanda sonr,
sannr guð af allri eilífð, s.
mínum föður (Eint. 110,10).
- samnautn**, f., *fælles Nydelse,*
- fælles Deltagelse*: Sá blez-
anarkalekr, hvern vér blez-
um, er hann ekki s. Krists
blóðs? (1. Kor. 10,16).
- samnefndr**, p., *af samme
Navn, som har samme Navn*:
Veiztu nökkurn riddara þér
samnefndan í staðnum?
(ÍÆ. 272).
- samneyting**, f., *Omgang med*:
Annan dag eftir fór Mar-
tinus brott af borginni ok
var óglaðr ok hryggr um
þessa s. (Hms. 1, 632,16).
- sampinast** (i), *deltage i ens
Lidelser, have Medlidenhed
med en*: sampíndist ok sam-
harmaði hun þeira efni
(Hms. 1, 534,21). Ek sam-
pínumst þér, guðs skepna
(Cl. 22,42). til þess at þú
sampilist mér nökkut í
fyrr greindum hörmungar-
trega (Mar. 245,11).
- sampililiga**, adv., *med Med-
lidenhed*: talar hann s. svá
segjandi (Hms. 2, 116,3).
- sampíning**, f., *Medlidenhed*:
at þaðan hrærdist hugr
hans til sampíningar með
þeim (Ps. 40,24). grátr ok
s. herrans Christi (Corv. 1,
718).
- samplantaðr**, p., *samplantet,
indpodet, forenet med*: fyrst
vér verðum honum sam-
plantaðir (Róm. 6,5).
- samráðandi**, p., *medregerende*:

- Heyrið þér, s. mér (Pr. 173₂₃).
- samreið**, f., *Riden sammen*: Ok í þeiri s. veitir hann konungi bráðan bana (Gyð. 110₇).
- samriddari**, m., = samrideri: Enn er Dionisius var lengi barðr, þá styrkti hann í kenningum sínum samriddara sína, at þeir hræddist eigi þíslir (Hms. 1, 317₉). Hann sýndi gæzku ok lítil-læti við alla samriddara sína 608₂₁).
- samrideri**, m., = samrídari, samriddari, *Medkæmper, Kampfælle*: Af slíkom hlutum var hann hugþekkr öllum samrípberum sínum (Hms. 1, 554₄₀).
- samrikjandi**, p., *herskende i Forening med*: hvar er hann s. ok sitjandi til hægri handar blezaðum guði feðr þjó þér fyrir ódauðleiks stað (Mar. 337₂₃). Hverr er less eðr letrit elskar, þiggi af þinni hendi amban í eilifri gleði með lausnara várum Jesu Christo ok heilagum anda samrikjanda (Ps. 513₂₁).
- samrýndr**, a., (sam-, rúnir, *Samtale, Fortrolighed*), *fortrolig med, som slutter sig til, hænger fast ved*: at sálin muni verða of samlímd og samrýnd við jarðneska hluti (Gerh. Þv₁₀).
- samræðast** (i), *have Samleje med, besøge* (samræði, *Samleje*): Ef nökkurr maðr liggr hjá einni kvinnu og samræðist heuni, sem er ambátt (3. Mós. 19, 20).
- samsagi** (*el. samsaga*), a. (*som siger det samme som en anden*). *enig, overensstemmende*: at þeir mætti samsaga verða ok samþykkir með góðri sætt (ÍÆ. 87₆₇). fyrst guðspjallamaðrinn verðr svo ágætliga með spámönnunum samsaga (Corv. 1, 39b₇).
- samsess**, m., *Samsiddén, Samværen med, Selskab*: Eitt sinn er hann hafði náðuligan ok leyniligan s. með heimamönnunum sínum, . . . þá flugu titlingar til hans óhræddir ok settust í löfa honum (Hms. 2, 224₂₀). Várr herra virðist at skipa oss um síðir í sveit ok s. dýrum drengjum, er nú var frá sagt (456₁₃).
- samsíði**, a., *ved Siden af, ved Siden af hinanden*: Hann stakk prestinn í brjóstit fyrir neðan geirvörtuna, er þeir riðu samsíða (Safn 1, 17₃₆).
- samsinna** (a), *slutte sig til, være enig med*: Aðrir læri-

sveinar samsinnuðu Jude í því, at þeir létu sér mislíka hennar tiltæki (Hms. 1, 526₁₂).

samsinna (i), 1) *slutte sig til*: hverjum at samsinti tal manna nær fjórum hundruðum (Post. Gj. 5,36). — 2) *billige*: Saul var samsinniandi hans dauða (Post Gj. 8,1).

samsinning, f., *Tilslutning, Samkvem*: Hverja s. hefir guðs musteri við skurðgoðin? (2. Kor. 6,16. Bibelen 1644).

samskóli (el. samskóla), a., *som søger samme Skole, som er ens Meddiscipel*: Kennist meistari Secundus þar þegar af þeim klerkum, er nú eru komnir heim í sína ættjörð, enn höfðu verit fyrr honum samskóla í útlöndum (ÍÆ. 187).

samstefna, f., *Sammenkomst, Forsamling, Møde*: Gyðingar héldu samstefnu sín á milli, at þeir aflifuðu hann (Post. Gj. 9,23).

samstundi, a., *samtidig*: Þetta er mjök alt samstunda því, er dróttinn várr Jesús Krístr birti veröldina með sinni holdgan ok þíning ok dauða (Hms. 2, 287₁₈).

samstyrkjast (i), *styrkes, blive kraftig* (corroborari): áðr

enn þat heilagr andi samstyrktist meðr þeim (Corv. 2, 28b₂₆).

samsveitungr, m., *den der hører til eller bor i samme Egn som en anden*: Guð veitti honum ok svá fullkomliga gjöf spádómsins, at eigi at eins þarborgarmönnum eða sínum samsveitungum sagði hann fyrir, ef fréttu kunnu, óorðna hluti, heldr ok sjálfum keisaranum Theodosio, hverjar hann mundi hafa útferðir orrostunnar, eða hverjum hætti hann mundi sigrast yfir hervíkingum (Hms. 2, 34₁₀).

samsæng, f., *fælles Sæng, fælles Leje*: Trú því, hinn helgi faðir, sögðu þær, at við höfum eigi mist á næstu nótt samsængar okkarra unnasta (Hms. 2, 58₄).

samsætt, f., *Samdrægtighed, Enighed*: Þar er hvíld, elskhugi ok sæl s. (L. 197₂₆).

samt, adv., *alligevel*: enn s. er þín hvíld veglig (Eint. 191b₂₁). samt og áðr (egentl.: *paa samme Maade som tidligere*), = samt, dog, *alligevel*: Enn þó munu þeir vissiliga samt ok áðr rata í hinar stærstu ógnanir (Corv. 1, 11₉). Öngvum hafðir þú illa gørt, engin flærð

- var fundin í þínum munni; s. og áðr hefir þú þínzt fyrir oss synduga (Eint. 131b₇).
- samtaka** (-tek, -tók, -lókum, -tekinn), 1) *komme overens om, blive enig om, aftale*: Samtaka þeir nú þat með sér, at hverr dagr sem væri, skyldu þeir verja líf sitt (Gyð. 10₁₁). Þeir samtóku með oss, þat vér prédikuðum meðal heiðinna þjóða (Gal. 2₉). — 2) *samlc*: Þá samtóku byskupar ok Pharisei eitt ráð (Jóh. 11₁₇).
- samtelja** (-tel, -talða, -taliðr), *regne med*: Þót hann væri eigi höndum tekinn eða samtaldr guðs játörum (Hms. 1, 82₂₀). Arriani dirfast þann enn sama ok enn sanna guð at samjafna ok s. sinni skepnu (100₉).
- samtengð**, f., *Sammenknytning, Forbindelse*: Hverja s. hefir Kristr við Belial? (2. Kor. 6₁₅). Þau taka faðmlag með mikilli blíðu án allri holdligri s. (LÆ. 1₁₉).
- samtengilig**, a., 1) *forenelig*. — 2) *forenet med*: Þessi sömu verk hafa sér samtengilig hin merkiligustu guðs fyrirheit (Marg. Dd₁₀).
- samtrúadr**, a., *af samme Tro, af samme Religion*: ok þó at vit hafim eigi samtrúadir
- verit, þá ifa ek hann eigi góðan mann vera (Hms. 2, 47_a).
- samvera**, f., 1) *Samværen, Omgang med hiuanden*: Svá var þeira s. hörmulig, at óvinrinn var honum sýnliggr (LÆ. 10₇). — 2) *Væseneshed*: né í sundr at skilja samveruna guðdómsins (Marg. Rij2₁₁). ein guðdómlig s., enn þrjár skilningar (S2₂₃).
- samverandi**, p., *værende med, medvirkende*: at s. guðligri mildi (Ps. 110₃₀). at samveranda helgum anda (111₇).
- samveranliggr**, a. (consubstantialis), *af samme Væsen*: út af samveranliggu eðli föðursins fæddr fyrir allar aldir (Marg. Rij2₁₈). s. föðurnum (Sij₁).
- samverka** (a), *medvirke, hjælpe*: dróttni samverkanda ok orðit styrkjanda (Mark. 16₁₉). öllum, sem þeim s. ok erfða (1. Kor. 16₁₆). Trúan hefir samverkat hans gørdum (Jak. 2₂₂).
- samverkan**, f., *Medvirkning*; með heilags anda s. (Ps. 67₂₁).
- samverkandi**, m., *Medarbejder*: upp á þat vér séum samverkendr sannleiksins (3. Jóh. 8.).

samvinnandi, p., *medvirkende*: at samvinnanda helgum anda (Mar. 19₁₉). Svá er þegar guðs miskunn með honum vaxandi ok s., at (Hms. 2, 65₇). sniðandi fyrst alla villuþorna með s. miskunn heilags anda (90₂₃). Sá heilagr faðir glöggliga guðs engil standa hjá altarinu með sinni hendi samvinnanda, er bróðirinn braut várs herra líkama (474₁₇).

samvirða (i), *vurdere lige med*: í æsku mátti hann samvirðast (*kunde vurderes lige med, stilles jævnsides med*) gömlum spekingum af djúpri kunnustu (ÍÆ. 95₅).

samvirðandi, ger., *som kan vurderes lige med el. sammenlignes med*: Meiri er dýrð sú, sem birtast mun á oss, enn hun sé s. stundligum piningum (Hms. 1, 63₄).

samvirðiligr, a., *sammenlignelig med, som kan vurderes lige med; som er tilfals for*: Er sjá gersimi nökkuru gulli eða silfri samvirðiligr? (Hms. 2, 291₃ = Gyð. 96₁₃). Enn ef nökkut væri samvirðiligt yðvarri sómasemð, er þat þá þvílíkt, sem þér hafð lesit af guðs postolum ok spámönnum? (349₁₁).

samvitugr, a. (conscius), *medvidende, bevidst*: Þessa glæps mátt þú kenna þik samvitugan á nálægum tímum (Hms. 2, 100₃₄). Þau voru samvitug, þó at þau byði þrjúzku at móti (ÍÆ. 95₁₄₂).

samþjónn, m., *Medtjener*: Eg em þinn s. og bróðir (Marg. Mm₁₉).

samþolugr, a., *medlidende*: Verið allir samþolugir (1. Pét. 3₈).

samþræll, m. (conservus), *Medslave, Medtjener*: Heyrið mik, bræðr ok samþrællar mínir (Ps. 105₁₈). Bræðr mínir ok systr ok samþrællar ok samerfingjar (434₄). Fyrir löngu hafði dróttinn mér fyrirheitit mínusamþræli (Hms. 2, 189₁₅).

samþykkiliga, adv., 1) *enstemmig*: ok þann tíma sem virðuligr guðsmaðr Odilio fór til guðs, er Hugo kosinn til ábóta af öllum s. í hans stað (Mar. 182₂₀). — 2) *overensstemmende med*: Þessi blezuð hjón lifðu svá þægiliga ok lögunum s., at engi má fylliliga vitni um bera nema einn guð (Hms. 2, 60₄).

samþykkja (i), *upers.*; mér samþykkir, *jeg er tilfreds med*: Nú samþykkir mér

- harðla vel, at þú ríðir veg þinn (LÆ. 85B₃).
- samþykkr**, a., *enstemmig, overensstemmende, harmonerende*: Ótallig eru önnur þau tákni þessu lík, er vérnámum ok heyrðum oftliga af samþykkri sögn munku (Hms. 1, 95₂₇). at vér dragem til várrar atferðar ðeme verka þeira, þau es samþykk ero við kenningar (H. 10₁₇).
- samöldungr**, m. (consenior), *Medpræst*: Öldungana, sem á meðal yðar eru, áminni eg s. (1. Pét. 5₁).
- sandkorn**, n., *Sandskorn*: og (titlingrinn) bæri í burt í sínu nefi eitt litid s. af því fjalli (Gerh. 1. líj₁₄).
- sannarliga**, adv., = sannliga, *sandelig, virkelig, i Virkeligheden*: Og með því að þessi reiðin er oss öllum innfædd, þar fyri þá mun enginn þetta boðorðit s. haldit geta (Corv. 2, 78b₇).
- sannarligr**, a., = sannr, *sand, virkelig*: Hverr trúir yðr þá til þess, sem sannarligt er? (Lúk. 16₁₁). svo sannarligt sem þat er, at ein ólétt kona kunni ekki án sóttar barn at fæða (Corv. 2, 20b₇). hin sannarligu góðverkin (Marg. Mij₂₆).
- sannendi**, n., *Sandhed, sand-*

- færdig Forsikring*: váttandi með réttu s., at þetta er líkneskja virðuligs herra Nicholai (Hms. 2, 142₃₃).
- sannendalaus**, a., *usand, falsk*: Þú finnr til þess sakir, er þú kveðr þér sannar þykkja, ok eru þó rangar ok sannendalausar (Hms. 1, 440₁₇).
- sannfluttr**, þ., *rigtig fortalt*: Er þat ok s., at hans guðhræðslu, réttlæti ok hugarkraft undraðist hinn ágæti maðr Antonius harðla mjök (Hms. 2, 470₈).
- sannfræða** (i), *overbevise, overtyde*: Guð hefir sannfræðt þær bæði með orðum ok teiknum um upprisu síns elskuliga sonar (Corv. 2, 120).
- sannfræði**, n., *Sikkerhed, Visshed*: Konungr vill víta með fullu s., hvat honum sómði sannast af at trúa um á-mæli þat, sem á er fallit Ísönd ok Tristram (Trist. 113₁₀).
- sannfundinn**, þ. (convictus), *overbevist*: sá er at svikum er s. (Thóm. 105₁₂).
- sannkristinn**, a. *orthodox, retroende*: Sá hafði áðr í útlegð færdan heilagan Dionisium byskup, dýrligan mann ok s. (Hms. 1, 29₃₃). s. í skýringu trúar várrar, glöggr í losan vandra spurninga (143₂₆).

sannreyna (i), *erfare Sandhed-
en af noget*: Nú sannreyni
ek orð heilagra ritninga
(Hms. 1, 352₃₄).

sannsæi, f., *Erkjendelse af
Sandheden ; Billighed, Ret-
færdighed*: enn ek em sem
eitt dýr utan skyn ok skiln-
ingar, þar er ek hefi allan
minn aldr í eyðimörk við-
hafzt, og hlaut ek enn eigi
s. þessara orða með mér,
sem þú tjár af þér (Hms.
2, 60₃₄). at hann trýði heil-
agan föður ekki bjóða mega
ómáttuligt, þótt öðrum sýnd-
ist eigi öll s. á vera (623₂₆).

sannynd, f., *Bekræftelse, Be-
vis*: fyrir sannyndar sakir
setto þeir sín innsigli fyrir
þetta bréf (DN. 10, 56₅,
4/8 1361).

sannyrða (i), *fremføre sande
(men dadlende) Ord om en*:
Heilug Agatha sannyrði
goð hans (Hms. 1, 10₃₉).

sárafullr, a., *fuld af Saar*:
Enn válaþr maþr nakkvarr
hét Lazarus, sá er lá fyr
durom hans s. (L. 37₂). En
Lazarus s. merker heiþna
þjóþ, þá es til guþs snørisk
(38₄). ok er annarr þeira
vatnbólginn, enn annarr s.
ok sótta (Hms. 2, 228₁₈).

sárbót, f., *Saarlægning, Hel-
bredelse af Saar*: Hon er

hans riðusótt ok má vera
honum sem s. (Str. 25₃₅).

sárgrætliga, adv., *þaa en i
høj Grad beklagelig (el. op-
rørende) Maade*: Því(=hví)
reiðist þú þeim miskunnar-
lausu stríðsmönnum, sem
so s. og hryggiliga fóru
með þinn dróttin Jesum?
(Msp. D8₁₁).

sárgrætligr, a., *i højeste Grad
sørgelig, beklagelig*: Enn í
dag er sárgrætligt þar af
at heyra (Corv. 2, 99₂₇).
Það hörmuliga kall og sú
sárgrætliga (*grædende*)
bøen (Eint. 73b₅). sárgræti-
ligt fall (117b₁₄). herfiligr
ok s. hlutr (Corv. 1, 40b₂₈).

sárleiki, m., =sárleikr, *Smerte*:
Enn hon fœddi sveinbarn
í miklum sárleika (Hms. 2,
344₁₄).

sármaðr, m. (vulnerator),
Saarer: Þú ert hinn fyrsti
s. minn (Fs. Suðrl. 119₄₁).

sarpr, m., *Kro, Fuglekro*:
Hann skal kasta sarpinum
og hans fjöðrum í þá ösku-
hrúgu (3. Mós. 1₁₆).

sáttmælast (i), *slutte Forbund
el. Forlig (confœderari)*:
Þvíat sá er siðr egipzkra
munka, at þeir sáttmælast
skjótt sín í milli með heil-
agri bøen (Hms. 2, 346₁₃).

sauðaflokkur, m., *Faareflok*:
ok því var líkast til at jafna,

- þar sem hann fór, sem þá er vargr kemr í sauðaflokk (Trist. c. 4, AnO. 185₁, 18₅).
- sauðahjörð** (-hjarðar), f., *Faarehjord*: Þar lágu hjá brunninum þrennar sauðahjarðir (1. Mós. 29₂).
- sauðakvjar**, f. pl., *Faarefold*: En saupakvjar voru nær kirkjoni (L. 101₁₇ = Hms. 1. 231₁).
- sauðarskepna**, f., *Faar*: Hann hefir leitað að mér, aumri, tortímdri sauðarskepnu (Eint. 9₁₃).
- sauðbitr**, m., *Faurebiter, Rævr*: Heim kom sðla | s. gamall (Skaufh. 16₆).
- sauðlaus**, a., *blottet for Faar*: Flann mun mann gera | margan sauðlausan (Skaufh. 36₆).
- sauðskinnskyrtill**, m., *Faare-skinnskjortel*: Á vetrum klæddi hun sik með sauðskinnskyrtli (Hms. 1. 535₁₈).
- saurendi**, n. pl., *Skarn; Smuds, Urenlighed, Besmittelse*: Varðveit oss fyrir öllum saurendum þessa heims (Msp. F₆).
- saurflekkr**, m., *Smudsplet*: Brenn þú af, dróttinn, saurflekka af hjarta mínu (Hms. 1. 479₃₀).
- saurfullr**, a., *fuld af Smuds, smudsig*: á þeim tíma sem maðrinn var kastaðr fyrir sinn glæp í saurfullan svelg þessarrar veslu veraldar (Hms. 2, 97₂). Þér frjálsuðuð mig af saurfullu vatni sofanda (118₂₁).
- saurganarandi**, m. (spiritus fornicationis), *Ukyskheds-aand*: S. striddi á lærisvein eins heilags föður (Hms. 2, 496₁₃).
- saurleiki**, m., = saurleikr: Syndirnar eru sá andstyggiligasti s. í guðs augliti (Gerh. Biiij2₁₅).
- saurleikr**, m., *Smudsighed, Urenlighed, Smuds*: Fúl gerðist þú ok af sjálfrar þinnar illsku, enn hann tók af þér saurleik ok galt þér segrð þína (Hms. 1, 462₃₁). Þvíat þótt óhreinir andar kostgæfi at sá saurleik at hugskotinu, þá er þitt, at samþykkjast þar eigi við (2, 640₃₅).
- saurlifsigirnd**, f., *ukysk Begjærighed*: eigi með saurlifsigirndum, heldr með þeiri fýsi að reisa upp guðs þjónostumann af sínum lendum (Hms. 2, 60₁₂).
- saurlifssamr**, a., = saurlifr, *ukysk, lidertlig*: Út af þeiri heilögu Jerúsalem, sem þar uppi er, eru úti luktir hundarnir, það eru þeir saurlifssömu (Gerh. Æviiij2₁₀).
- saurljótr**, a., *smudsig, utérilig*:

hverjum sá skammsamligr lýðr alla meinbægni gærði meðr þeira saurljótu líferni (2. Pét. 2,7).

saurpyttr, m., *Dyndpytt, Dyndpæl*: Ef þú ættir fingrgull gott ok dýran gimstein, ok feldir þú þat í saur, þá mundir þú . . . stiga niðr í saurpyttinn (Hms. 2, 231₇).

saurugleikr, m., = saurleikr, *Smudsighed*: fullir allra synda og saurugleiks (Summ. Lij₂₅). Þvo mig af saurugleik minna misgørninga (Msp. E₅₁₂).

Saxland, n., *Sachsen*: Saxlandskeisari (Cl. 1₉). Vér játaðum yðr endiliga í Franz, þá er þér leystuð vart vandræði, at þér skylduð heim með mér til Saxlands (23₅₃). Hann giftir frú Teclam þeim framasta manni, er í beið öllu Saxlandi (23₇₄).

seði, f. (saðr, mæt), *Mæthed, Overmættelse*: Líkams krásir gera s. ok leiþindi, ef þær ero gnógar hafþar (L. 48₁₉).

segjanda, ger.n., *som maa el. bør siges, fortælles, meddeles*: Þat er þessu næst s., at (Grett. 194₁₃). Ok þykkir mér eigi annat s., enn hann hafí skotin verit í bardaganum í dag (Fb. 1, 162₁₂).

Hann kvað varla at spyrjanda, enn síðr s. (Fas. 2, 332₁₄). Er s., at í þeiri borg, er Abrincus heitir, var ágætr byskup (Hms. 1, 704₁₆). Nú er s. nökkut af ferðum fyrr nefndra Barensium (2, 148₁₀). Þá sýnist mér yðr þat fyrst s., at (350₅).

sein, n. el. f., *Opsættelse, Forhaling*: Lætr hon eigi s. at sínu erendi (Cl. 16₁₄). Ei var s., at silkirein | svarar hann snjöllu hjarta (Fil. r. 4, 42₁).

seingróinn, a., *som læges kun langsomt*: Grøru þeir snart, utan þar, er þeir höfðu brendir verit, þvíat þat var seingróit (S. Þög. 30₄).

seinka (a), *nole, tøve*: Enn lagsmenn Flóvents vildu eigi s. at fylgja honum (Fs. Suðrl. 182₃₇). Ótún ok Jófreyr seinkuðu þó eigi at fylgja honum (204₂₂).

seinkan, f., *Tøven, Nølen; Opsættelse, Forhaling*: at vér gleymim eigi inni iðri geymslu af s. aftrhvarfsins (Hms. 2, 668₃₉).

sekkja (i), *mulktare*: Þá seckjask þeir at .iij. aurum hverr þeira við erendreka konongs (NgL. 1, 20₂₄). Þá seckizt hann halfre mörk silfrs (2, 14₂₀). Þá seckizt

sá er stefnt var, ef hann kemr eigi forfallalaust, mörk silfrs við konung (20₁₇). Eigi seckiaz þeir á beitenne, áðr þeir fregna lýritenn (Grg. Sb. 462₁₃).

sekkir, a., = sekr, *skyldig, strafskyldig, dömt til at erlagge*: En ef þeir vilja eigi fá reiðskjöta. Þá ero þeir seckir aurum .iij. hverr þeirra. er fellir (NgL. 1, 20₁₉). Þá eru þeir seckir mörk silfrs fyrir hvern. er únefndr er (2, 13₃₃). Þá er seckr mörk silfrs (14₂). Börn þeira ok erfingja gerðir þú sekkja ok tókt fé þeira (Hóm. 190₂₀). Þú vart seckr við guð (191₂₈).

séligr, a., = sjáligr, *onselig, smuk*: Þó þú setier þér fyrir sjónir alt það þú gjarnan hafa vilt ok girnligt er, þá muntu ekkert séligra, ljúfligra, ástúðligra finna og einskis betra óskað geta, enn guð sjálf er (Ós. 304₁₀).

seljandi, m., = seljari: hvat er þá nema þeir sé seljandr guðs? (AnO. 1858, 129₁).

seljari, m., *Sælger, Overgiøwer, Forræder*: Þeir ero seljarar guðs ok krossfestendr (AnO. 1858, 128₁₉). dróttens svikare ok s. hans (Hóm. 47₂). seljarar várs herra

Jesu (Ps. 467₃). hinn vesli Júdas, s. dróttins (Mar. 943₂₄).

selshöfuð, n., *Salthoved, Sælhundshoved*: Sýnist þar kona ein, stundum með vænu álitu, enn stundum með selshöfði (Bs. 2, 78₁₁).

selskapr, m. (*holl. gezelschap, mnl. geselschop, t. gesellschaft*), *Selskab, Følge*: Enn er Gaudon hefir setit ok litizt um þat, sem í búðunum var, þá skoðar hann ok vandliga eigi síðr at selskap Ósvalds enn öðru (Ósv. 54₁₂). Hans foreldrar meintu, at hann væri hjá selskapnum (Lúk. 24₄). Júdas Skariot, einn af selskap þínum (Niðrst.v. 12₁₅, Bs. 2, 550).

senniliga, adv., = sannliga, *sandelig, sikkert*: S. má þat sjá, at þú ert réttlátari enn ek (Stj. 481₄). Trúum vér s. Jesum Kristum vera son guðs lifanda (Ps. 361₂₀). svá sem af annarri hálfu er s. lesit, at (546₁₆). ok hygg ek s. af guðs forsjá þenna stað þat nafn fengit hafa (Hms. 2, 458₄).

sèrgnógr, a., *sig selv nok*: Hverr mun eiga jafnsèrgnógt brjóst, sem þú, til allrar illsku (Hms. 1, 70₂₆).

sèrgóðr, a., 1) *egenkjarlig*: Þeir menn munu verða,

sem eru sérgóðir (2. Tím. 3,2). — 2) *selvbehagelig*: (sibi placens): sérgóðir, eigi oegjandi tignarvaldit at lasta (2. Pét. 2,10). Heyrir þú ekki hér órskurðan hins æðsta dómara af þeim bersyndugum tollheimtara ok þeim sérgóða Phariseo (Corv. 2, 101b₂₀).

sérgœði, n., *Selvbehagelighed, Indbildskhed*: Þótt at Kristr væri stærilæti ok s. þeira Phariseis hinn gramasti, þó þoldi hann þat, at hann til borðs sæti með Phari-searanum (Corv. 2, 127b₂₁). Eg hefi saurgað sjálfan mig með metnaði, s., saurugleika og fleirum öðrum syndum (Msp. Í3b₁₃).

sérgœðingr, m., *selvbehagelig, indbildsk Person*: Út af þessu öllu veit sérgœðingrinn ok hræsnarinn alls ekki (Corv. 2, 69₅). Svo lika forsmáði sérgœðingrinn þann fátæka tollheimtumann (1, 70b₁₄).

sérgœðingskapr, m., *Selvbehagelighed, Indbildskhed*: Þenna sérgœðingskapinn straffar Kristr (Marg. Nij 2₂₆).

Serkland, n., *Chaldæa*: settr niþr á Serklandi (Leif. 116₂. in Chaldaea depositus. Greg. Dial. 2, 22).

sérliga, adv., *særlig, specielt*: Ek vil þá fúss ok feginn gjarna miskunnar biðja, ok s., minn grœðari, ef þér vilit gefa mér einn blóðdropa, af yðarri síðu á mitt hjarta (ÍÆ. 35₃₆).

sérigr, a., 1) *særlig*. — 2) *fortrinlig, vigtig*: Þú ert sériligt guðs sonar ker, fult með ørleik guðligrar miskunnar gjafa (Mar. 335₁₁). Fátt eitt minnist eg þar af; þó skal segja nökkuð það sériligasta (Safn 1, 43₁₁).

sérvitringr, m., *selvklogt Meneske; Særling, Sofist*: Enn vor líkamlig skynsemi og meistari s., þau vilja ekki slíkt skilja (Corv. 2, 125b₂₄). Hér hlýt eg svo eina áminning fram at setja vegna nökkra sérvitringa, þeir sem hæða at slíkum texta (Summ. 1, Cij₁₀). Þar fyrir eru þeir forvitnu sérvitringar einskis lofs verðir, þeir eð eftir þeirra stórri konst og kunnáttu látast rannsaka vilja guðs leyndardóma (ÓS. 129₁).

seztr, p., *som har sat sig*: og sem hann var sestr í einum stað, þar sem hann var vanr, þá stóð Jonathas upp (1. Sam. 20,25). *De reflexive el. mediopassive Participier lagztr og seztr ere dannede*

af de neutrale reflexive Participialformer lagt (lagt sig) og sezt (sat sig).

setjandi, ger., *som bör settes el. stilles*: En efifandi hugr leit- ar skynsemi of upprisu, þá ero þeir hluter setjandi á mót honum, er hvern dag verða (L. 21₂₄).

setningar, m.pl., *Befalinger. Bud*: Þér skuluð halda minasetninga (3. Mós. 19₁₉).

setti, num. ord., *sjette*: Á en- om setta mánaþe var sendr enn same engell til Maríu gups móður (H. 11₁₉). á setta dag viku (Hms. 2, 127₁₉).

setuknakkr, m., = knakkr, *Stol uden Kygstod*: Síðan tók hann tvo setuknakka þeim, er tilkominir voru, til sinnar handar sérhvárn (Hms. 2, 553₁₃).

sexdægra, f., *en Tid af sex Ualvædøgn*: Færdægrur ok sexdægrur fastaði hun (Hms. 1, 276₁₁). Þú skalt fasta sexdægru fyrir Andrés- messu (296₂). Fín sexdægru- fasta eyddi gömlum glæp- um Nínivebúa (388₂₈).

sex tugandi, num. ord., = sex- tögandi, *sextiende, tresindst- tyvende*: á enu sextuganda ári (Hms. 1, 640₃₇). Á hinu sextuganda ári annars hund- raðs Girkja ríkis (Gyð. 40₃).

sex tugfaldr, a., *sextifoldig, tresindstyvefoldig*: sumt færði sextugfaldan ávöxt (Matt. 13₃₀).

sex þúsundasti, num. ord., *den sextusende*: á því sexþús- undasta ári eftir heimsins upphaf (ÓS. 131₁₇).

sið, f., *Sidstning, Slutning*: at síðom = of síðir, um síðir, *omsider, tilsidst*: ef hann léte sér söma at heyra heit þeira með beonom ok öþrom góþgerningom með svá mikilli mildi sinni, at hann gæfi þeim góþan erf- ingja at síðom (H. 128₁₉).

siðan, præp. *med acc., siden, efter*: Skal hann kveðja til vöttvangsbúa .ix. um þat, hvárt hinn hafe veret í hernaðe s. et næsta alþingi áðr (Grg. Sb. 384₁).

siðarlíneisa, f., *Krænkelse af gammel Vedtægt*: hrinda af sér þeiri trúskönni ok siðarlíneisu (Gyð. 83₁₆).

siðblendr, n., *Sæder, Opførsel*: í heidsamligu s. og um- gengni hjá mönnum (Corv. 1, 45₁₃).

siðborinn, p., *silde fodd*: svo varð Labans þat sem síð- borit var (1. Mós. 30₁₂).

siðbryndr, a., *med side (rynke- de) Øjenbryn*: mannfjandr margir ok heldr siðbryndir (LÆ. 36₄₈).

- siðferð**, f., *Sæder, Opførsel, Læved*: ein kona kristiligrar siðferðar (Bs. 2, 15₉).
- siðlátligr**, a., = siðsamligr: í siðlátligri bindendi (Hms. 2, 393₂₀).
- siðlaus**, f., = siðleysa, *Usædelighed, Uskik*: Mörg s. hafði enn öflgæzt, síðan hann fór í frá (Bs. 2, 105₃₃).
- siðleiki**, m., *Sædelighed, gode Sæder*: at fyrir siðleika Marinæ brúðar Krists vóru ábóta fyrirgefin sín rangendi (ÍÆ. 45₅₈).
- siðlætisfullr**, a., *sædelig, from*: Virðið heldr, svá sem þit hafði í dag upp hafði, ykkra helga ok siðlætisfulla iðn (Hms. 1, 118₉).
- siðprúðr**, a., 1) *belevæn*: væn í ásjonu ok kœn við alla kvenmannliga atgervi, siðprúð umfram aðrar frúr (Hms. 1, 513₉). — 2) *elegant, sirlig*: Sæll Thómas var s. í búningi, þá er hann fylgði konungi (Hms. 2, 316₃₇).
- siðr** (g. -ar, d. sið og siði), *Sædvane, Skik*: Fór hann oft á dýraveiðar ok sundraði hjörtuna jafnan með sama hætti ok dýr þau er hann veiddi, ok færði konunginum eftir sínum sið (Trist. 36₂₉). Hon umsnœre siði sínum (Str. 77₆).
- siðsamliga**, adv., *sædelig, anstendig, skikkelig*: svo at vér göngum s. sem á degi (Róm. 13₁₃).
- siðsamligr**, a., *sædelig, tilbørlig, sømmelig*: Vér sáum ok þar, segir sæll Jeronimus, blálenzka menn með munkalífnaði ok marga af þeim umfram gangandi aðra munka í siðsamligri bindendi ok krafti hugarins (Hms. 2, 393₁₆) með sínum siðsamligasta lífnaði (Corv. 1, 105₈).
- siðsemðarfyrirheit**, n., *Kyskhedslofte*: Andaraflit ok siðsemðarfyrirheitit fær nú eigi holdinu móti staðit (Mar. 229₅).
- siðugr**, a., *efter Moden, ny-modens, pyntelig*: Geit-skinnsólpa hennar var rúm ok eigi mjök siðug, stutt á bakit, enn sið í fyrir (S. Þög. 43₂₂).
- siðusárr**, a., *sauret paa Siden*: Hann var mjök s., ok var honum þat lengi með miklum verk og meinlætum (Str. 47₉).
- signet** n. (m. lat. signetum), *Signet*: Hann hélt svo fast að belti sínu og pungu, þar hans s. var í, að fjórir vóru að draga af honum og gátu ekki (Bs. 2, 273₂₄).
- sigran**, f., = sigr, *Sejrr*: Þat

- dauðinn væri burt svelgðr í s. (Corv. 2, 6₂₀).
- sigrdagr**, m., *Sejrdag; en Dag, paa hvilken man kan gjøre sig Haab om at sejre*: Eðvin hafði með sér þann mann, er vissi alt um þeira ferð, ok nær sigrdagar vóru, ok börðust þeir þá at eins (Bret. c. 47, AnÖ. 18₄₉, 132₅).
- sigrgjafi**, m., *Sejrgiæver*: Hvat sé betr mælt, enn at hann se s. lýðs, þar er hann veitir þat fullting, at vega sigr á sínum vandræðum, þeim er á hann heita? (Hms. 2, 157₂₀).
- sigrhelgr**, f., *Sejrfest, Triumph*: Nú kom hátíð sú er Trajanus konungr hélt sigrhelgi sína (Hms. 2, 196₂₀). Hann lét halda sigrhelgi, sem siðr er til Rómverja (202₂₅).
- sigrhöfðingi**, m., = sigrvegari, *Sejherre*: Þar fyrir er hann hvörtveggja, bæði sigrhöfðinginn, so og fórnferingarlambið (Msp. Hb.).
- sigrkóróna**, f., *Sejrkroue*: Hann er s. öllum, þeim er sigrat hafa þessa veröld (L. 189₃₉).
- sigrlaun**, n.pl., *Sejrlön*: Þeir tóku s. af guði á himnum (Hms. í, 321₃).
- sigrleysi**, n., *Sejrløshed, Nederlag*: Hann snýr undan
- með svívirðing ok s. (Gyð. 16₁).
- sigrligr**, a., *sejrrig*: Þér hafð þat hit sigrliga ok guðliga krossmark sjálfir upp sett (Thóm. 10₁₁₈).
- sigrmerki**, n., *Sejrstegu*: að Saul væri kominn til Karmel og hafði uppsett þar eitt s. (1. Sam. 15₁₂).
- sigrvegari**, *Sejherre, Erobrer*: Í átið eigi fátækjan ok útlandan sigrvegara troða jörð ok afreksverk forfeðra várna (Al. 30₁). Hann er s. í ókunnu landi (Pr. 275₁₉). berandi á höfði kórónu, beygða af þeim víði, er laurus heitir, á sigrvegara hátt (Ps. 102₄). brott grípaði sem bjartir s. alla sína menn af óvina valdi (550₁₃). leiðandi þessa höfðingja inn í sína höll með fullum heiðri svá sem nýja sigrvegara (Hms. 2, 101₃₅).
- sigrvinning**, f., = sigrvegning, *Sejrvinding*: meðr skærri sigrvinningu í gegn helvítis herhlidum (Corv. 1, 5₁₀). þeim guði, sem oss hefir sigrvinningina gefit (Marg. Nij). Þegar Davíð bað um s. (Summ. 1, F₂₇). Hann hefir dauðann uppsvelgt í sinni s. (Eint. 176b₁₉). Trúin er vor s. (Gerh. Hv₂₂₀).
- sigrvænn**, a., *som har Udsigt*

til Sejr: Hvárki Írir né borgarmenn þóttust sjá, hvárr betr berðist eðr hvárr s. væri (Trist. 56₂₂).

Sikiley, f., *Sicilien*: Þeim forsk vel, unz þeir lípo umb S. (Ps. 128₁₀). Þá gerði Norþbrikt ferð sína af Sikileyjo (Mork. 11₂₀). Á dögum Þjóðreks konungs fór ríkismaþr nekkverr til Sikileyjar ór Rómaborg á skipi (L. 139₁₉).

silfrbeizl, n., *Sølvbidsel*: Þar tók Flóvent hest hans með silfrbeisli (Fs. Suðrl. 132₄₁).

silfrdiskr, m., *Sølv tallerken*: Óvinrinn sýndisk svá sem einn s. (Hms. 1, 59₃). Ekki var til utan s. einn (382₇).

silfrfótr (-ar), m., *Sølv fod*: Tuttugu skulu standa fyrir sunnan, og skulu hafa fjórutigi silfrfótr undir sér (2. Mós. 26₁₉).

silfrhuld, f., *et lille Sølvtempel?* [aedes argentea]: Hverr eð gørði silfrhuldir Diönu (Post. Grj. 19₂₁).

silfrligr, a., *af Sølv*: Þá sýnde honom Gamaliel þrjá goll-ega kistla, en enn fjórþa silfrlegan (H. 202₁₁. Jf. Hms. 2, 299₃₀).

silfrmundlaug, f., *Vaskebækken af Sølv*: Hann lét þeim gefa vatn ór silfrmundlaugum (Fs. Suðrl. 133₂).

silfrsmeltr, p., *indlagt med Sølv*: taka tíu laupa pentaða ok búna utan fagrliga meðr járngjörðum silfrsmeltum (ÍÆ. 69₃₂).

silfrstaup, n., *Sølvbæger*: Það var sagt í mínu uppeldi, að Eggert hafi átt að fá honum s. (Safn 1, 42₁₁).

silfrstrengur (-jar), m., *Sølvtraad*: Glerkerit var fest undir dropann með silfrstrengjum (Hms. 1, 699₁₃).

silfrpáttur (-ar), *Sølv tot, Sølvtraad*: Héngu úr þekjunum rekendr gervar ór hinu skíraasta gulli, ok hinn hagligasti s. í millum (Hms. 1, 357₃₅).

silklæði, n.pl., *Silkeklæder*: Hann tók kanokaklæðnað til raunar í stað silklæða ok guðvefjar (Hms. 2, 318₃₁).

silkimöttull, m., *Silkekappe*: Hann færði hann í silkimöttulinn (3. Mós. 8₇).

silkireifar, m.pl., *Silkesvøb*: Hann lætr ei vefja sig í silkireifum (Msp. Cc₁₂).

síma, f., *Hjælmkam (?)*; *jf. it. sp. cima, fr. cime, Spids*: Síma klökk í sundur stökk (Fil.r. 4, 24₁).

símalugr, a., *som idelig gjentager de samme Ord, tautologisk*: Húsfreyja spyrr, hví hann sé svá s. um þetta (ÍÆ. 90₁₁₀).

sinkill, m., *Krampc el. Krog*, *hvortved to Bræder eller lignende Ting holdes sammen*: hornfjalir festar til samans með einum sinkli (2. Mós. 26.₂₁).

sinna, f. (l. sinn), *Sind*, *Tunke*, *Forstand*: Fullgært hefi eg í sinnu sal | Suðra vænan karfa (Völs.r. 156.₃). seggja klauf hann sinnu land (178.₃).

sinn sakir, f.pl.; um s., *for én Gangs Skyld, én Gang*: Gerum okkr nú um s. eina þætu, á þann hátt sem aðrir menn hafa (Hms. 2, 583.₂).

sinvöndr (-vandar), m., *Svobe af Sener (?)*: Jarl lét berja hana með sinvöndum (Hms. 1, 155.₂₁). Þá lét hann færa hana ór klæðum ok berja með sinvöndum (373.₂₇).

sitill, m., *Stol*: Sátu þær um sitilinn nær | sextán kvinnur þrúðar (Fil.r. 4, 39.₈ v. l.).

sitja (sit, sat, sátum, setinn), *sidde*: s. upp (discumbere), *sidde til Bords*: Þá gékk konungr inn at sjá þá, er upp sóto (l. 77.₁₇). uppsitjendr möglopo (discumbentes questi sunt. 81.₁₇). Þá tók Jesús fimm brauðhleifa ok tvá fiska ok bletsapi ok skipti með uppsitjendum (171.₂₀). Margir mono koma ór austri ok vestri ok s.

upp með Abraham ok Ísak ok Jakob (39.₆).

siz, conj., = síðan es, síðan er, *efter at*: s. hann heyrði þetta (Hms. 2, 503.₈). s. hann gékk heiman ór fúðurtúni (537.₂). Fjogur ár ok tuttugu, s. heilagr Jóhannes kom í klaustr, þá gékk hann aldri út af klaustrinu (538.₁₃).

sjaborg, f., = sæborg, *Sestud*: Lægis fáka at landi þar, | er listug s. fyr þeim var (Vil.r. 5, 25.₁).

sjaldfenginn, p., = sjaldgætr, *som træffes sjalden*: Vatn er þar sjaldfengit (Hms. 2, 471.₇). Jafnan eru hinir beztu hlutir sjaldfengnir ok fágætir (338.₁₈).

sjaldfengr, a., = sjaldfenginn: Ef þú mættir þola vel meingærd ok bera hana síðan, þá er þessi hlutr mikill ok umfram allar dygðir heil kenning, enn s. sá er geymi (Hms. 2, 662.₁₆).

sjaldheyrðr, p., *sjalden hort, sjalden*: með frábærri þolinmæði ok sjaldheyrðri dygð (Cl. 23.₃₃).

sjáldr (-rs), n., *Sékraft, Blik* (séa, sjá, se): Ok fyrir því byrjar með allri varúð ok ótta til guðs at snúast ok

sælda svá fyrir honum sjáldr skilningarinnar (ita in eum librare mentis intuitum. Hms. 2, 3559. 354₃₅).

sjaldstundum, adv., *sjalden*: Koma s. at eins bræðr til mín (Hms. 2, 525₁₉).

sjaldsýnigr, a., = sjaldsýnn: svo sem at henti yðr nökkut sjaldsýnligt (1. Pét. 4₁₂). Ok með því at þat mátti vel sjaldsýnligt þikkja, . . Þat Jesús Krístr skyldi at eins tólf ára gamall dirfast at heyja spurningar viðr hina djúplærðustu menn (Corv. 1, 43b₂₇).

sjaldsýnn, a., *sjaldsýnt, usæðvanlig, paasaldende, uventet*: Eigi skuluð þér láta yðr þann bruna sjaldsýnan vera, hverr yðr hendir (1. Pét. 4₁₂).

sjálfbirgingr, m. (sjalfr; bjarga, *hjælpe*), *den der ikke tror at behøve andres Hjælp, en selvbehagelig og indbildsk Person*: Hvat er at binda? Þat er vantrúuðum, harðuðigum ok sjálfbirgingum (utan at þeir leiðréttist) at segja fyrir guðs dóm ok reiði (Corv. 2, 9₃₀). Vér lærum siðvenju allra sjálfbirginganna at kenna (1, 70b₁).

sjálfbirgingaskapr (-ar), m., *Selvbehagelighed, Indbildsk-*

hed: að maðr læri að þekkja sinn meðfæddan metnað og sjálfbirgingaskap (Summ. 1, E2₄).

sjálfbirgr, a., *selvbehagelig, indbildsk*: Hinir ómildu og sjálfbirgu forsmá nú slíkt (Corv. 1, 13₈).

sjálfheilagr, a., '*selvhellig*', *hellig i sin egen Mening*: auðugir, voldugir, vitringar og sjálfheilagir (Corv. 2, 62₁). ríkum, voldugum ok sjálfheilögum til Jerúsalem (1, 26b₉).

sjálfheimska, f., *egen Uforstand*: Því meir sem holdsins vizka lætr í ljósi sína ment ok slægvizku í guðligum hlutum, þess framar meir auðsýnir hun ok opin-skára gærir sína sjálfheimsku (Corv. 2, 29₁₇).

sjálfhælni, f., *Selvros*: enn s. mun yðr þikkja í því, sem eg segi (Jv. P. 45₁₈). s. ofstopi ok rembilæti (Corv. 1, 106b₁₂).

sjalfr, sjolf *el.* sjölf, sjalft, *senere* sjalfr, sjálf, sjálft, a., *selv*: í siolvom Gope (Eluc. 7₂). hann glataþe siolvom sér (33₁₁). af siolfom Gope (54₅). nema þer siolfum (Ngl. 1, 26₅). sem á siolfum ser (28₂₁). ef hon flýr hvergi siolf (27₂₅). svá sem siolf hafðo þau (Str. 89₉).

er hon siölf drack með sinni hirð (Fms. 10, 236₇). siölf hon (Cl. 16₃).

sjálfráði, a., 1) uafhængig: ef þú værer svá sjálfrápe sem Augustus (Eluc. 19₂). Þeir þóttust þá mundu heldr sjálfráða (Hkr. 90₃₀). = 2) *frivillig, utvungen:* Engi maðr skal nauðugr kristinn vera, heldr s. at sínum vilja (Hms. 2, 256₁₀).

sjálfræðisvili, m., fri Vilje: Vér kunnum eigi fyrir vora eiginliga krafta né sjálfræðisvilja til réttlætisins ok sáluhjálparrinnar at komast (Corv. 2, 18b₁₃).

sjálfskaparviti, n., — sjálfskaparviti, *selvskabt Ulykke, egen Brode:* að eg ekki afminum sjálfskaparvitum og vantrú förtapist (Gerh. Cv₂₁).

sjálfskylda, f., utvølsom Køl: heimta e-t með sjálfskyldu, *at forlange noget som uomtvistet Kællighed:* þat verðkaup, sem með sjálfskyldu er heimtanda (Marg. Nij₂₁₇).

sjálfsmiði, n., egen Indbildning: Oft er ótti várr eftir ætlan várri ok s. (Hms. 1, 152₁₀).

sjálfviljanligr, a., = sjálfviljandi, *frivillig.* með sjálfviljanligum syndum (Gerh. Iv₂₁₀).

sjálfviljugligr, adv., *frivillig:* so að vér s. leggjum frá

oss og látum fara alla vellýsting (Gerh. Ccij₁₆).

sjálfviljugr, a., — sjálfviljandi, *frivillig:* Þú gaft þik sjálviljug í hrapan ok þislic þessa svelgs (Mar. 907₃). = 2) *reddebon, beredvillig:* yfir megn fram vóru þeir sjálfviljugir (2. Kor. 8₁₃).

sjálfvitr, a., *selvkløg:* ekki til þess að gora fullnægju forvitni þeirra sjálfvitru (ÓS. 250₁₁).

sjaliga, adv., = sýniliga, *synlig:* Blezaðr sé dróttinn, sá er yðr sýndi mér nú s. i líkam, enn fyrr i andanum (Hms. 2, 426₁).

sjánda, ger. n., er s., *bør ses, overøjes, tages i Betragtning:* Nú er oss þat s., hvé mikit góps i kaypteski, þá er fastan var föstop (H. 105₂₂).

sjau, num. card., *sju:* Einn svá sem þér gleðizt hér með mat ok drykk, svá gleðjumst vér kristnar sálin af gróðum bænum, er þær verða fram fluttar, sérlega de profundis ok sjo (=sjö, sjau) sálmar (= sálum) (Lk. 34₂₃). sjösálmar, *Søsalmer, synes her ikke at give nogen tilfredsstillende Mening, hvorimod sjau sálmar, de syv Penitentialsalmer* (septem psalmi poenitentia-

les), *som omtales i Du Cange*, 5, 499c, *synes at være mente*.

Jf. syng ek sálma sjö (Fær. 258a₂). syng eg sjö sálma (Íslenzkar Þjóðsögur 2, 58_{1,4}).

sjaufaldligr, a., = sjaufaldr, *syvfold, syvdobbel*: Bæringr var at námi tólf vetr, at spyrja ok svara af sjaufaldligrri klerkdómsspeki (Fs. Suðrl. 90₄₈).

sjautugandi, num. ord., *syvtiende, halvfjærdsindstyvende*: á seautuganda ári annars hundraðs Girkja ríkis (Gyð. 53₁₃).

sjautøgr, a., *syvti (halvfjærd-sindstyve) Aar gammel*: Maðr á at halda lögfösto, til þess er hann er s. (Grg. Sb. 44₃). ellri enn s. (44₁).

sjávarriki, n., *Herredømme over Havet*: Satúrnus skipaði Júpiter himinriki, enn Neptuno s. (SE. 1, 16₂₆).

sjódreki, m., *Sødrage*: Þessi dreki var af landsmönnum kallaðr Taraskonus; þat hugðu menn, at hann mundi getinn vera af sjódreka, þeim er Leviathan heitir (Hms. 1, 534₃. 8).

sjógnipa, f., *Klippestids ved Havet*: Hann létti eigi fyrr, enn hann kom á sjógnipuna (Part. 27₁),

sjónarflötr, m., *Skueplads, Theater*: Þeir gørdðu áhlaup

til sjónarflötsins (Post. Gj. 19₂₉).

sjónarvætti, n., *Öjenvidne*: Bryti nefnir sér nú sjónarvætti, at uxahúðin tekr yfir jörðina til móts viðr annarra manna jarðir (ÍÆ. 28₇₁).

sjónhending, f., 1) *Skuespil, Skue* (spectaculum): Vér erum s. vorðnir heiminum (1. Kor. 4₉). — 2) *usikker Formodning*: Vorir vitsmunir er s., og vorar spásagnir er s. (1. Kor. 13₉).

sjónliverfingamaðr, m., *Synsbedrager, Gögler, Thaumaturg*: Hann kvað Martinum hafa verit sjónhverfingamann (Hms. 1, 600₃₉).

sjósálmar, *se sjau*.

sjóvetlingr, m., *'Søvante' (et Slags Vanter, som Fiskere bruge)*: Enn þá þeir urðu uppvisir, fanst svo mikið silfr hjá grjótmönnum í hálftrónum sjóvetlingi, að prestrinn bauðst til að taka það í ráðsmannskaup sitt (Safn 1, 48₃₅).

sjöndi, num. ord., *syvende*: á enu fjórða ári ens sjönda tigar (Hms. 1, 32₁₂₆). Til hins 'sionda' boðorðsins heyrir, þat vér skulum öngvan þjófnað fremja (Marg. Lij₁₂).

sjúkleiki, m., 1) *Sygdom*: Mesti harmr er mér s. yðvarr

- (Trist. 100₈). — 2) *Svagelig-hed, Svaghed*: Viltu faðir, sakir sjúkleika líkamans, at ek haldi eftir hjá mér tvá aura silfrs? (Hms. 2, 568₃₀).
- sjötigi**, num. card., = sjautigir, *syöti, halösfjærdsinds-tyve*: Þeir sjötige öldungar af Ísrael (2. Mós. 24₉). sio-tigi sinnum (Marg. Pij₁₈).
- sjötigu** = sjötigi: s. og fimm siklar (2. Mós. 38₂₅).
- sjöundi**, num. ord., = sjaundi, *syvende*: Sex daga skaltu erfða, þann sjöunda dag skaltu hvílast (2. Mós. 34₂₁). Þann sjöunda dag skulu þér helgan halda (2. Mós. 35₂).
- skaðamikill**, a., *medførende stort Tab*: Vor sigling man verða bæði háskasöm ok skaðamikil (Post. Gj. 27₁₀).
- skaðnæmr**, a., = skaðsamligr, *skadelig, fordærvelig, dræbende*: Kappkostum að ná so dýrmætum og kröftugum læknisdóm fyrir so skaðnæmri og banvænni sótt syndarinnar (Gerh. Bvij₂₇).
- skaðræði**, n., 1) *fordærvelig Ting, Fordærvelse*: Þá eftir fylgir þar eitt mikitt s. (Marg. Ll.₀). — 2) *Fortræd*: Þú skalt ei göra þeim Moabitis neitt s. (5. Mós. 2₁₉).
- skakkeygðr**, a., *skelöjet*: eða sé hann s. eða skurfóttur (3. Mós. 21₂₀).
- skáktaflsborð**, n., *Skakbræt*: Síðan sá hann þar s. ok spurði, ef nökkurr kaupmanna vildi tefla við hann (AnO. 1851, 84₂₀).
- skaldpipa**, f., *Fløjte*: gripr síðan eina skaldpípu, er hékk á staurnum hjá honum ok fantar leika sér með (Cl. 18₃₆).
- skálhatt** (-hattar), m., *skaalformet Hat*: Hann hafði refði um öxl ok skálhatt á höfði (Frb. 266₁₄).
- skálhött** (-hattar), m., = skálhattar: Augun vóru sem skálhettir (S. Þög. 88₁₄).
- skálm**, f., *Klingen paa et Sværd (?)*: Sverð hafði hann í hendi sér, ok vóru þar þau hjölt ór gulli steypt, er at vóro, enn skálmin var kveykt við (Fs. Suðrl. 57₃₃).
- skálmöld** (-aldar), f., *Vaahentid, urolig Tid*: En þat var iflaust, at marger göþer menn mundo verða dreppn-er í s. þeire, þvíat þá var meirr dæmt at álite eða at búninge en at rétre raun (Hms. 1, 572₃₅).
- skamma** (a), *beskæmmic*: Nú mun Flóvent drepa föður þinn ok bræðr þína ok skamma svá Saxland (Fs. Suðrl. 161₃₄). ok er Frakkland skammt, er þú skalt

fyrir ráða (164₅₈). Nú em ek skammaðr, ef ek hefni mín eigi (166₁₇).

skammarligr, a., = skemmiligr, *skammelig*, *skændig*: skammarlig orð og fíflsligt hjál (Efes. 5₄).

skammbiti, m., *Hanebjælke*: Sögn manna er það, að þeir hafi skotið þá upp á skammbitum bæði með boga og svo með spjótum (Safn 1, 36₁).

skammbragðs, adv., = á skömmu bragði, *i en kort Tid*: Hann gærðist s. svá sómasamligra síða . . . , at allri þessi héraðsbygð sýndist hann sem af guði sendr (Hms. 2, 36₃₁₂). Þeir urðu s. hinum mörgum helgari, er gamlir voru í guðs þjónustu (409₁₁).

skammdrygjandi, m., *Skænder*: skammdrygjendr óeskumanna (masculorum concubitores 1. Kor. 6₉. Marg. Gijj₂₁₈).

skammliga, adv., *skammelig*: Var þat makligt, at sá dœi illa ok s., er illu lífi hafði lifat (Bret. c. 11, AnO. 1848, 150₁₅).

skammligr, a., *skammelig*: hversu að lostasamr verknaðr er s. og fyrirlitligr (Gerh. Aa₂₁₆).

skammvinnr, a., *kortvarig*:

Þessi skammvinna vellysting leiðir eftir sig eilífa eymð og kvalir (Gerh. Aa₁₉). Mannskepnan er skammvinnari enn augnablik (Bb₂₁₈). skammvinn heimins auðæfi (Kkvij₁₃).

skammyrða (i), *udskamme*, *udskjælde*: Þótt nökkurr skammyrði yðr (2. Kor. 11₂₀). Hann skammyrti hustrú Hólmsfríði (Safn 1, 38₂₅).

skammæligr, a. (skammr, ævi), *kortvarig*: leggja eige hug á veraldarskemton skammælega (H. 142₁₅). forþask allan veraldar metnøþ fallvalltan ok skammæligan (160₃₃). í atferð þessa skammælegs lífs (Hóm. 55₈). Ef vér hugsum ok með slikum hætti, hversu skammæligt er mannsins líf (Hms. 1, 64₁₃). at fyrláta skammæligt traust (2, 310₂₈). Látum eigi skammæliga gleði tæla oss (L. 73₂₉).

skammær, a., = skammæligr: Nú af því at hér es skammætt allt, þá er oss mikit undir, at heldr ættem vér fögnøþ fyr höndom en vesölþ efter heim þenna (H. 88₂₁). Má vera, at sigrinn verði s. (Pr. 13₃₀).

skapandi, m., = skapari, *Skaber*: ef þú ifar eigi guþ vera

ósýniligan alls skapanda ok stýranda ok fyllanda (L. 131₁₆ = Hms. 1. 238₁).

skapgæði, f. (*el. n.*), *roligt Sind, Sagtmodighed*: Færom víp fram ok þá mól okkor með hófseme ok skapgæpe (Ps. 133₃₁).

skaprauna-(a), *drille, opirre, vække ens Harme*; Hennar elja skapraunaði henni, að dróttinn hefði byrgt hennar kvíð (1. Sam.b. 1₀). at s. eigi lengr svá ágætri dróttningu (S. Þög. 117₁₂).

skara (a), *bedække*: Þat sám vér, at fullir laupar af brauði vóru þar bornir til auðs borðs, enn er borðin vóru sköruð ok búin með brauði ok allir menn mettir, þá urðu nær fullir þeir sömu laupar af leifum (Hms. 2, 100₁₆).

skaraklofi, m., *Lyseslukker ljósasöx og skaraklofa ljósin* að slökkva (2. Mós. 25₃₈).

skarabrot, n., (*skör, Kant; brot, Brud*), *Tilføjelse af en kort Stavelse i den første Verslinje i et Linjepar*: S. er þat, ef aukit er samstöfu skammri í fyrsta vísuorði, svá at ófegra þikki, sem Ólafr Leggsson kvað: Skúla er bezt und báli | byrræfrs sköpuð æfi (SE. 2, 397₁₄).

Skarðaborg, f., *Byen Scarborough i England*: Konungr tók af landinu gisla ok skatta, fór svá suðr til Skarðaborgar (Mork. 113₁). Síðan lagði Haraldr konungr til Skarðaborgar (IIkr. 611₁₂). Hon aflar sér liðs og sezt í S. at óleyfi Mór-odds (Trist. c. 2. AnO. 1851, 430).

skarpvitr, a., *skarpsindig*: og þó hann væri tornæmr, þá var hann þó skarpvitr og skilningsgóðr (Bs. 2, 690₁₆).

skartandi, p., *som klæder godt, pyntelig, sirlig*: so er og vel skartandi fyrir guðs angum hrein og ósaurguð samvizka (Gerh. 7₁₇).

skartsemi, f., 1) *Pragtllyst, Pragtsyge*. — 2) *Pynt, Prydelse*: hver s. eigi skal vera hin ytri (1. Pét. 3₃).

skattalauss, a., *skattefri*: Hann gefr honum upp at eyllifu alt Judeam skattalaust (Gryð. 46₂₁).

skattgildi, n., *Erlæggelse af Skat*: Enge mátte komasc undan skattgildeno (H. 48₂). Kann vera, at þetta þikki mönnum virþaz mega til nokkors skattgildis (Mork. 53₁₉).

skattgjalda (-geld, -galt, -guldum, -goldinn), *udlevere som Skat*: Þar vóru ok komnar

allar þær ríkustu konur með sínum sonum, ok skyldi um hluta þá, er faraskulu at skattgjaldast til Írlands (Trist. 49₃₁).

skattgreiðsla, f., *Udredelse af Skat*: María, sú er eigi öðruvíis enn svo sem aðrar lítills háttar kvinnur kom til þessarar skattgreiðslu (Corv. 1, 25₉).

skauð, f., *hæslig Skikkelse*: Þar mun ekki sjást nema maðkar ok tröllslig andliti þeira engla, er manninn kvelja ok þína, ok hin hræðiligasta djöflanna s. (L. 196₃₉. Nihilque ibi videbitur nisi vermes et larvales facies tortorum, atque terribilia monstra daemonum. Bernhardi meditationes piissimae de cognitione humanae conditionis, 3, 10. Migne, Patrol. Lat. tom. 184, col. 492).

skauta (a), *sætte Hovedpynt paa, pynte*: Þrýð þú heldr sál þína og sk. henni með rétttri iðrun og góðum verkum (Msp. B4b₃).

skeggsíðr, a., *langskægget*: Hann minnst þess, at hinn gamli Samson ok hans synir . . . hafa drepit frænda hans, Elsing jarl af Bern, hinn gamla ok hinnskeggsíða (Þiðr. 338₁₁). Arnald

hinn skeggsíði (El. 119₁₅). bláleitr ok breiðr milli augna, s., ok var þat svart (S. Þög. 11₂₃).

skekill, m., *Udkant*: at bændr hafi gefit herranum alla sína jörð, utan þá skekla, sem breiðari vóru í sér, enn bandinu gegndi (ÍÆ. 28₇₄).

skelfiligr, a., *forførdelig*: Hugsaðu um dauðann, sem er hinn allra skelfiligasti (Gerh. Tiiij₆).

skelfing, f., *Forførdelse*: Hverr datt yfir annan fram, sem þeir væri høggnir niðr með sverðum, ok elti þá engin, þvíað hjá þér er magtin og skelfingin (Eint. 99₂₅). að hann frelsaði oss frá þeirri hræðiligri og óendanligri skelfingu (Summ. 1, Mij₂₁₈).

skemðarsæng (g. -sængr *el.* sængar), f., *skammelig, vanærende Sæng*: Ek skömmumst mjök stórliga, at ek ligg í þvílíkri s. (Mar. 101₄₁).

skemmast (skemmumk, skömðumk), *skamme sig, undse sig*: Skomposk þau þeira lípa sinna mest, es til synþar fýstosk (Eluc. 1869, 27₅). Skampisk hon eigi at gráta (L. 80₁).

skemtanarfullr, a., *behagelig*: Þar sér byskup blómgandi völlu meðr alls kyns ilm ok

- skemtanarfullum sætleik (Hms, 2, 68₃).
- skemtanarsamligr**, a., *morsom, behagelig*: Af þessum strengleik vill hann ok hverju sinni minnst þeirrar skemtanarsamlego seto, er hann sat á Barbeflearströndu (Str. 68₁).
- skemtanarsýn**, f., *behageligt Syn*: Þessi s. nálægist hvern tíma frá öðrum musterit (Hms. 1, 700₂₉).
- skepna**, f., *Element*: Á enne sömo skepno gekk Pétur þurrom fótom, es Pavll mátti eigi komask með heilo skipi (L. 105_{1,2}). In uno eodemque elemento ibi Paulus ire cum navi non potuit, ubi Petrus pedibus iter fecit (Græg. Dial. 1, 12).
- skerfr**, m. (*t. scherf*), *en lille Mønt, en Hvid, en Øre*: Ok eigi þykkir henni nú þat, er hon hafði fengit, meira vert hjá þessu, enn einn hálf s. (Cl. 13₅₇).
- skernár**, m. (*sker, Skjær*: *nár, Lig*), *‘Skjærtlig, Lig af et Menneske, som er blevet bragt ud i et Skjær og er omkommet der*: Ef menn setja mann í útsker, sá maðr heitir s. (Grög. Sb. 380₁₃).
- skeypa** (i), *spotte*: Enn er menn sjá þetta, þá æpir þingheimrinn allr at slysför hans og s. at honum ok hlæja (Fs. Suðrl. 82₂).
- skíðafar**, n., = skíðaför, f., *Skiløben*: Nú skaltu skemta oss í skíðafari þínu (Fb. 3, 408₂₃).
- skífa**, f., *Skive, Plade*: Þau (glóðarkerin) skulu slást í breiðar skífur (4. Mós. 16₄₈).
- skiftiligr**, a., *foranderlig*: *ombyttelig*: Aðrir klæða nøktan mann skiftiligu ok brígdiligu klæði (L. 157₁₆). Í þessu núveranda lífi eru jöfn kaup eða ávextir skiftiligra hluta (Hms. 1, 62₃₀).
- skikkjulafr**, n., *Flig paa en Kappe*: Enn sem Samúel sneri sér og vildi ganga í burt, þá greip Sál í s. hans. (1. Sam. 15₂₇).
- skilgrein**, f., 1) = grein, *Forskjel, Skjeluen i mellem*: ella er engi s. milli munka ok hinna, er holdliga lífa (Hms. 2, 457_{1,2}). ok milli annarra krafta þá hafði hann svá mikla miskunn upp á andanna s. (46₄₃). Því tók hann þat, er hann hitti í herberginu, utan s., í slíkri nauðsyn (653₂₁). — 2) *Redegjorelse*: Enn er bræðrnir höfðu heyrt þessa skýrligu s. heilags föður, fögnuðu þeir mjök (519₂₂).

skilgreinigr, a., *skjelnende*: Heilagr Pitirion tjáði marga hluti fyrir oss til várrar þurftar með hjálpsamligri kenningu, ok einna helst af skilgreinigri skynsemð (*Evne til at skjelne i mellem*) óhreinna anda (Hms. 2, 435₁₃).

skiljandi, ger. (intelligen-
dus), *som bör el. skal forstaas, indses*: Vitra er hyggjendi guðlegra luta ok mannlegra, svá sem gefit er manni. Í þeiri er skiljande, hvat manni sé geranda eða við hví sjánda (Hóm. 56₁₁). Er þessi grein s. af þeim mustelis, er á skógum venjast úti (Hms. 2, 61₁₃). heldr eru vár orð svá s., at (64₂₁).

skilmáli, m., 1) *Betingelse*: Nú sem greindr meistari heyrir þenna þunga skilmála, sér hann talat móti náttúru manna (Hms. 2, 153₂₃). — 2) *Overenskomst*: Er þar skjótt af at segja, at allr verðr inn leiddr hinn sami s. (Cl. 14₃₉).

skilmerkiliga, adv., *tydelig*: svo at hinir fáraðu guðs sauðir . . . mættu því gørr ok skilmerkiligar fá at skilja, hvernig þeir ættu at trúa (Corv. 2, 162₁₄). bera lærdóminn fram skýrt ok s. (Marg. Bii₂₆).

skilmerkiligr, a., *tydelig*: utan þér gefið fram skilmerkiliga ræðu (1. Kor. 14₉).

skilnaðarberg, n., (petra divi-
dens), *Adskillelsesklippe*: Fyrir því kölluðu þeir þat s. (Stj. 479₂₄).

skilnaðarbréf, n., *Skilsmissebrev*: að þeir skildu við sínar kvinnur og gæfi þeim s. (Summ. 1, Iiv₂₃₅).

skilningaraugu, n.pl., *Forstandens, Sjælens Öjne*: ok lukust upp s. þeira (Hms. 2, 669₃₈).

skilningargrein f., = skilning, *Person*: Faðirinn er hin fyrsta skilningargreinin í guðdóminum (Marg. Sij₂₁₅).

skilningarmaðr, m., *forstandigt Menneske*: síðan ek hefi prófat þik skilningarmann (ÍÆ. 87₁₃₈).

skilningarvit, n., *Forstand, Dømmekraft*: Verðr hann skjótt svá hvass í sínu skýra skilningarviti, at hann leysti vel ok vitrliga vandar ok fáheyrðar spurningar (Thóm. 35).

skilningarvit, n.pl., *Sanser*: hvar fyrir fylgir ilmr mikill, þvíat hunanglig frægð af fyrr greindum verkum sæls Nicholai víða hljóðandi gengr inn í s. allra manna í kristninni (Hms. 2, 155₃₅).

skilningsgóðr, a., *som har god Dömmekraft*: og þó hann væri tornæmr, þá var hann þó skarpvitr og skilningsgóðr (Bs. 2, 690₁₆).

skilningslauss, a., *som mangler Fattevne, uforstandig*: Þat vér skulum lítillæta oss ok jafnan meðkenna, þat vér séum mjög aumligir ok skilningslausir í guðligum hlutum (Corv. 2, 29₁₁). Enn sjá þú, dróttinn, og náða þú það, hvað heimskir og skilningslausir vér erum (Msp. Q3b₂₁).

skilningsleysi, n., *Mangel paa Fattevne*: hvert at er eitt eftirdæmi líkamligs skilningsleysis í andligum hlutum (Corv. 2, 17₁₈).

skilningslitill, *som har svag Dömmekraft, ringe Fatteevne*: Enn þat er þungt, á meðan þér svo skilningslitlir eruð (Hebr. 5₁₁).

skilningstré, n., *Kundskabens Træ*: s. góðs og ills (1. Mós. 2, 9).

skilreiknan, f., *Rede, Redegjærelse*: at maðr hafi skynsamliga s. á öllu sínu tiltæki (Hms. 2, 624₁₁).

skilríkliga, adv., 1) *paa en troværdig Maade; med Sikkerhed*: Enn bróðir segir s., hvat honum hefir birt verit (Mar. 486₃₀). Hann segir

ok s., at langt frá sér hafði hann greint, hverja lund eðr timalengð Hólabyskupar mundu hafa í sinni stjórn (Bs. 2, 156₆). — 2) *redelig*: Svá mikla penninga, sem hann átti Gyðinginum at lúka, hafði hann s. reitt (Hms. 2, 137₂₇).

skilríkliga, adv., = skilríkliga: Heyrðum vér s. sagt, at hér muni brátt koma sá maðr, er með bréfum berr yðrum eyrum mikla nýjung (Thóm. 47₁₁).

skilsamligr, a., *forstaaelig, klar*: Öllum verðr skilsamligt, að þetta veðr er af vándum krafti (ÍLÆ. 16₁₄₀).

skíma (a), *spejde*: Hann skímar ok skygnir, ef klaustr nökkurt væri nær (Hms. 2, 307₂₀). Nær nóni dags skímaði hinn nýkomni bróðir á veginn, ef heilagr faðir mundi kalla hann til matar með munkum (557₁₈). Skímast = skíma: Hann skímast um hellirinn (Ísl. 2, 471₂₁).

skíma, f., *svag Belysning*: sú litla birta eða s., sem þar verðr hjá þeim fortöpuðu, hun mun ekki verða þeim til neinnar ununar (Gerh. li viij₁₇).

skíma (i), v. impers.; skímir til e-s, *man skimter noget*:

Líðr nú svá, at skímir til ljóssins, hvar hann man niðr kominn (ÍÆ. 95₇₉).

skinanliga, adv., *straalende, herlig*: allir samt lofandi lifanda guð, er svá s. geislar göfugligan herra Nicolaum með frábærri frægð yfirvættis jartegna (Hms. 2, 121₂₇). s. blómgast þvílíkum kröftum ok stórtákn-um (123₁).

skinnari, m., *Garver*: ok dvaldist Petrus marga daga í Joppe í húsi Símonar, er kallaðist s. (Ps. 168₁₅). Eigi komtu, Antoni, enn tiljafns verðleiks við skinnara, þann í Alexandria er (Hms. 2, 602₆).

skinnföt, n.pl., = skinnklæði, *Skindklæder*: Enn sá hann of dag svinahirpe í skinnfötum (Hms. 1, 568₁₄).

skinnklæði, n., *Klædningsstykke af Skind*: Hann tók hvern dag s., þat er hann hvildi í, og ætlaði brott frá bræðra sambúð (Hms. 2, 651₂₃). Þeir sá hann skryðdan skinnklæðum (1, 160₄). Hér með vóru allir hlutir þurrir, ok eigi síðr s., er skiparar stóðu í (Mar. 270₁₈). verja líkamann við kulda með skinnklæðum (Ps. 878₁₆).

skinnkufi, m., *Skindkofte*: létu

þeir þar eftir skinnkufi sína (Hms. 2, 581₂₃).

skinnkyrtilsmaðr, m., *et Meneske iført en Skindkjortel*: Þessum skinnkyrtilsmanni var Adam glíkr (Hms. 1, 592₂).

skinnleppr, m., *Skindlap, Skind-pjalt*: enn fyrir gullbúna rekkju (eru) þessir skinnleppar, er þú sér hér (Hms. 2, 656₆).

skinntik, f. (skinn, *Skind*; tik, *Tæve*), *bruges som Skjældsord i Tiltale til en Kvinde; Mær*: Löngu áðr vissi ek, at þú, vánd s., vildir hafa brott af mér lífit (Cl. 20₄₉).

skipa (a), 1) *overdrage, befale*: Skipaði erkibyskupinn síra Laurentio þá at geyma offrs þess, er gafst hinum heilaga Óláfi konungi (Bs. 1, 802₂₄). Þeim er skipat af guði at gifta sig (Marg. Aa₃). Öllum öðrum skipast at giftast (Lliij₂₅). Hjálp mér, dróttinn Jesú, að ganga og lifa, sem þú mér skipað hefir (Eint. 141₂₅).— 2) s. aftr (reddere), *tilbage-give*: þvíat í eldinn brennanda skal ek þér kasta, ef þú daufheyrst við at s. mér aftr penninga mína (Hms. 2, 144₂₆).

skipagnauð, f., *Trængsel el.*

- Sammenstød af Skibe:* Vandráðr lagði eigi at landi, fyrr enn þeir kómu umfram þat er skipagnauðin var (Hkr. 597₁₃ = Frb. 230₂₇).
- skipamenn**, m. pl., *Skibsfolk*: Þá kom Nicholaus þangat ok mælti við s. (Hms. 2, 29₃₃).
- skipanarmaðr**, m., *Ordner*: gerandi þik skipanarmann ok foringja sinna sauða ok valdra manna (Hms. 2, 89₂₀).
- skipari**, m., *Ordner, Styrrer*: Þú ert skapari hlutanna ok s. þjóðanna (Hms. 2, 104₃₄).
- skipdróttinn**, m., *Skibsfører, Kaptejn*: Enn s. var grimmr ok heiðinn, enn þó gengu þau á skip með honum (Hms. 2, 197₄). Enn er vér kómum á skip, tók s. mik brott af bónda minum nauðgum (201₃₁).
- skipferð**, f., *Rejse paa et Fartøj, Rejse til Søs*: Þviat á s. nökkurri muldi sundr fótlegginn annan (Bs. 2, 11₃₅).
- skipkorn**, n., *et lille Fartøj*: Þegar s. þíns líkama er komið að broti (Eint. 177₃₂).
- skipleið**, f., *Søvej*: Fara þeir síðan skipleið til Flateyjar (Bs. 2, 109₃₅).
- skipleiga**, f., *Betaling for Passage paa et Skib*: Þá spurði skipdróttinn, hvat hann hefði at gjalda í skipleigu (Hms. 2, 197₇). Engill mælti: Hvar er skipleigan? (330₂₈).
- skipreiði**, m., *Takkelværk*: Ok tók hann ok bætti skipreiða þeira ok reip, er slitnat höfðu (Hms. 2, 24₃₂).
- skipdróttinn**, m., = skipdróttinn: Enn s. var heiðinn ok grimmr (Hms. 2, 206₃₀). Þá spurði s. (207₁).
- skipsreiði**, m., = skipreiði: Aprir skipverar bættu skipsreiða (Hms. 1, 245₁₉).
- skipstjórnarmaðr**, m., *Styrmand*: Hverr mun dirfast at veita skipstjórnarmanninum guðliga virðing eða vegsemð, þeim er skipinu stýrir ok leið segir eftir merking himintungla ok þeira göngu? (Hms. 1, 73₂₇).
- skipuligr**, a., *ordentlig, anstændig*: hafa skipulegan búning at öllo ok maklegan sinne fyrerætlon (H. 103₂₃).
- skirleiki**, m., *Renhed, Kyskhed*: láta engis konar skriðna sína skilning af hugarins skirleika (Hms. 2, 457₁₂). Hann eggjar meyna mjök at halda sinum skirleika (476₁₇).
- skirleikr**, m., = skirleiki, *Renhed; Klarhed*: Svá mikit

hafði hann þróazt í skírleik hugskotsins, at eigi at eins fékk hann af dróttni vísdóm nýverandi hluta, heldr öðlaðist hann ok fyrrsýn óorðinna hluta (Hms. 2, 341₇). ok betr má hon nú kallast Severa enn Serena, þvíat skírleikinn kastaði hon (Cl. 74₀).

skírnarbrunnr, m., *Døbefont*: Enn at aptni þvótt dagsins vígði Silvester páfi skírnarbrunn (Hms. 2, 252₃₅). Þá gærðist þytr mikill í skírnarbrunninum (253₁₄). ok tœki allir helgan anda fyrir skírn í skírnarbrunninum (266₁₀).

skírnarfont, m., = skírnarbrunnr: Hann tók frá skírnarfont báða konungana, sonu keisarans, Honorium, ok Archadium (Hms. 2, 546₁₇).

skírnarvatn, n., *Døbevand*: Þvíat áðr þessir hlutir koma til, hvat er þat meira enn vatn? Enn er þessir hlutir koma til, þá er þat s. (Hms. 1, 466₂₈). Eigi helgaðist hann af skírnarvatninu, heldr helgaði hann vatnit (2, 266₅).

skírslareldr, m., *Skærsild*: Hann var leiddr til þingingar skírslarelds (Mar. 940₂₅).

skjálfr, a., *skjælvende af Rædsel*: Þá varð ek mjög gagnhræddr með skjálfanda ótta, ok allir helvítis þjónar með mér urðu skjálfir (Hms. 2, 19₂₆).

skjalla (a), *smigre for, complimentere, sige noget behageligt til en*: Nú mun ek skeyta skötnum þat | at s. ei lengr um brúðir (Áns r., Kölb. Beitr. 148b₂₆).

skjallraddaðr, a. (skjallr, rödd), *som har høj og klar Stemme*: sjá riddari hinn vaskligi, er svá s. var (Fb. 3, 394₂₄).

skjalt, adv., *med skingrende Stemme*: Hann kallapi s. ok mælti (Hms. 2, 217₁₅).

skjarrleikr, m., *Skyhed*: Högværðist svá s. fuglanna fyrir verkum dygðanna (Hms. 2, 224₂₄).

skjólshús, n., *Tilflugtssted*: skjóta skjólshús (*nu skjólshúsi*) yfir mann, *yde en Tilflugtssted, tage en under sin Beskyttelse*: Hann skaut yfir hann s., þá hann flúði fyrir byskup Jóni (Safn 1, 72₃₅).

skjólsmáðr, m., *Beskærmer, Beskytter*: Þostolar guþs, þeir er veraldarmönnom þóttu lítilsverper, urþo skjólsmenn ok stjórnarar heilagrar kristni (Frump. Lxxxii₁₃).

skjótlafr, a., *hurtig, rask*:
 María var seinlát inni, enn skjótlát úti (Ps. 857₃₀).

skjótleiki, m., *Hurtighed*: Ferr Galapfn nú með sinn skjót-
 leika (El. 134₁₆).

skjótleikr, m., *Hurtighed*:
 Skjótleikr jarðteinar sjálfr
 berr vitni, at Benedictus
 gærþi þetta af veldi eino
 saman (L. 117₁₀). Þat dýr
 er mjök nafnfrægt bæði af
 skjótleik sinum ok orku
 (Stj. 73₁₉).

skjöpuleygðr, a., *med ustadigt,
 frygtsomt Blik*: Í því varð
 gnýr ógurliigr; ok því næst
 brestr hallarveggrinn at
 baki Ubba; varð hann þá
 nökkuð s. (Fs. Suðrl. 22₃₄).

skodandi, ger., *som fortjener
 at betragtes*: Hér segir um
 váðaverk, ok ero þau með
 athygle s. (Js. 49₁₀). Segir
 í þessu dæmitil, hversu s.
 er stundum af manna mun
 háttarsíðlætis (Hms. 2, 656₂₄).

skodunarbrauð, n. pl., (panes
 propositionis), *Skuebrød*:
 Þú skalt alltið leggja s. á
 borðið fyrir mér (2. Mós.
 25₃₀).

skófataðr, a., *forsynet med
 Fodtøj*: um fœtrna skófata-
 ðir meðr evangelio frið-
 arins (Efes. 6, 1₆). So eigum
 vér ætíð að vera skófataðir
 (Eint. 29b₁₉).

skógargeit (-r el. -ar), *Skovged,
 Gazelle*: hvat er útlegst dor-
 cas, þat heitir s. (Post. Gj.
 9₃₆).

skógarmaðr, m., *Skovfoged*:
 Þetta þótti skógarmanni
 mjök hörmuligt (Fs. Suðrl.
 248₂₈). Jf. ok er þeir riðu
 ór skóginum, mættu þeir
 þeim manni, er skóginn
 geymði (248₁₅₋₁₇).

skógarteigr, m., *Skovstrækning*:
 Krafði prestinn á Ónar-
 heimi oss at gera sér rétt
 um áðrnemnda skógarteiga
 (DN. 10, 27₁₆, 3₁₁ 1327).

skógarpröstr (-prastar), m.,
Drossel: Seljast eigi fimm
 skógarprestir tveim pen-
 ingum? (Lúk. 12₁₆).

skógarviðr (-ar; acc. pl. -o el.
 -u), m., *Skovens Træer*:
 Mætti verða, at skógarvið-
 inum væri þá runnin reiði
 við yðr (Fs. Suðrl. 13₁₆).

skógvaxinn, p., *skovvoxet, skov-
 begroet*: Þessi ey er mjök
 skógvaxin og hin nægsta
 með hveiti og alls konar
 frjóí (Hms. 1, 330₅).

skóklæddr, p., *med Sko paa*:
 Lá þar ok korn nökkut,
 þat er líkara var hagli eða
 hélu; høggr þat eigi at
 eins skólausa menn, sem
 vér vorum, heldr meidir
 þat menn ok sarrir, þótt
 skóklæddir sé (Hms. 2,

487₁). Vertu líka skóklædd til þinna fóta, mín sál (Eint. 29b₁₉).

skólabróðir, m., *Skolekammerat*: Þiggr Nicholaus þetta orlof milli sinna skólabrœðra (Hms. 2, 65₂₇). Hinn mikli Basilius byskup þeirar sömu borgar, er fyrrum hafði verit hans s., kom í mót honum með sínum mönnum (Mar. 699₂₁).

skólagenginn, p., *som har gaaet i en lærd Skole*: Sigurðr, s., giftist Ingibjörgu eldri, dóttur Björns Gíslasonar (Bs. 2, 622₂₃).

skólaklerkr, m., *Skolediscipel, Discipel; Student*: Ok þegar er skólameistarinn hefir vissu af, at Nicholaus er eigi heim kominn meðr öðrum skólaklerkum, spyr hann eftir fast ok innvirðuliga, hvar þeir hafa skilit við Nicholaum (Hms. 2, 66₈). Voro eigi aðrir skólaklerkar hans kumpánar svá øruggir til hreinlífis á þeim tíma (Mar. 198₂₃). Hann hafði marga skólaklerka undir sér (Gyð. 61₂₈). svá at nú er þat liðit hans dögum, at engi maðr kallar hann skólaklerk, heldr þann vísasta meistara, er var í manna minnum (ÍÆ. 1₁₆).

skólapiltr, m., *Skoledreng*,

Skolediscipel: Ek var einn s. í þeiri borg (Ps. 505₁₆).

skólasveinn, n., = skólapiltr: Hann tók at hugsa vandliga, hvárt skólasveinar væri vanir at syngja eða segja í leik sínum nökkut þess háttar (Hms. 1, 133₁₈).

skólavist, f., *Skoletid*: Hann átti barn í s., ekki tvítugr (Bs. 2, 705₁₅).

skoppa (a), *løbe, springe*: Þetta dýr lét Þorna Týr | þegar um gólfít s. (Herb. r. 2, 35₂).

skorsteinn, m., = reykberi, reykháfr, *Røghul*: Uppi yfir var einn s., er reyk skyldi leggja ór stofunni (ÍÆ. 85A₉₅).

skoteldr, m., *græsk Ild (?)*: Þeir hafa alls konar vopn ok skoteld (AR. 2, 153b₁₁. Ingvars.s. c. 5).

skotfimi, f., *Skydefærdighed*: Þeir neyta nú s. sinnar (S. Þög. 13₁₄).

skotfimr, a., *som skyder med Behændighed*: Skútur, þær sem vér höfum fengit í sumar, skal skipa mönnum þeim er skotfimastir eru (S. Þög. 10₂₉).

skotspjót, n., *Kastespyd*: Síðan skutu þeir skotspjótum sínum (Trist. 188₂).

skozka, f., *Skotternes Sprog, Gaelisk (?)*: Þótti mér lík-

- ast, at þat myndi s. vera (S. Þög. 33₃).
- skran**, n., *Forføngelighed* (?): Guð hefir ekki gefið oss vorar eignir til skrans, metnaðar ok munaðarsemðar (Corv. 2, 95₂₉). *Nu betyder skran Skramleri.*
- skrap**, n., 1) *Tummel*: Hann vafðist mjök í veraldligri áhyggju og skrapi (Mar. 860₃₅). — 2) *Kuadhed, Overgivenhed*: Eigi fylgði hann leikligu skrapi eða óskapligu glensi (180₃₀).
- skrapa** (a), *rasle, klirre*: Járnit skrapar við tennar (Mar. 281₂₁).
- skrasetning**, f., *Oplegnelse*: S. nafna á lífsbók er vitni krafts og verðleiks (Hms. 1, 76₂₀).
- skrautgirnd**, f., *Fragtsyge*: fyrir iðnarleysi ok leik ok s. klæðabúnings (Hms. 2, 560₃).
- skrefa** (a), *skræve, gaa hurtig, løbe*: Með flugskjótum flóttu tekr hann á rás sem fœtr máttu mest s. (Ps. 187₃₁). — s. umfram, *forbigau, ikke tage Hensyn til*: Þó at munugð skrefi stundum umfram getnaðarsök (Hms. 1, 466₁₈).
- skrefhlaup**, n., *Spring*: Vilit ér vita, góþer brœþr. hver vóro s. hans? (L. 28₂).
- skreið**, f. (skriða), *fremadskridende, mylrende Sværm*: Svá þótti honum (borgin) álits af s. orma sem gull (Ís. Suðrl. 74₁).
- skriðall**, a. (caducus), *for-gængelig*: Veraldligir hlutir eru skriðalir (Hms. 1, 454₁₂).
- skriðbytta**, f., = skriðljós, *Lygte*: Júdas kom og gékk undan skaranum með logbröndum, skriðbyttum, sverðum og stöngum (Eint. 93₁₁).
- skriðligr**, a. (serpentinus), *slangeagtig*: enn hans lit skriðliga höfuð verðr enn knosat fyrir frægjan sigr þessarrar ungu konu (ÍÆ. 45₂₁).
- skriðna** (a), *smuble*: *forfulde, fornærres*: Ér hann beðinn at endrbœta meðr haleitum kenningum þat sem skriðnat hafði í hans fráveru (Ps. 630₄). Skriðnaðr, *nedslaaet, nedbrudt*: Má hér af marka, hvé hversdaglig staðfesta ok guðligt traust styrkti ok endrbœtti krankan hug ok skriðnaðan af langri þraut (Hms. 2, 651₂₉).
- skriðnan**, f., *Smublen*; *Forseelse*: Einarðliga ok mjök byskupliga hirti hann drambláta, enn þoldi mis-

kunnsamliga skriðnanir óstyrkra (Hms. 2, 81₃₄).

skriðormr, m., *krybende Orm*, *Krybdyr*: gøra yðr nökkra líkneskju, sem álik væri . . skriðormum á jörðunni (5. Mós. 4,₁₈).

skriðr, m., 1) *Bevægelse, Fart*: Kastið allir í senn hverr sínu reipi, er steinninn kemr á skrið (Mar. 636₂₉). — 2) *Spor (i Sandet) af en Slanges Kryben el. Bevægelse*: hittu vér á þeim veg, er vendir til eyðimerkrinnar, á skrið eins undarligs dreka (Hms. 2, 406₁₉). — 3) = skreið: Svá þótti honum borgin álots af skrið orma sem gull (Fs. Suðrl. 74 v.l. 1).

skrifari, m., *Maler*: Ok þá er ek vilda færa dúk skrifara, at hann pentaði þar á líkneski dróttins míns, þá mætti hann mér sjálfr (Hms. 2, 290₃₄).

skrifknifr, m., *Pennekniv*: Hann skarar þá til hennar skrifknífinum ok sniðr undan henni einn fótinn (ÍÆ. 25₁₂).

skrift, f., *Billede, Billedstøtte, Statue*, = líkneskja: Skriftin beygði þegar fingrinn at gullinu (Mar. 1034₃₂). Í þeiri sömu kirkju voru þrjár eða fjórar líkneskjur vorrar frú, guðs móður Marie,

fagrliga búnar með gull, . . . var yfir sínu altari hver skriftin (1036₁₃).

skriftharðr, a., *som paalægger sine Skriftebörn strænge Bodsovelser*: Byskup vitjar hans ok aðrir göfgir menn, ok kváðu hann skriftharðan vera (Hms. 1, 40₇).

skriftlærðr, p., *skriftklog*: Þá svöruðu nökkir af hinum skriftlærðu (Lúk. 20,₃₉).

skrika (a), [*skregle*, Molb. DL. 498], *glide*; *vakle*: hverr hann skrikar ok blífr ekki í lærdómi Krists, sá hefir engan guð (2. Jóh. 9).

skrofa (a), *udbrede*: Þá mun skrofast undir þér mölr (subter te sternetur tinea. L. 196₁₃).

skrópamaðr, m., *Hykler*: Varastu við þat, at eigi snúist þat atkvæði til þín, er mælt er við skrópamenn: Öll verk sín gera þeir, til þess at þeir vegsamist af mönnum (L. 180₂₄).

skrugga, f., *Torden*: Hann lætr skruggur af himni koma yfir þá (1. Sam. b. 2,₁₀). Þar er hvorki hregg né óveðrátta, ekki skruggur né reiðarþrumur (Msp. S5₂₀). Þar heyrðust skruggur, eldingar og reiðarþrumur (Gerh. Oij₁₂).

skrumari, m., *Praler*: Þvíat

- hið andlega lögmálit verður alleinasta haldit út af rétttrúoðum ok andligum, með hverju scemðarnafni at þessi s. má hér ekki lofast (Corv. 2, 101₂₈).
- skrýðing**, f., *Iførelse af Højtidtsdragt, Embedsdragt cl. Ornat*: Hann görir klerkinum boð til skrýðingar (IÆ. 96₈).
- skræla** (i), *törre, indtörre, svie*: Sem þat sólin uppgengr með hita, þá skrælist grasit ok blómstrið affellr (Jak. 1₁₁).
- skrókliga**, adv., *falskelig*: ljós þat er fjandinn sýnir sik s. stundum skínanda, hefir engan sannleik ljóssins með sér (Hms. 1, 68₁).
- skröksfullr**, a., *falsk*: Hvar eru nú þeir enir skröksfullu yðrir spádómar? (Hms. 1, 107₇).
- skrökva** (a), 1) *sige Usandhed*: Þar með vitum vér einnig, at sá hefir eigi skrökvat, sem (Corv. 1, 90₂₁). — 2) *anstille (sig)*: Hon kemr at hellisdyrum munksins, svá sem móð eftir mikit erfíði, skrökvandi sik þreytta (Hms. 2, 358₈).
- skuggsjón**, f., = skuggsjá, *Spejl*: sá þeir vatnit staðnat ok skært, svá at þeir máttu sjá sik í sem í s. (Hms. 2, 625₁₅).
- skulda** (a), *beskyldte*: Ek skal vefja armi þik, | þótt allur heimrinn skuldi mik (Herb. r. 3, 40₃).
- skuldabók**, f., *Skyldbog, Gjælds-bog*: Þá hlýtr þessi konungrinn sina s., þat er lögmálit, fram at herá (Corv. 2, 150₁).
- skuldarmaðr**, m., *Skyldner*: En dróttinn sagði á mót þessom dram(b)látom Gypingi dæmisögo frá tveim skuldarmönnum (L. 81₂).
- skuldbundinn**, p., *gjældbunden, som staur i Gjæld*: Nú með því at engi segist þessu silfri týnt hafa, þá mun ek gjalda eyri þenna bróðurnum, er ek er skuldbundinn við (Hms. 2, 616₁₁).
- skundan**, f., *Hast, Ilførdighed*: Jötunninn ferr eftir með mikilli s. (S. Þög. 102₁).
- skurðgoðadýrkan** (cl. -un), f., *Afgudsdyrkelse*: at þeir haldi sig frá óhreinleik skurðgoðadýrkanar (Post. Gj. 15₂₀). Fyrir trúna ferðaðist Abraham út af því landi, sem skurðgoðadýrkan var framin (Gerh. H₁₃).
- skurðgoðadýrkandi**, m., *Afgudsdykker*: fjölkyngismenn ok saurlifnaðar ok manndráparar ok skurð-

- goðadýrkendr (Jóh. Opinb. 22,15).
- skurðgoðadýrkari**, m., = skurðgoðadýrkandi: taufrurum ok skurðgoðadýrkurum ok öllum ljúgurum (Jóh. Opinb. 21,8).
- skurðguð**, m., *Afgudsbillede, Afgud*: allir skurðguðir, er vér trúum á (El. 107,12).
- skurfa**, f., *Skurv*: Því það er spítelsk skurfa á höfðinu eða í skegginu (3. Mós. 13,30).
- skurfótt**, a., *skurvet*: hafa penning af sköllóttum, penning af skurfóttum (ÍÆ. 60,11). verði nökkurr, maðr eða kvinna, skurfóttir á höfðinu eða í skegginu (3. Mós. 13,29).
- skutill**, m. (*holl. schotel, t. schüssel, Fad, Tellerken*): Önnur sagðist helt hafa yfir höfuð henni soðinu, er hon hafði skolat skutilsinn (Hms. 2, 663₃₄).
- skviari**, m., (*e. esquire, Vaabendragar, Tjener*): ok þann tíma sem þú hefir þann aldr, at þú megir vopn bera, þá skal ek þik riddara gøra, ok þú skalt minn s. vera (Fs. Suðrl. 215₂₅). Nú kom inn einn s. hennar (231₂₂). Hon kallaði til sín Bonifrey, sinn heimonliga skviara (232₂₂). Bonifrey,
- s. hennar, gaf henni gott traust (233₁₄). Skviarinn anzar kongi kærri (Fil. r. 5, 28₁).
- skýfullr**, a., *skyfuld*: Heiðskirr himinn birtist at hreinsuðu skýfullu lofti (Hms. 1, 73₁₅). Fjandinn ok hans ærir, er fljúgandi fara um þetta skýfulla loft (96₂₆).
- skyggiligr**, a., *mørk, dunkel*: Blezaðr sé góðr guð, at hann gørði skyggilega sjón augna þinna (ÍÆ. 75₁₉).
- skyggva (i)**, *polere*: sverð búa, enn hjálma s. (El. 119₁₂).
- skýja**, f., *Nederlag*: Enn hann man þá þikkjast víst vita, at þú ert sannr konungs son, ef þú ferr ønga skýjo fyrir honum (Fs. Suðrl. 80₁₉).
- skyld**, f., = skuld, *Gjæld*: Nú var þar meira fé, ok vóro þó skyldir meire enn fé (Grg. Sb. 225₅).
- skylda (a?)**; s. við, *staa i Forbindelse med, have at gjøre med*: Harðla kært þótti honum að s. við heiminn (ÍÆ. 22₁₄).
- skyldbundinn**, p., *forpligtet*: Sjaldan í sjau náttum fékk hann vakat sakir sinnar leti at ganga af sæng með herra sínum at greiða honum skóklæði eða af draga, sem hann var s. (ÍÆ. 87₂₃₇).
- skyldingi**, m., *Beslægtet, Nær-*